

వేశ్యాహితబోధిని.

రంగము:—చంద్రవదన:—(గృహములో ప్రవేశము.)

చంద్రి—ఆహా! దిక్కుమాలిన వ్యభిచారమునకు విధవిరామము లేక పోవుచున్నది. ఇంగాలగూర్చి మాతల్లి బలవంతము మఱీయెక్కువయైపోయినది. ఏరోజుచూచినా అస్తమానాదాని వల్ల మాకు కే రోజుకు ఒక హొసాయి క పలు వస్తూవుంటుంది. ఏం దాకాలా నేను ఓర్చి యుండగలను. ఎవ్వనిజూచినా మీ సగా నాలుగైదు బుద్ధి కబుర్లు చెప్పుతా, తరువాత నాలుగు రోజులు ప్రదేశమేగాని నమ్మకముగా కొన్నాళ్ళుయినా ప్రేమతోనుండాదామనునా ఎవ్వడూ కనిపించడు. వ్రతిసరసాల యుతే రోజుం ఇండియాస్నేహితుడే చంద్రవదనా నువ్వుచేస్తున్నావు పలుకే చెవినే వచ్చినాళ్ళగాని డబ్బుదగ్గిర మాత్రం ప్రాణాలు లాగవేసుకొనయు టారు. ఇప్పటికినాయింట్లో ప్రస్తు విచారములు కొన్ని తగ్గినాయి. ఏమంటేనన్ను షావుకారు ఒకడుచేరదీసినాడు. ఈయన చాలామంచివాడు నన్ను డబ్బు కోసం వెనుకతీసేవాడున్నూ మాత్రంకాడు. అదికాకుండా నేను యెల్లాచెప్పితే అల్లావుంటాడు. ఏకోలిజాక్యం ఎక్కడలేదు. ఇంకిన కు పరివాలేదు. నాకూతురుకూడా యుక్తధనం కల

వాడినే యొకడిని సంపాయిస్తె నాకు మనస్సులో యింకయేవి ధమయిన చింతావుండదు. కాని, అది నెమ్మదిమీాద ప్రియత్నం చేయాలి. నన్ను వుంచినషావుకారుకూడా అమ్మాయి విషయంలో మంచివాళ్ళను ఆలోచించాలనిచెప్పుతూవుంటాడు. ఆయన చాలామంచివాడు. నాసంతానమును ఆయనకన్న సంతానంకన్న యెక్కువగా చూచుకొంటూవున్నాడు. మాపిల్లలు యెవరయినా అవతలకు వెళ్ళితేఅసహ్యించుకొనకుండా, తనపిల్లలేఅనుకొని యెత్తిపారవేస్తూంటాడు. లోకంలో భోగంవాళ్లను వుంచుకొన్నవాళ్ళు యెవళ్ళయినా యిల్లాచేసినారా!

తే॥ గీ॥ గడచిపోయిన దేదియో । గడిచిపోయె
యింకనైనను నేనెప్డు । హీనమతిని
వారివీరిని ధనముకై । చేరకుండ
యితనినేనమ్మియుండంగ । నెసగునాకు.

ఉన్నాను. ఇంకొకరితో నాకు యావసరమేమియున్నది. ఇతడు నాకు కావలసినంత ధనమిచ్చుచున్నాడు. వంటినిండా నగలు వేయించినాడు. నేనున్నూ నాపిల్లలున్నూ కూడా బాగారంటి తులతూగుచున్నాము. ఇప్పుడు మహావైభవంగా వున్నావన్నమాట మనకోసమే సంబంధికులుగ జేసికొన్నానంటే యీతడు నాముఖం చూస్తాడా. అది యెంతదోషం. నేనిప్పుడు గడిస్తున్నధనం తరతరములునామనమరాళ్ళు, నాముని మనుమరాళ్ళుకూడా అనుభవించవచ్చును. కాని నేనెప్పుడూ యింతభాగ్యవంతుడిని వుంచుకుంటానని అనుకోలేదు. పాపము షావుకారుగారు, నన్ను మేళములలోకి వెళ్ళవద్దని చెప్పుతూవుంటారు కాని, అలవాటుచేతనున్నూ, మేళమునకు నాయకురాలనై యుండడముచేతనున్నూ, వెళ్ళకుండ వుండాముంటు యేమీాతోచదు. అందుచేత యెప్పుడయినా

కాస్త వెళ్ళకూడ్పుంటేగాని (ఎదుటజూచి) అదుగో! సుబ్బయ్యశెట్టిగారు వస్తూవున్నారు.

[సుబ్బయ్యశెట్టి ప్రవేశము.]

సుబ్బ—(తనలో) ఆహా! నాకీచంద్రవదన నేను యెంతో పుణ్యంచేసుకోబట్టి లభించినది గాని సామాన్యులకు లభించేటటువంటిది గాదు. బ్రాహ్మణులు రంభాసంభోగంకోసం యజ్ఞాలు చేస్తారు అని చెప్పుతారు. కాని అరంభకూడా దీని కాలి గోరుకైనా పనికిరాదు. నేను యజ్ఞయాగాలు చేయందే యీచంద్రవదన నాకు లభించినది.

తే। గీ॥ అట్టి రంభయేనన్నుఁ । గృతార్థు జేయ
చంద్రవదన రూపముదాల్చి । ధాత్రితలమున
జననమందె నటంచును । స్వాంతమందు
దలతుఁ గాకున్న యీసొంపు । గలుగనగునె.

(చంద్రవదనను సమీపించి) ఏమే! ఏం చేస్తూన్నావు.

చంద్ర—చెయ్యడానికి యేముంది. సరేగాని, యీవాళ మీరుయింత ఆలస్యంగా వచ్చినారెంచేత?

సుబ్బ—ఈవాళటిరోజున కాస్త కొట్టుదగ్గిర వ్యాపారం మోపుగావుండడంచేత ఆలస్యమైనది. మరిన్ని యింతేకాకుండా, మరలపాకాపురస్తుడు నీవెఱుగుదువా. వెంకటరామయ్యగారు యేదో వ్యవహారంమీద అనగా వ్యవహారమేముందిలే, ధాన్యంతోలించుకొని వచ్చినారు అవి కాటావేయించడం, ఖరీదుకట్టడం, దస్తు యియ్యడం మొదలయిన పనులన్నీ తేమలడానికి ఆలస్యమయినది.

చంద్ర—ఏమిటీ! ఆరామయ్యగారు యిక్కడకు వచ్చినారా యేమిటి! ఎప్పుడు వచ్చినారు. ఇంకా చెప్పరు.

సుబ్బ—నువ్వాయన్ను బాగా యెరుగుదువా యేమిటి!

చంద్రి—ఆయనతో యెప్పుడూ మాట్లాడియెఱుగను గాని, ఆయన మొఖంమాత్రము చాలాసారులు చూచినాను. ఆయనాచాలా గ్రంథసాంగుడే.

సుబ్బ—ఏమిటేవు. ఆయనవిషయం చాలాయిదిగా చెప్పతున్నావు. నీకెల్లా తెలుసునేమిటి?

చంద్ర—మీరెప్పుడూ ఆయనవిషయమై యెరుగనట్లే అడుగుచున్నారు. మన నీలాచలమును కొన్నాళ్ళుప్రంచుకొనలేదూ.

సుబ్బ—ఆహాహా! నీలాచలం యిప్పుడు యీతనిస్వాధీనములో లేదా యేమిటి?

చంద్రి—యెల్లావుంటుంది. ఆయనియందు విశ్వాసముంచివర్తించింది గనుకనా.

సుబ్బ—ఏంచేసిందేమిటి?

చంద్రి—ఎందుకు అడుగుతారు. చెప్పడానికి గూడా సిగ్గవుతూవుంది.

తే। గీ॥ ఎంతయో ద్రవ్యమిచ్చుచు । స్వాంతమందు
భవ్యసత్కృపతో నిజ । భార్యకంటె
నెక్కుడుగ జూచుచుండెను । నితని; కన్ను
చాటునఁ బరులగూడంగ । సాగెగాదె.

అది యెప్పుడో ఈయన కళ్ళయెదుటపడ్డది. అప్పటినుంచి ఆయనదానియింటికి వెళ్ళడం మర్త్బుచేశాడు.

సుబ్బ—అవును. మరి, అల్లాటిపనులు చేస్తూవుంటే ఆయనకు కోపం రాదూ. ఆయన యేమిఅయినా తక్కువచేశాడు గనుకనా. అన్నివిధాలా ఏదికావలస్తే అది యిస్తూ రాణీకిమల్లె చూస్తూవున్న పెద్దమనిషీని మోసంచేస్తే యెల్లావుంటుంది. అదియేమి కర్మమోగాని యెంతడబ్బుయిస్తూవున్నా వాడితో సంతృప్తిఁ

బొందక, పైగాతిరగడం వేశ్యలలో అందరికీ ఆచారమైయున్న ది. అందుచేతనే వేశ్యలను యెవ్వరినీ నమ్ముటకు వీలుపడదని అంతా చెప్పుతారు. విశ్వాసం, నీతిలేనికులం యేదంటే భోగం కులం. అని ధర్మశాస్త్రములలో కూడా చెప్పబడీయున్నది.

చంద్రి—(తనలో) ఈయన పైకి వెఱ్ఱిబాగులవాడులాగున కనువడుతా డుగాని సామాన్యుడుగాడు. వేశ్యలయొక్క మోసములు బా గా తెలిసినాయి. (ప్రకాశముగా) ఏమండోవ్ మీరువరసాగ్గా అందరిని చుట్టబెట్టి అనేస్తున్నారు. దానిఖర్మం అంటే అల్లా కాలిందిగాని అందరిదీ అల్లాగేనా. మీరన్నమాటలకు వప్పు కోవలసిందేగాని మొత్తముమీద చాలామంది నీతిగలవాళ్లు గూడావున్నారు. ఇంకా సంసారంచేసే ఆడవాళ్ళకంటే మా భోగంవాళ్లలోనే కాస్త నీతివుంది. ఈకాలంలో సంసారస్త్రీలు మామీద „కాంపిటిషనుకు" వచ్చినారుగదా.

సుబ్బ—ఇదిగో. ఇంకేం. యింగ్లీషుముక్కలు గూడా నేర్చుకుండావు. యెక్కడనేర్చినావు యేమిటి? యింగ్లీషులో వుత్తరాలు వ్రా యగలవా? మనవ్యాపారం బాపతు వుత్తరాలన్నీ నువ్వువ్రా యరాదూ. కొట్టుదగ్గర గుమాస్తాయెందుకు నెల 1 కి 15రూ యిచ్చి.

చంద్రి—సరెలెద్దురూ. మీవేళాకోళాలకు, యెప్పుడూ యిల్లాగే అం టారు. ఖర్మంచాలక నోరుజాటింది.

సుబ్బ—కోంపడకుగాని, మన అమ్మాయి యెక్కడవుంది?

చంద్రి—ఏం. ఇప్పుడు అమ్మాయి అవసరంయేమి వచ్చింది?

సుబ్బ—చూడాలి. అమ్మాయితో పనివుంది. దాన్నిచూడడానికి ఒక పెద్దమనిషి వస్తానన్నాడు. బాగాముస్తాబైయుండమని చెప్పు.

చంద్రి—ఎవరబ్బా. ఆపెద్దమనిషి.

సుబ్బ—ఇందాకనిబట్టీ యెవరినిగురించి మనము మాట్లాడుతున్నాము?

చంద్ర—వెంకటాద్రియ్యగారా యేమిటి?

సుబ్బ—మరెవ్వరనుకున్నావు?

చంద్ర—ఏమిటీ! ఈసంగతి నాతో చెప్పకనే పోయితిరి. అమ్మా! మీరు యెంతదొంగలండీ. ఆయన యిక్కడకు వస్తాననడానికి యేమికారణము?

సుబ్బ—ఏమి కారణముంది. మన అమ్మాయి చక్కదనాన్నిగురించి ఆయన విన్నాడట. వినడమేకాకుండా ఒకసారి చూచినాడట. అందుమీదనెమ్మదిగా నాతో మాట్లాడేటప్పటికి, నేను ఆయన చెప్పిన సంగతులకు వప్పుకున్నాను.

చంద్ర—ఆసంగతులు యేమిటో నేను వినగూడదా యేమిటి?

సుబ్బ—వినగూడకపోవటేమి. ఏముంది. ఆయన మనపిల్లనువుంచుకొంటానన్నాడు. ఆయన సామాన్యుడుగాడు. ఒకలక్షరూపాయల ఆస్తిగలవాడు. నాతో చాలారోజులనుంచి వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. పిల్లకేమీ తక్కువయుండదు.

చంద్ర—అవును. అందులో యేమీ సందేహంలేదు. మన అమ్మాయికి యెల్లాటివాడు వస్తాడాఅని ఆలోచిస్తున్నాను. అమ్మాయి భాగ్యవశంకొద్ది యీాయన దొరికినాడు.

సుబ్బ—ఆయన సాధారణంగా అందరికిమల్లే అబద్ధాలుఆడేవాడుకాడు వెనుక, అమ్మాయిని వుంచుకొంటానని ముందు ఆసగల్పించి, కన్నెఱికంపెట్టి, ముందు సంతోషపఱచి తరువాత మొఖంచాటువేసిన నరసింహారావు మోస్తరుకాదు.

బంట్రోతు—(ప్రవేశించి) అయ్యా! మీకోసం వెంకటాద్రియ్యగారు వచ్చియున్నారు.

సుబ్బ—త్వరగా తీసికొనిరా. ఆయనకు అభ్యంతరముయేముంది. మన వాళ్ళే. రమ్మను రమ్మను.

బంట్రోతు—చిత్తం బాబయ్యా. (నిష్క్రమించును.)

[వెంకట్రామయ్య ప్రవేశము.]

సుబ్బ—ఓహో! వెంకట్రామయ్యగారా! దయచేయండి. మొత్తానికి అన్నమాట తప్పరు.

వెంక—ఎందుకు తప్పవలెను. మీతో చెప్పిన "టైము" కన్న ఒక్క అరఘంట ఆలస్యమైనది.

సుబ్బ—అంతమాత్రానికేమిలెండి. (చంద్రవదనను చూచి) ఒసే! అమ్మాయిని ఒకసారి యిల్లా పిలువు.

చంద్ర—ఇదిగో. పిలుచుకొనివస్తాను. (నిష్క్రమించి వెంటనే సింహాచలముతో ప్రవేశించును.)

వెంక—(సింహాచలమునుచూచితనలో)ఆహా! ఏమి బ్యూటిఫుల్ గరల్. సుబ్బయ్యశెట్టి చెప్పినదానిలో అబద్ధం యేమిలేదు. అంతా తల్లిమోస్తరే. నేను దీనిని చిన్నప్పుడు చూచినాను. అప్పటికీ యిప్పటికి చాలా వ్యత్యాసముగానున్నది. ఆడవాళ్ళకువయసు వచ్చినప్పుడేగదా అందం కనపడుతుంది. ఇల్లాటి దివ్యమంగళ స్వరూపాన్ని నాబోటి ధనికులు వుంచాలిగానిలేకపోతేపాడయి పోతుంది. ఇదివరకు నేనువుంచుకొన్న నీలాచలం దీని అందచందాల్లో సహస్రాంశమైనను పోలదు. నా "ఏజ్"కి, నాహోదాకు, నాభాగ్యానికి, నాసరసత్వానికి యిది నిశ్చయంగా తగివున్నది. ఎంతడబ్బు వ్యయమైనాసరే దీనిని నాయధీనంలో వుంచుకోవాలి. ఇది మహాబ్రహ్మాండమైన ఖర్చు అవుతుంది అని అనుకుంటాముగాని నేను కాల్చివేసే "త్రికాశిల్పుసిగరెట్లు"కు అయ్యే ఖర్చంతయినా దీనిని పోషించడానికి పట్టదు. ఏమైనా

సరే. దీనినివుంచితీరవలెను. నేనువుంచుకోవడంసుబ్బయ్యశెట్టికి గూడా చాలాసంతోషమే. అందుకోసమే తఱుచునాతోయీ సింహాచలాన్నిగుఱించి చెప్పుతూ వుంటాడు. నిజంగా దీని యందంముందు యెవ్వరూ సరిరారు.

చ॥ కనుఁగొననో ధరాస్థలినిఁ । గంజదళాక్షుల నాదరెందఱన్
మునుపెపుడైన నిట్టిపుప్పు । బోడినిఁ గన్నులఁ జూచియుంటినే
మనసిజకాంతయైనరతి । మాడ్కిఁబ్రకాశము నొందుచున్న యీ
వనితను యిట్టిచందమున । వారిజసంభవు డెట్లుచేసెనో.

చ॥ కలువలచేత గన్నుగవ । కంజముచేత మొగమ్ము; మల్లెలన్
బలువరుసన్ ; నవీనవిట । పమ్మునమోవినిఁ జంపకచ్ఛదా
వళిని వరాంగకంబులను । వారిజగర్భుడు బుట్టజేసి యీ
లలనను నానిమిత్తమె యి । లాస్థలినుంచె నటంచునెంచెదన్.

ఇటువంటి "బ్యూటిఫుల్ యంగ్ లేడీ"ని చూస్తేవదలిపెట్టడానికి యెవరి "మైండు" ఒప్పుకొనును! దీన్నిచూడగానే నామనస్సంతా చలించు తున్నది. డ్యామ్‌డగ్లీ మన్మథుడు తన "ఫ్లవర్ యారోస్" ఊరికే పరం పరంగా వేశేస్తున్నాడు. వీడి తల్లి బొడ్డుపొక్క. వీడు కాముకులను చూస్తే ఒంటికాలిమీద నడుస్తాడు. వీడి బాణాలు తప్పించుకోడానికి మందు యేముంది ఏంకావాలి, వెలకాంతలకూటమియే మందు. అట్టిది ధన్యులకు లభించును ఈవిషయమై కాళిదాసుకూడా తనశృం గారతిలకమను గ్రంథములో యిల్లా చెప్పినాడు.

"శ్లో॥ గాఢాలింగన పీడితస్తనతటం । స్విద్యత్కపోలస్థలం
సందష్టాధర ముక్తసీత్కృత మభి । భ్రాంత భ్రువిన్యత్కరమ్
చాటుప్రాయవచో విచిత్రమణితై । ర్ఘాతం రుతైశ్చాంకితం
వేశ్యానాంధృతిధామ పుష్పధనుషః । ప్రాప్నోతిధన్యోరతమ్."

అందుచేత యీసింహాచలాన్నివుంచుకోవడానికి నేనుసమ్మతించడంచేత

నేను ధ న్యుడనే. అందులో యిటువంటికాంత నాకు సంప్రాప్తించడాని సిద్ధంగా వుండడంచేత నేను మఱింత ధన్యుడను. ఆహా!

సీ॥ ఎవ్వానియింటనీ । యింతియుండును ; నదే
యిందిరాసుందరీ । మందిరంబు
తరుణినెవ్వాడు । స్మరియించువాడెపో
సకలసద్విద్యావి । శారదుండు
చానతోనిరతంబు । సౌఖ్యంబుగాంచుటే
యంచితానంద సా । మ్రాజ్యపదవి
ఈకాంతతోగూడి । యేకాంతమాడుటే
హరినిసేవించిన । యట్టిఫలము
తే॥ గీ॥ గాన; నీసరోజాక్షినిఁ । గంబుకంఠి
గుతుకమడరంగజేబట్ట । కుంటినేని
మదనుడదయుడై శరముల । యెదనుబఱపి
జీవములగొననెంచడే । చిత్తమందు.

ఏమైనాసరే. నాడబ్బులంతా ఖర్చయినాసరే. వున్నాపొలాలన్నీ తాకట్టుకువెళ్ళినాసరే. తుదకు నేను చచ్చినాసరే. నేను దీనినివుంచుకొనక మాననుగాని కొందరు లోకులు యీవిషయమై యెఱింగి నన్నుదూషిస్తారు. అయితేనేం. నేను చేసేకార్యం వారిదూషణ భూషణలకోసం కాదుకదా. స్వసౌఖ్యంకోసం. అందులో సుందరాంగులతో వుండడమే మోక్షముకన్న మోక్షము. అందుకనే కాళిదాసుబాగా ఆలోచించి యిట్లావ్రాసినాడు.

" శ్లో॥ అవిదితసుఖదుఃఖం నిర్గుణం వస్తుకించి
జ్జడమతిరిహకశ్చిన్మోక్ష ఇత్యాచచక్షే
మమతుమతమనంగస్మేర తారుణ్యఘూర్ణ
న్మదకలమదిరాక్షీ నీవిమోక్షోహిమోక్షః॥ "

అనగా "మూఢులైనవాళ్ళు కొందరు నిర్గుణమై కాస్తసుఖమన్నా యియ్యనివస్తువును మోక్షమంటారు, గాని నామతాన్నిబట్టి చూడగా సకలకలాప్రవీణయైన కాంతతోనుండుటయే మోక్షము." కాబట్టి యెవరు యెల్లాఅనుకుంటే నాకు యేమిపోతుంది ? ఒకళ్ళు నాకుయెవరూపెట్టనక్కరలేదు. కావలిస్తే నేనే ఒకరికి పెట్టుతాను.

సుబ్బ—ఏమిటో వెంకట్రామయ్యగారు మహాఆలోచిస్తున్నారు.

వెంక—సుబ్బయ్యశెట్టిగారూ. ఆలోచనయేమీలేదు. "ఐయామ్ఓన్లీ సారీ టూసే దట్ గాడ్ హ్యాజ్ నాట్గివెన్ మి సమ్మోర్ అయిస్ టూసీదీ బ్యూటీ ఆఫ్ దిస్ సింహాచలం."

సుబ్బ—"డూయూఅప్రీషియేట్ హర్ బ్యూటీ"

వెంక—వై నాట్.

చంద్ర—మీాయిద్దఱూ యేమిటో ఇంగ్లీషుమాటలాడుకోవడం ప్రారంభించినారు. అదియేమిటో మేము వినకూడదా యేమిటి ?

వెంక—నువ్వువినకూడని రహస్యాలు మాకేమివున్నాయి ?

సుబ్బ—(చంద్రవదనతో) ఏమే! పంతులుగారు మనసింహాచలాన్ని చూడడానికి వస్తే చూపించవేమిటి ?

చంద్ర—ఇదిమరీబాగుంది. పిల్లవచ్చి యిక్కడనిలుచుండి యెంతసేపయింది ?

సుబ్బ—అవునే. కోప్పడకు. (రహస్యముగా) నేను నెమ్మదిగా అవతలకువెళ్ళుతాను. ఈయన సంగతిసందర్భాలన్నీ నీవుకదుపు. అయినా వ్యవహారం అంతానేనే "రైటు" చేశానులే. (వెంకట్రామయ్యను చూచి) పంతులుగారూ! మీాభోజనం అయిందా!

వెంక—అయింది.

సుబ్బ—మీరు చక్కగా మహారాజులు, పెంద్రికాళె మాకు భోంచే యడానికి వీలు లేదుకదా. కొట్టుదగ్గిరవ్యాపారాలు చూచుకొని వచ్చేటప్పటికి పన్నెండుఘంటలవుతుంది. అప్పుడు స్నానంచేసి భోంచేసేటప్పటికి రెండుఅవుతుంది. మాకోమట్ల యిళ్ళల్లో పగలు రెండుఘంటలకు రాత్రిపదకొండు ఘంటలకున్నూ భోజనాలు అవడం.

వెంక—(నవ్వుచూ) డబ్బురంధిమీద పడితే ఆకలివుండదుకాదూ.

సుబ్బ—పిచ్చిమాటగాని డబ్బు వస్తూవుంటే ఆకలి చస్తుందండీ. నేను త్వరగా స్నానంచేసి భోంచేసివస్తాను. ఇక్కడనే దయచేయండి.

వెంక—ఇందాకటినుంచి నేను మీరు భోంచేశారని నేను అనుకుంటూ మాట్లాడడంలో ఆలస్యంచేశాను. త్వరగా వెళ్ళి భోంచేసిరండి.

సుబ్బ—(నిష్క్రమించును.)

చంద్రి—సింహాచలమూ! తాంబూలం తెచ్చి పంతులుగారికియ్యి.

సింహా—(సిగ్గుపడును)

చంద్రి—సిగ్గుపడుతావెందుకు అమ్మాయీ వెళ్ళి పట్రా.

సింహా—(నిష్క్రమించి వెంటనే తాంబూలపు పళ్ళెముతో ప్రవేశించును.)

చంద్రి—ఇల్లాతే అమ్మా! (పళ్లెముపుచ్చుకొని ఆకులురాశి) అమ్మాయీ! ఇవి ఆయనకు యియ్యి.

సింహా—నువ్వియ్యి. (రోషముతో చూచును.)

వెంక—తే॥ గీ॥ చిత్తమందున నున్నట్టి । సిగ్గుచేత
కాంత కన్నుబొమ్మలను నెట్టి । గా! నొనర్చి
తాంబూలం బీయజాలక । దల్లినీయు
మాయనుచుఁ బల్కుచున్నది । మగువమిన్న.

చంద్రి—నీకింత సిగ్గయితే యెల్లాగ, (వెంకటాద్రియయ్యగారిని జూచి) పంతులుగారూ! ఇదుగో తాంబూలము.

వెంక—(పుచ్చుకొని)

తే॥ గీ॥ లజ్జచేతను సింహాచ । లంబు తాంబు
లంబు నీయంగమదిని భ । యంబునందె
గాని; దాని హస్తములతోఁ । గరుణఁబూని
యిచ్చియుండిన మోదంబు । హెచ్చుగాదె.

ఈతాంబూలమే సింహాచలము నాకిచ్చియున్నచో నాసంతోషానికి మితిలేకయుండును గదా!

తే॥ గీ॥ యింతి తాంబూలమిచ్చుట । యెన్నడబ్బు
చపల నయనతో భాషించు । టెపుడుగల్గు
కాంతఁ గౌగిటజేర్చు సౌ । ఖ్యంబునెపుడు
గందు; ననుచు నున్నాడ నా । నందమెసఁగ.

(తనలో) ఓ మనస్సా! కాస్త వోపికబట్టు. నీ మనోరథము త్వరలోనే తీర్చుకొంటావులే.

చంద్రి—ఏమిటో! పంతులుగారు దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నారు?

వెంక—మరేమీలేదు.

చంద్రి—మీరు యిక్కడికి యేమిపనిమీద వచ్చినారో మేమెఱుగవచ్చునుగదా.

వెంక—ఎప్పుడూ వస్తూనేవుంటాను. ధాన్యం విక్రియంకోసం వచ్చినాను. అవి యీవాళ సుబ్బయ్యగారికొట్లోనే పట్టుబడిపట్టించివేశాను. లెఖ్ఖసాయంత్రమన్నా రేపులన్నా పుచ్చుకొంటాను.

చంద్రి—ఏమాత్రి మేమిటండి?

వెంక—ఏమాత్రిము. అయిదువందలపుట్లు.

చంద్రి—ఇవి అన్నీ తమ పంటధాన్యమేనా?

వెంక—అవును.

చంద్రి—పంతులుగారూ! కాస్సేపు పడుకుంటారా యేమిటి?

వెంక—పగటినిద్ర యెప్పుడూ అలవాటులేదు. సుబ్బయ్యశెట్టిగారు వస్తే ఆయనా నేనూ కొట్టుదగ్గరకు వెళ్ళుతాము.

చంద్రి—సుబ్బయ్యగారితో కొట్టుదగ్గరకు వెళ్ళకపోతే యిక్కడవుండ కూడదా యేమిటి? దస్తు వారుయిక్కడకు పంపరా యేమిటి?

వెంక—నేను దస్తుకోసంగాదు వెళ్లడం. పొద్దుపోతుందని.

చంద్రి—ఇక్కడ పొద్దుపోదు కామోసు. ఎందుకుమీరుశ్రమపడడం ఇక్కడ వుండండి.

వెంక—పోని! ఎక్కడనయితేనేమి? యిక్కడే వుంటాను.

చంద్రి—పంతులుగారూ. మీరు మాచెడ్డవారండీ. మీహృదయము సముద్రముకంటె లోతుగలదై వున్నది. మీరువచ్చినకార్యా న్నిగురించి కాస్త అయినా మాట్లాడకయున్నారు కదా.

వెంక—నే నేకార్యంమీాద వచ్చినాను?

చంద్రి—ఆసంగతి మీరుచెప్పకపోతేసుబ్బయ్యశెట్టిగారు మాకుచెప్ప లేదనుకొన్నారా యేమిటి?

వెంక—ఏమిటాసంగతి?

చంద్రి—ఇంకాఎందుకుదాస్తారులెండి. సరేగానియ్యండి; నీలాచలాన్ని మీరు వదలివేయడానికి కారణము యేమిటి?

వెంక—చంద్రవదనా! ఆసంగతి నానోటితో యెందుకు చెప్పిస్తావు? నీవు విన్నావుకదా. మళ్ళీ యెందుకు?

తే॥ గీ॥ అందమైనట్టి కాంతకా । దంచుగాదు
ధనము మిక్కుటంబుగను లే । దనుచుగాదు
కాని; చాటుగానితరులఁ । గవయజూచి
యుంటచేఁ బాసినాఁడ వా । ల్గంటినిపుడు.

అశాంతయొద్ద నేను బ్రివేశించినప్పుడు ప్రారంభమున నాతో జేసిన ప్రమాణానికి వ్యతిరేకంగా బ్రవర్తించింది. అదినాకు అసహ్యంపుట్టింది.

తే॥ గీ॥ తాను కోరుచుండినయట్టి । ద్రవ్యమెంతొ
యిచ్చినాడను; వస్తువుల్ । దెచ్చినాడ
కొఱతయున్నది యేమిలే । కుండఁజేసి
నాడ; కాని వంచించెనన్ । నాతిమిన్న.

అట్టియెడ దానికిని నాకును మరల సంబాధ ముంచుకొనుట యెట్లు?

తే॥ గీ॥ ఎంతధనమిచ్చుచుండిన । నింతయేని
తృప్తియనుమాట తనదు మ । దిందలపక
జిత్తకార్తిశునకమట్లు । చెడదిరుగుట
మొదలుపెట్టెను విటకాండ్రు । ముదమునంద.

ఇట్టిది నేను కన్నులార చూచి యూరకుండగలనా! నాస్నేహితులెందరో యీవిషయమై నాతో ననేకసారులు ప్రశంసించిరిగాని, వారిమాటల ననేకసారులు త్రోసివేసితిని. ఇట్లుండ నొకసారి యిట్టికృత్యము స్వయముగా నాకంటనే పడినది.

తే॥ గీ॥ నాటినుండియు; నెప్పుడా । బోటికడకు
వెళ్ళకుండుటెగాక నా । వీధినైన
నరుగుచుండుట మానితి । నాత్మరోసి
యిట్టిపనులెవ్వరికినైన । నిష్టమగునె.

ఇంక వేశ్యలజోలికి బోగూడదని మానమువహించితిని

చంద్రి—(తనలో) ఇదియేమిటి? ఈయన యిల్లాచెప్పుచున్నాడు. సుబ్బయ్యగారీయన సింహాచలాన్ని చేరదీయడానికి ఒప్పుకున్నాడన్నారే (ప్రకాశముగా) పంతులుగారూ ప్రతివాళ్లు మీరు సింహాచలంమోస్తరుగానే వుంటారనుకొన్నారా యేమిటి?

వెంక—జగమంతా అల్లాగేవుంటారు అని నేను అనలేదుగాని మొత్త ముమీదనీకు కోపం వచ్చినాసరే వేశ్యలలో విశ్వాసంతక్కువ.

చంద్ర—ఎవరో తుచ్ఛపుముండలు విశ్వాసహీనులై యుంటారు. నా సంగతినేను చెప్పుకోరాదు. తన్నుదా స్తుతించుకొంటే తన్ను కొన్నట్టే వుంటుందంటారు గాని నాసంగతి తమరు విన్నారో లేదో. నేనీ సుబ్బయ్యగారిదగ్గరకు వచ్చి పదిహేను సంవత్స రాలాయింది. ఇక్కడకు వచ్చినతరువాత, వెనుక నన్ను వుంచుకొన్నవాళ్లు యెందరో యీలాగు అనేక కార్యములమీ ద వచ్చి, నాకు కబురులు పంపుతుండేవారు. కాని, నేనువా రికి మళ్లీ సుబ్బయ్యగారి యధీనంలోవున్నాను. తమరాప్రశం స గలుగజేసుకొనరాదు. వలసినచో దయయుంచి నేనీ నన్ను జూచి పొండి" అని మరల జవాబులు పంపుచుండేదాన్ని.

వెంక—నీసంగతి నాకు దెలియును. నీకాలిగోటికైనా తక్కిన వేశ్యలు పోలుతారా!

చంద్ర—ఈవిధంగానే నాకూతురయిన యీసింహాచలాన్నికూడా త గు పెద్దమనుష్యుల వశముజేసి, కీర్తి సంపాయిద్దామని వున్న దాననేగాని తక్కినవేశ్యల మోస్తరుగా దీనిని త్రిప్పి ధనంసం పాయిద్దామనే వుద్దేశంలేదు. ఇంతకుముందే, తమవిషయమై సుబ్బయ్యగారు నాతో చెప్పినారు. నేనుచాలా సంతోషించి నాను. మాఅమ్మాయిని తమవశంచేయడానికి అభ్యంతరము రమేమీ లేదుకాని, నీలాచలానికి మామీదయేమికోపంవస్తుం దోఅని అనుమానం కాస్త వుంది. అయిన అదినాకు పెట్టవలె నా. నేను దానికి పెట్టవలెనా. మాకుకావలసినదల్లా యిస్తూ వున్న సుబ్బయ్యగారు వేయేండ్లకూ బాగుండాలి.

వెంక — మీమీద కోపం రావడానికి నీలాచలాన్ని మీరేమిచేసినారు? అది బుద్ధిపూర్వకంగా చేసిందిగాన యీపాపము అదే అనుభవిస్తుంది.

చంద్రి — మంచిమాట చెప్పినారు. మేమయినా మిమ్మల్ని అదితెండి యిది తెండని ఘుంటఘుంటకు యిబ్బంది పెట్టేవాళ్ళముకాము. మాకింతకావాలి అంతకావాలని మిమ్మడుగము. మీమనస్సును అనుసరించి మాఅమ్మాయి నడుచుకొంటుంది. ఇదిఅయినా ఆట్టే గడుసుదికాదు.

వెంక — ఈసంగతి అంతా సుబ్బయ్యగారు నాకుచెప్పినారు. ఆయన చెప్పితే నాకు నమ్మకమే. తక్కినవిషయములలో ఆయన యెల్లాచెప్పితే అల్లాచేస్తాను. వెధవడబ్బు. దానితో ప్రయోజనమేమున్నది? విస్వాసము, నమ్మకము కావాలి.

చంద్రి — నిజమేనండీ మాసింహాచలంకోసం యెంతమందో కబుర్లు పంపించినారు. నవర్సులు యిస్తాము రెండునవర్సులు యిస్తాము అనేవారు. ఏమయినా సరే యెవ్వరో ఒకరిని నమ్మేటట్లు యీఅమ్మాయిని చేయాలిగాని, యీప్రకారంగా ధనంకోసం కనపడ్డవారితో పంపనని చెప్పేసేదాన్ని.

వెంక — ఇది నీతిగలవాళ్ళకు లక్షణము. నీలాచలందగ్గిరయిల్లాటివి పనికిరావు.

చంద్రి — అస్తమానం ఆసంగతి యెందుకులెండి. అయిపోయినదాన్ని గురించి విచారించరాదు.

వెంక — వెధవముండకోసం విచారమెందుకు?

చంద్రి — తమరువుండడం మరలపాడుగదా. మాఅమ్మాయిని అక్కడకు తీసుకొనివెళ్ళుతారాయేమిటి? అల్లాగయితే మాకు కాస్తకష్టమే.

వెంక—ఎందుకు వెధవపల్లెటూరు. నేనూ యీవూళ్లోనే వుంటాను. ఈసంగతి సుబ్బయ్యగారితో చెప్పినాను. నేను యెక్కడవుంటే నేమి? ఏమయినా కష్టపడవలెనుగనుకనా. ఎక్కడవున్నా సంవత్సరము అయేటప్పటికి మనధాన్యంగింజలు మనకొస్తాయి.

చంద్రి—అల్లాచెయ్యండి మాకుసంతోషంగా వుంటుంది. పంతులుగారూ. ఇప్పటికి నామనస్సులోవున్న చింతపోయి సంతోషం కలిగినదండీ. మాఅమ్మాయికి యెలాటివారు వస్తారో అని యాలోచిస్తూ వున్నందుకుమాపూర్వపుణ్యముకొలది, బ్రాహ్మణులు, రూపవంతులు, భాగ్యవంతులు అయిన మీరు లభించినారు.

వెంక—సరి. సరి. యెంతమాట.

(సుబ్బయ్యప్రవేశము.)

సుబ్బ—పంతులుగారూ! ఎండగావుంది కాస్సేపుపడుకోకపోయినారా.

వెంక—ఇప్పుడేంపడకండీ.

సుబ్బ—అల్లాగయితే కొట్టుదగ్గిరకు వెళ్ళుదామా యేమిటి?

వెంక—మీయిష్టం యెక్కడకురమ్మంటే అక్కడకు వస్తాను. అభ్యంతరం యేమీలేదు.

చంద్రి—ఎందుకు, ఆయన్నుకూడా శ్రమపెట్టుతారు.

సుబ్బ—అరిగిపోతారా యేమిటి? అప్పుడే అల్లుడుపక్షము ఆవలంబించినావు.

వెంక—సుబ్బయ్యగారూ మీరు మాచెడ్డవాళ్ళండీ. రండిపోదాము.

చంద్రి—పంతులుగారూ రాత్రిపడకకు యిక్కడికి దయచేయండి.

సుబ్బ—పంతులుగారు యిక్కడికిరాక మరెక్కడకువెళ్లుతారు? బ్రాహ్మణులు అయిపోయినారు గాని లేకపోతే మావాళ్ళేఅయితే ఇంకోచోటికి వెళ్ళనిస్తానా.

సుబ్బ—(పరిక్షించిచూచి) ఎవడురా అప్పుడూ గుఱ్ఱపుబండి కట్టుమని చెప్పు. వెంకటాద్రియ్యగారూ రండీ.

(నిష్క్రమించుచున్నారు.)

రంగము:—సింహాచలము మందిరములో

[వెంకటాద్రియ్య ప్రవేశము.]

వెంక—ఆహా! నిజంగా యీసింహాచలము నాపూర్వపుణ్యముకొలది సంప్రాప్తించిందిగాని సామాన్యంగా లభించేదికాదు.

తే॥ గీ॥ దేవలోకాన రంభాది । దివ్యసతులు
వెలసియుండిరటంచును । వింటిగాని
వనిత కాలిగోరునకైన । వారుబోల
రంచు మానసంబందునే । నెంచువాడ.

దీనికోసం యెంతోమంది వాకిలిముందు జవానులకుమల్లే పడికాపులు గాశారట గాని వాళ్ళందరినీ తృణీకరించివేసింది. నిజంగా నావిషయములో వీళ్ళతో చెప్పడంలో సుబ్బయ్యగారు చాలా శ్రమపడినారు. ఆయనమూలముననే నేను దీనిజేబట్టు భాగ్యం కలిగింది. దీని సౌందర్యం తలచుకొంటే నావళ్లు ఝల్లుమంటుంది. దీని మొగము పూర్ణచంద్రుడికి వంకలుపెట్టుతుంది. కన్నులు పద్మాలనుయెక్కిరిస్తున్నాయి తిలపుష్పం యీమెనాసముతో సరిగాదు. ఆమన్మధుండు అమృతం వుంచి నిర్మించిన దొప్పలతీరున చెవులున్నాయి. ఈమెచేతులు మృణాళములంతటి పల్లవములు. బంధూకపుష్పం మోస్తరుగా మోవి యుంటుంది. మల్లెపువ్వులతీరున పల్వరస అమరింది. ఆహా! యువకులయొక్క కామాంధకారం వదలించేసెయ్యడానికి వెన్నెలమోస్తరుగా వుండే దీనినవ్వేచాలింది. ఈకాంతయొక్క ప్రతియవయవము నెత్తికొని వర్ణించుదామంటేఒకొక్కసంవత్సరము పట్టుతుంది. ఇదంతా యెం

డుకు. చిత్రకారకుండయిన రవివర్మ దీనిని ఒకసారి చూచినాడంటే దీనిబొమ్మగూడా వేసి ప్రతివారికి అందుబాటుగా వుండేటట్టు „సేలు" లో పెట్టుతాడు. ఆతడువ్రాసిన శకుంతలబొమ్మయినా యేమయినా యీసింహాచలానికి సరివస్తుందేమోఅని చూచినాను గాని యెక్కడా అందలేదు. (ఎదుటచూచి) అదిగో! సింహాచలం వస్తూవుంది. ఏమి నడక। ఏమిగోవి. ఏమిహాోషు. ఏమిహాోదా! ప్రపంచకాన్ని దీనిని భగవంతుడు ఏమహారాజునకో భార్యగాజేసి మహారాణియని పిలువబడుచు రాణివాసమునందు వుంచుటకు బదులుగా యిల్లా వేశ్యకులంలో బుట్టించినాడు. అన్నన్నా, నేను పొఱబడ్డాను. దీనికి రాణివాసముదొరికితే బాగావుంటుందని అన్నాను. వల్లకాటిరాణివాసము. రాణివాసస్త్రీలకు యేమిపేరుమండింది. పేరుగొప్ప వూరుదిబ్బ. రాణీలమను పైకిపేరేగాని వ్యాపారాలుచూస్తే యిక చెప్పనా. లోపల వంటచేసేవాళ్ళు, బట్టలువుతికే చాకలివాళ్లు వాళ్ళకు ప్రియకాండ్రు.

[సింహాచలము ప్రవేశించును.]

సింహా—(తనలో) ఈబ్రాహ్మణుడు నామోహంలో పడిపోయినాడు. ప్రపంచకంబున నన్నుమించినది యీజగంబున లేదనివ్రన్నాడు. ఎక్కడయినా యిల్లాటివాళ్ళ ప్రాపు భోగమువాళ్ళకు దొరికితేనే వాళ్ళదరిద్రము పోవుట. ఆనీలాచలం నిష్కారణంగా యీాయన ప్రాపకం చెడగొట్టుకున్నది. ఆయేదుపేదో రహస్యంగా యేడవరాదూ. అంత ఈయన కంటపడేటట్టే చెయ్యాలా. చెయ్యనివారెవరు? నేను చెయ్యడములేదూ. గుట్టుయేమయినా బయటికివస్తూవుందా. ఫిడేలువాయించే శ్రీనివాసులు నాకుగూడ ప్రియుడుగాలేదూ. ఆసంగతి ఈయనచూస్తున్నాడా. ఇంకా ఈయన మర్లపాడు వెళ్ళుతూవున్నప్పుడు యెంతమంది వస్తూపోతూవుంటారు. (ఇంచుక యీారకుండి)

మాఅమ్మ నిన్నపిలిచి ఈయనను నెమ్మదిగా లాలనచేసి, మేడ కట్టించే మార్గము యేదయినా ఆలోచించమని చెప్పింది. యి ప్పుడెల్లాగయినా పందాృయెత్తులువేసి ఈయననుఅందుకువప్పు కొనేటట్టు చేస్తాను. భోగంజన్మ యెత్తినతరువాత విటకానిని టోపీలో వేయలేకపోతే నాజన్మయెందుకు? (వెంకటాృయ్యను సమీపించును.)

వెంక——(చూచి) ఏదేదీ! నావలపులభరణి, నాభాగ్యములపంట, నానోములమూట, నాధనాలకుప్ప, నాపుణ్యములపుంజమువచ్చిందా! నేనువచ్చి చాలాసేపయిందిసుమా. నీకోసం కనిపెట్టుకొని వున్నాను.

సింహా——మీరువచ్చినారనిదాసీది చెప్పింది; కాని నేనుతలకు నీళ్ళుపోసుకుంటూవున్నాను. అందుచేత ఆలస్యమైనది. నన్ను క్షమించాలి.

వెంక——ఎంతమాటన్నావు. నిన్ను నేను క్షమించవలెనా. ఇంతమాతాృనికే! నీవు ఏమి చెయ్యరానిపని చేశావు?

సింహా——చెయ్యరానిపని యేమీ చెయ్యలేదుగాని పెద్దమనుష్యులు మీరువచ్చి కనిపెట్టుకున్నారు. మీహృదయంలో వేరుభావంగా ఆలోచించరని నాకు తెలుసును.

వెంక——చెప్పన్రు యింకా, తలంటుకొన్నావు. అందుకనే, జారుముడివేసినావు. ముంగురులుకూడా రేగియున్నవి.

తే॥ గీ॥ వనితసౌందర్య మీక్షింప । వలెనటన్న
అప్పుడే జలకంబాడి । అరముడినిడి
ముంగురుల్ రేగి ; యున్నప్డై । ముగుదజూచి
ముదమునందంగవలయును । పురుషుడతివ.

సింహా——చాలులెండి. మీమాటలకేమి. మీరెప్పుడూ యిల్లాగ అంటూవే వుంటారు.

వెంక—నామాట అబద్ధమా?

సింహా—మీదగ్గిరయెవ్వరు మాట్లాడగలరు?

వెంక—సరేగాని, నాకిప్పుడొక దానిమీద మనస్సుపోయింది. ఆకార్యం జేసి నన్ను సంతోషపెట్టుతావా లేదా?

సింహా—అదేమిటి చెప్పండి.

వెంక—మరేమీలేదు. నీవుకష్టపడవలసినది యేమీలేదు. నాకు యిప్పుడు నీసంగీతం వినాలని మనస్సుపోయింది.

సింహా—ఇప్పుడేమిటి యేదీకానివేళ. రాత్రిపాడుతానులెండి.

వెంక—అందుకనే నాకు కోపంవస్తుంది. మనిషికి రెండురోగాలట.కూర్చోమంటే వెళ్ళుతాననడం. కాస్తపాడమంటే, నాచేతకాదనడమో లేక ఆనకపాడు తాననడమో. సింహాచలమూ! నాకోరిక నీవు తీర్చకపోతే యెవ్వరుతీరుస్తారు? నీవు సంగీతంలో మంచి విద్యావంతురాలవుకదా. అందుచేత నేను సరదాపడి పాడమంటె ఆనకయేమిటి? రాత్రియేమిటి? పాడడానికి యెప్పుడయితేనేమి? నాసరదా తీర్చు.

సింహా—నేనందుకోసం అనలేదు. రాత్రితీరుబడిగావుంటాముగదా అని అన్నాను. మీచిత్తంయిప్పుడుపాడమంటేయిప్పుడేపాడుతాను.

వెంక—మనకు యెప్పుడూ తీరుబడే. నీకు వంటపనిగాని యింటిపనిగాని లేదుకదా. నాకుయింకోవుద్యోగంలేదు. నేను యెప్పుడూ నీయెదుట వుండడమే నాకు గొప్పవుద్యోగము. మళ్ళీ బహుశః రాత్రి నేను మదరాసు వెళ్ళుతానేమో. కొద్దిగా అక్కడపని వుంది. వెళ్ళుదామని అనుకొంటూవున్నాను. ఇప్పుడేపాడు. హార్మోనీ నేశృతివేస్తాను. (హార్మోని శృతివేయును.)

సింహా—మీరు పట్టినపట్టు వదలరండి. కానియ్యండి, మీకుయేరకం యిష్టం. జావళీలా, కృతులా, తరంగాలా, అష్టపదులా,

వెంక——వెధవజావళీలు. మేళాల్లో పాడే వేనా. ఇక్కమాలినవివద్దు. పా మతూవుంటే సాహిత్యంకనపడాలి, పదిసంగతులూపడాలి. వచ్చేసంవత్సరానికి నీవు గానసభలోకి యెక్కాలి.

సింహా——అయితే నాకువచ్చినవి పాడుతాను ఒకతరంగము ముందు పాడుతాను.

వెంక——పాడు పాడు. చాలాబాగుంటుంది.

సింహా——(పాడుచున్నది.)

శంకరాభరణం——ఆటతాళం.

(శ్రీ)వాసుదేవప్రభో పాలయమాం॥ (శ్రీ)॥
సకలహితకర-సరసగుణగణ-నిగమసరసిజ-జయతరసఘన
విగతభవభయ-వినుతసురవర-గగనసువిమల-గరుడవిహారణ॥ (శ్రీ)॥
సరసిజోదరచరణవిలసిత-సరసనూపురసాధుహితకర-తరళకుం
డలతాండవానన-మురరిపోకిల-మోహనాభవ॥ (శ్రీ)॥
నిరుపమధ్వని-నికరిపావన-మురళికారవమోహితాకిల-
సురవధూగణసుందరానన-కరివరానన-కాంచనాంబర॥ (శ్రీ)॥
దివ్యమంగళగోపవేష-దీనపాలనవీతదోష-నవ్యతరనవనీతరసిక
వరసఖాసఖనిఖిలజనక॥ (శ్రీ)॥
దేవకీవసుదేవతనయ-దేవరాజవిరచితవినయ-దేవనారాయణా
నందతీర్థవిరచితదివ్యగీత॥ (శ్రీ)॥

వెంక——శంకరాభరణంలావుంది. మామంచినిండైనరాగం. ఇల్లాచెప్పిన మాటవిని పాడితే నిన్ను ముద్దుపెట్టుకోబుద్ధివేస్తుంది. ఏదీస్రృంగారసంబంధమైనది స్వరముతోగూడా ఒక్కటిపాడు. సంగీతవిద్యాదర్పణమంతా నీకు కంఠోపాఠమేకదా. బిలహరిమీద కానియ్యి.

సింహా—

బిలహరి—ఆటతాళం.

ప॥ సా.రి-గాపా-ధాసానిధా-పాధప-మగరిస-సనిధసా॥ సారి॥
రా,ర-వేణు-గోపాబాలా-రాజిత-సద్గుణ-జయశీలా॥ రార॥

1. సా,రిగాపా-మా,గపాధా-రీ,సనీదా-సా,మగారీ॥ సారి॥
సా,రసాక్షా-నే,రమేమీ-మా,రుబాధా-కో,ర్వలేరా॥ రార॥

2. సా,రిగగ్గగ్గా,,-,,రిగ-పాప్ప-పప్ప-ప్పా,,-,,ధప
నం,దగోపాలా,,-,, నీవెంకుబోజా-లా,,-,, నిఇ
సాస్ససస్సా-గరిసని-నిధపా-పధపమ-గగరీ-గపమగ-రిసరిగ॥ సారి॥
విందురారా-సదమతి-మదింపోమోదముల-రగనాకైకురుగగదియ్యర॥

3. పపపా-రిరిరీ-గపమగగా-గపమగ-మగరిస-రిగరిససా,,-
పలుమా-రుచుగా-రనముపర్వ-బిలచిన-బలుకప్రి-నలుగకురా,,-
రిసనిధసా,,-మగరిగపా-ధపధరిసా-రిసనిధ-పమగరి॥ సారి॥
కరివరదా,,-మరిమరినా-యధరమునో్రి-లరకని-కరముగ॥ రార॥

4. పా,,-మగరిగ-ధా,,-మగరిగ-సా,,-మగరిగ-పప్పప్పా,-
రా,,-నగధర-రా,,-మురహర-రా,,-భవహర-రావేరా,,-
గా,,-రీసనిధ-రీ,,-రిసనిధ-నా,,-రిసనిద-సస్ససా,,-
ఈ,,-మగువను-ఈ,,-లలనను-ఈ,,-సొగసిని-చేకోరా,,-
గారిస-రిరి్రిరి్రి,,-రీసని-దద్దదా-పామగ-గగ్గ
కోరిక-లింపొందా,,-డెందము-నీయందా-జేరెను-నిర్జెం
గ్గా,,-సరిగధసా,,-రిసరిగ-సా,,-గరిసని-ధపమగ-రిసరిగ॥ సారి॥
దా,,-మరువకురా,,-కరముల-చే,,-మురిమురి-నినుశర-ణనెదర॥ రా॥

వెంక—ఆహా! యేమిసంగీతము. మొగముయెదుట అనకూడదుగాని నారదుడు,తుంబురుడు,నీయెదుటపనికి రారని చెప్పవలసి వచ్చినపుడు,భవాని,గోదావరి,ధనకోటి,నాగరత్నంవీరినియెత్తడమెందుకు

సీ. బ్రహ్మకుమారుఁడు వీ । ణారవంబిదియంచు
మానసంబునకు వి । భ్రాంతిదోప
సంగీతరసమిట్లు । పొంగిపొరలుచుఁ బ్ర
వాహమైనట్లు భా । వమునదోప
భువిని శృంగారమే । యవతారమెత్తెనా
ధరణిననన్నట్లు న । చ్చెరువుగాఁగ
కోకిలారవమును । బ్రాకటంబుగ గేలి
యొనరించెనంచును । మనసుకలుఁగ
తే॥ గీ॥ సరసమైనట్టి నీగళ । స్వరమునెత్తి
పాట హాయిగాఁబాడి నా । భావమునకు
నంచిత ముదంబుఁగూర్చితి । వతివమిన్న
నిన్ను వర్ణింపఁ దరమానె । నిక్కముగను.

నేను యిన్నాళ్ళబట్టీ యేమోఅనుకొన్నాను. గుమ్మ ఖులాసాచేశావే. చూడు సింహాచలమూ, నీదగ్గరవుంటే వేరేసింహాచల యాత్రికు వెళ్ళ నక్కరలేదు. ఈరోజునుంచి నీవు ఒక యేర్పాటుచెయ్యాలి ప్రతిరోజు సాయింత్రం ఒకఘంటనాకు నీగానము వినిపించుతూ వుండాలి.

సింహా—ఇంతేగదా. ఆమాత్రము మీకోరికతీర్చ లేనా యేమిటి? కాని సంగీతం పాడడానికి మనస్సు ఖులాసాగావుంట మరీ బాగా వుంటుంది.

వెంక—ఏమీా! నీమనస్సు యెప్పుడూఖులాసాగా నేవుంటుందిగదా. చింతయేముంది? నీకేసంసారపుచింతలేదు. డబ్బుచింతలేదు. సమస్తభారము నావీపుమీాద నేను పెట్టుకున్నానుగదా.

సింహా—ఏమికావలస్తే అవియిస్తున్నారు. అందుకుసందేహమేమీా లేదుగాని నామనస్సులో సంతోషం యెల్లాప్రవేశపెట్టారు. నాకు మనస్సులో ఒకదానివిషయమై చింతయున్నది. అదితీరడం

యెల్లాగునాఅని బెంగపెట్టుకొనివున్నాను. మానాయినగారయిన సుబ్బయ్యగారిని గూడా మాఅమ్మ ఈవిషయమై చాలాసారులు అడిగిందికానియిప్పుడెక్కడఆపనిచెయ్యడండబ్బుఖర్చుఅన్నారు.

వెంక — అదియేమిటో కాస్త నాచెవిని బడవెయ్యకూడదూ. ఆకోరిక నీకు నేను తీరుస్తానేమో.

సింహా — ఏమిటో. మాట లంటారుగాని తీరా విన్నతరువాత, యిది యేమిటోయ్ బాబూ అస్తమానము యీసింహాచలము దేనికో దానికి యిబ్బంది పెడ్తూనే వుంటుంది అని అనుకొంటారు.

వెంక — సఖీ! నీవు అల్లాచెప్పడం ధర్మంగావుందా! నేను నీవుయెప్పుడేది అడుగు తేలదియివ్వడం లేదూ. అడగనివికూడా నాకుమోజుపుట్టి కొన్ని తేలేదూ. వెనుక నేను చెన్నపట్టణం వెళ్ళినప్పుడు ఠాకరు అండు సన్సులో రతనాలు చెక్కిన గుళ్ళకంటియున్నూ, పి. ఆర్ అండు సన్సులో మణులుతాపిన చేతికంకణమున్నూ, రెండూకలసి యెంతఖరీదైనవి రూ 14000 వేలన లేదూ. అవి తెచ్చియివ్వ లేదూ. అవి నువ్వు తెమ్మంటేనే తెచ్చానా. కాబట్టి నీవు మనస్సులో సందేహించక నీకువున్న కోరిక యేదో చెప్పు. సుబ్బయ్యగారు తీర్చేదియేమిటి? నాశక్తికి మించినిదైతే నేనే ప్రయత్నంచేస్తాను. ప్రపంచకంలో నీకన్న నాకుమించినవస్తువు యేమీ లేదు. త్వరగా చెప్పు.

సింహా — అది డబ్బుతో పని మీకుశ్రమయెందుకియ్యనాయని సందేహిస్తున్నాను.

వెంక — డబ్బుతోపనేగదా. అయితే యిబ్బంది లేదు. వెధవడబ్బు. మనము వచ్చేటప్పుడు పట్టుకొనివచ్చినామూ గనుక నా చచ్చేటప్పుడు పట్టుకొని వెళ్ళడానికి. డబ్బుఖర్చు అవుతుందంటు నేను యేమాత్రం బెంగపెట్టుకోనేవాడనుగాను, కాబట్టినువ్వు చెప్పవచ్చును.

సింహా——ఏమిలేదు. గాని చాలరోజులనుంచి స్వంతయిల్లువుంటే బాగుం టుందని కోరికపుట్టింది. యీకోరికనాకేగాక మా అమ్మకు గూడా పుట్టింది. పుట్టితేనేమిలాభము? కట్టించేవారెవరని ఆఖ రకు మాఅమ్మసాహసంచేసి, సుబ్బయ్యగారిని యీవిషయం లో కదిపితే ఆసంగతియిప్పుడెందుకు మరొకప్పుడు చూతామ న్నారు. పోనియ్యండి. ఏమైతేనేమి, మాఅమ్మవస్తువులు నావ స్తువులు మీరుఅమ్మివేసి ఆసొమ్ముతో ఒకమంచియిల్లన్నా కట్టిం చిపెట్టండి. ఈసాయమైనా మీరుచేయండి. వస్తువులు అమ్ము తామంటే సుబ్బయ్యగారు వప్పుకోరు.

వెంక——సింహాచలమూ! నీమాటలు మహాతమషాగావున్నాయి. మీవ స్తువులు అమ్మి నేను యిల్లుకట్టించవలెనా! అలాచేస్తే నేనుచేసే ది ఏముంది? నామగతనమేముంది? చేతనైతే కట్టించాలి లేకపో తే ఒక్కదండంపెట్టి వూరుకోవాలి, అంతేకాని వస్తువులుఅమ్మే వాడనుగాను.

సింహా——అల్లాగయితే మాకోరిక యెల్లాతీఋతుంది? ఎన్నాళ్ళు యీ అద్దెకొంపలలో వుంటాము. వెంకటామయ్యగారు వుంచుకొ న్న సింహాచలం యీపాడుగుడిసెలోవుంది అంటే నాకు చిన్నత నంగావుంది. మళ్ళీ సుబ్బయ్యగారు చూడపోతే ధాధికారి. ఒకయిల్లన్నా యింతవరకుకట్టించలేదు. యీపాడుకొంపలోనికి మీరు వస్తూవుంటే మాకే చాలా కష్టంగావుంది.

వెంక—— మీకన్న మాకేమిటి? నాకు అల్లాగేయున్నది. ఈవిషయంలో నీవిప్పుడంటే నాతో చెప్పినావుగాని నేనిదివరలో రెండుమూడు సారులు సుబ్బయ్యగారితో మాట్లాడినాను. కాని ఆయనయెం దుచేతనోగాని అశ్రద్ధచేసినాడు. దానిమీదట నేను అస్తమా నం కదుపుతూవుంటే బాగావుండదు. నేనేయీపనిపూర్తి చేస్తే

బాగావుంటుందని యనుకొన్నాను. కాని ఏమిప్పుడు అడగడం మంచిదే. ఇంక నేను యేమాత్రం అశ్రద్ధచేయకుండా రేపటి నుంచే మనయిల్లుకట్టించే ప్రయత్నం వేస్తాను. నేనుయిల్లు మీ కోసం కట్టించినానంటే మనవూళ్ళోయెక్కడలేని పంపిణీవుండాలి. మేడకుముందు "లాను" రావాలి. అది వకమోస్తరు రాజ మందిరంలా వుండాలి. లోపల అథమపక్షము యిరవై పెద్దగదులు వుండాలి. బ్రహ్మాండమైనహాలు. అంతా రాతిమీద పని చేయించాలి. గోడలన్నీ సీమసీమెంటుతో పనిచేయించాలి. ఇన్నిమాటలతో పనియేమున్నది? ఈవూరుమేడలన్నిటిలోను అగ్రస్థానము వహించాలి.

సింహా—(తనలో) ఈయన నెమ్మదిగా నామాటకు వప్పుకుంటూవున్నాడు. బాగా ఈయనకు నామీద అనురాగం వున్నప్పుడే యీయనను టోపీలోవేయాలి. మేడకట్టించేదాకా అన్నా నా రహస్యసంచారము ఈ మనకు తెలియకుండా చేసుకోవాలి. (ప్రకాశముగా) పంతులుగారూ! నోటిమాటలతోనే మాకు మీరు మేడకట్టించేటట్టు వున్నారు. ఇవన్నీ మాటలో క్రియలో కనుపరుస్తారో తెలియకున్నది. అయినా చూతాముగాదూ. మీరు సాధారణంగా అబద్ధంఆడేవారు కారని నాకు తెలుసును గాని వక్కందుకుమాత్రము సందేహిస్తున్నాను. ఇదివరకే మీబంధువులు మీవారుఅంతా చంద్రవదనకూతురును వుంచుకొని ఆస్తిఅంతా పాడుచేస్తున్నాడని వదంతులు వేయసాగి నారు. ఇట్లావుంటుంటే మేడకట్టించేటప్పుడు మిమ్మల్ని యెవ్వరయినా ఆటంకపెట్టారేమో అని సందేహంగావుంది. అయినా మీరు ఒకరిని లక్ష్యపెట్టేవారు కారులెండి.

వెంక—సింహాచలంకు ఈలాటిమాటలతో నేంపనియుంది? అయినా ఈ

కాలం ఎవరిసొమ్మువారు తిన్నా, లోకులకుయేమిషపే. కాబట్టి
కావలసినవన్ని అనగా డబ్బువగైరాలు నేనుసప్లయిచేస్తాను.
లోపాయికారీని నేనువుండి సుబ్బయ్యగారిచేత యీపనిచేయి
స్తాను. నాపేరు బైటకురాకుండా వుంటుంది.

సింహా—(తనలో) సుబ్బయ్యగారంటే పైకి వెఱ్ఱివాడికిమల్లే వుంటాడు
గాని దేవాంతకపుప్రూహాలు. ఈయన మేడకట్టించే విషయమం
తా ఆయనమీదపెట్టానంటూవున్నాడు. ఇదేసమయమనితలచి
సుబ్బయ్యగారు ఈమేడ కాస్తా ఆయన టోపీవేయడుగదా. కానీ
పరవాలేదు. మాఅమ్మవుందిగదా సుబ్బయ్యగారిని బుట్టలోపె
ట్టడానికి. ఇంతకూ మేడతయారు అయితే చూచుకోవచ్చును.
(ప్రకాశముగా) పంతులుగారూ. మీమాటలు నిజమేనా?

వెంక—ఇంకా సందేహంపడతావు యెందుకు? ఇందుకు నేను తిరిగితే
మాతృద్రోహముచేసినట్టే. మేడకట్టించడానికి రూ 40000 ల
కన్న యెక్కువఅవదుగదా. రేపేగణపతిలాల్ దగ్గరకువెళ్ళి ద
స్తువిషయమై మాట్లాడి పైసలుచేస్తాను. అతనికి తిరిగీ ఒకసం
వత్సరంలో యిచ్చివేస్తాను. ఈసంగతి రేపు తెముల్చుకొని రాజ
మండ్రికి వెళ్ళి కలపవిషయమై మాట్లాడి కావలసినది పంపమ
ని ఆర్డరుయిచ్చి బజానాయిచ్చివస్తాను.

సింహా—ఏమో మీరు యేంయేర్పాటుచేస్తారో ఈవిషయంలో నా
ముద్దుచెల్లించాలి. మాకామేడ యేమీవ్రాసి యివ్వవద్దులెం
డి. అందులో మేమువుంటేచాలు. వెంకట్రామయ్యగారు వుం
చినసాని మేడఅంటే మీకేఖ్యాతి.

వెంక—నీవాలాటిమాట లనవద్దు. వెధవమేడ. నీదైతేనాదికాదా నా
దైతే నీదికాదా. డబ్బువిషయంలోగాని మరేవిషయంలోగాని
నీపట్ల నేను వెనుకంజవేసే వాడినిగాను. నాప్రాణం యిమ్మన్న

ప్పటికీ యిచ్చేస్తాను. పరీక్షచూడాలంటే చూడవచ్చును. మీ ప్రాణాలు కావాలని చెప్పు. ఇప్పుడే నీముందు కత్తి పీట పెట్టి గొంతుకొయ్య కోసుకుంటాను.

సింహా——మీరు గొంతుకొయ్యకోసుకొంటే నాకేమివుంది? మీరుప దికాలాలు బాగావుంటేనే నా అందచందాలు వుంటుంది.

వెంక——ఏమో లే. నేను నీకు పుస్తె కట్టిన మొగుణ్నా యేమిటి? వేశ్యలకు అనేకమంది.

సింహా——ఇన్నాళ్ళబట్టి మీరు యిక్కడవున్నారు. నామనస్సు కనుక్కో లేరుగదా. మేము తక్కిన వేశ్యలమోస్తరు అనుకొన్నారు కాబోలు. అల్లా అయినట్టయితే మాయిల్లు బందిలదొడ్డికిమల్లేనే వుండును. ఇప్పుడు అంటేఅన్నారుగాని యింకముందు యెప్పుడూ అల్లాఅనవద్దు. మీరు యెంతధనము యిస్తూవున్నా సంతృప్తి పొందక అడ్డమైనచచ్చురాడితో తిరిగి మీప్రాపకం చెడగొట్టుకొన్న నీలాచలం అనుకొన్నారా యేమిటి?

వెంక——దానిపేరుఎత్తకు. వళ్ళుమండుకొనిపోతుంది. అది నన్ను వదిలిందో నాకు పీడవదలిపోయింది. నువ్వు యేమంటావో అని నేను వేళాకోళానికి అంటే దానికి కోప్పడుతావు యేమిటి?

సింహా——నేనేమికోప్పడ్డాను. అవునండీమరి. అస్తమానము మీరు యేదో ఒకటి అంటూనేవుంటారు. దిక్కుమాలిన వేశ్య జాతిలో పుట్టబట్టిగదా నన్ను గూడా యిల్లాఅనడానికి కారణమైనది. ఒకవేళ నేను వేశ్యకులంలో పుట్టినా నీచవృత్తిని తిరుగుతాననుకొన్నారు కాబోలు. గులకరాళ్ళు వున్నచోటనే మాణిక్యాలువుంటాయి. బుద్ధితో ప్రధానంగాని జాతితో ప్రధానం యేమివుంది. ఏమైనాసరే. నేను మిమ్మల్ని నమ్మినాను. నేను మీచేతులమీదుగానే చావాలి. అందాకా మిమ్మల్ని వదలిపెట్టను.

మీరు ఒక వేళ నన్ను వదలివేస్తే ఏనుయ్యో గొయ్యో చూచు కొంటాను.

వెంక—అన్నా, ఎంతమాట చెప్పినావు. నాకంఠంలో ప్రాణంవున్నంత మట్టుకు నిన్ను వదలిపెట్టను. నీవు ఆవిషయమై సందేహించవద్దు. (ఇంచుక యూరకుండి) ఇప్పుడీ అనవసరమైన మాటల న్నీ యెందుకు. నేను త్వరగాభోంచేసి, సుబ్బయ్యగారిని వెంట బెట్టుకొని గణపతిలాలుదగ్గరకు దస్తువిషయమై మాట్లాడడానికి వెళ్ళవలెను. రా—

(నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—[గణపతిలాలుకొట్టు—ప్రవేశము:—
సుబ్బయ్య—వెంకటాద్రయ్య.]

వెంక—సుబ్బయ్యగారూ! ఈవ్యాపారంలో నేనుమిమ్మల్నినమ్ముకొని దిగుతున్నాను. తీరామీరు నట్టేటిలోపుట్టి ముంచకూడదు.

సుబ్బ—దేనివిషయమై మీరు యిల్లాచెప్పుతున్నారో యూహించలే కుండా వున్నాను.

వెంక—మీరేంబెంగపెట్టుకోవద్దు. డబ్బువిషయమై మిమ్మల్ని యేమీ తొందరపెట్టను. మీరేమీనష్టయిచేయవద్దు. మీరల్లావూరికే పైగావుంటేచాలు. కట్టించడంవగైయిరాబందోబస్తులన్నీ మీరు చేయాలి. కాస్త పెద్దలు. మాకంటె వ్యవహారాలు బాగా తెలిసివున్నవారు. నేనిమేడకట్టిస్తున్నట్టు యెవ్వరికి తెలియకూడదు. మీఃస్వంతపని మోస్తరుగా చేయించాలి.

సుబ్బ—ఎందుకు: పంతులూ. నీవుచూస్తావుగదా. నీవుకట్టిస్తున్నట్టు రెండోకంటివాడికి తెలియనిస్తానేమో మాటలుచెప్పుతే యేం ప్రయోజనంవుంది.

వెంక—ఇదేంఖర్మం. మనంవచ్చిచాలాసేపయింది. మార్వాడీయింకా లోపలనుంచి యివతలకు రాడే. (నౌఖరునిచూచి) ఏమిరా మీసేటుగారు లోపల యేంచేస్తున్నా రేమిటి?

నౌఖ—బాబయ్యా! ఇప్పుడేనిల్లో సుకోనిరొట్టెతింటున్నారు. వస్తారు. అయిపోవచ్చింది. కూంతసేపు కూకోండి?

వెంక—కాస్త నువ్వు వెళ్ళి చెప్పు.

నౌఖ—చిత్తము. (నిష్క్రమించును)

[గణపతిలాల్ ప్రవేశము.]

గణ—ఓహో. పంతుల్‌సాబ్. షావుకారుసాబ్ ఆయే. రామ్ రామ్. ఇదర్ బైటో.

వెంక—రామ్. రామ్. పరవాలేదు యిక్కడకూర్చుందాము. ఎక్కడయితే నేమివుంది.

సుబ్బ—మీయిల్లుమాకు కొత్తాయేమిటి.

గణ—మీరు నిండాపనియేదో వుండివచ్చినట్లు కన పడుతుంది.

వెంక—మాతో మీకూ, మీతో మాకూ వ్యవహారాలు లేకుండావుంటాయీ. పెద్దవ్యవహారంమీదనే వచ్చినాను.

గణ—ఏమిటి. ఆవ్యవహారం.

సుబ్బ—వెంకట్రామయ్యగారూ. మీరు సందేహించక్కర లేదు. గణపతిలాల్‌గారు మనవారే. మనము అర్థరాత్రివచ్చినా సప్లయి చేసి పంపేవారే. చెప్పండి.

వెంక—మీదగ్గిరకు మేమెందుకువచ్చివుంటాము. మీకుమాత్రం తెలియదాయేమిటి? కొద్దిగా దస్తుకావాలి.

గణ—ఏమాత్రం కావాలియేమిటి? రెండువేలా. మూడువేలా.

వెంక—అబ్బే. నలభైవేలు కావాలి.

గణ—(తనలో) పూరావడ్డీ దొబ్బడానికి యిదేమంచిసమయం. అంతదస్తూ యిప్పుడే కావాలా! పదిపది హేనురోజులుపోయినతరువాత యియ్యకూడదూ. మరేం లేదుగాని దస్తుకు మహానిక్కచ్చిగావుంది లడాయిగిరాకీగావుంది. నిన్న నేనే 100 కి 0-14-0 లు వడ్డీచేసి ఎన్మిదివేలుపట్టుకొని వచ్చినాను.

వెంక—మీమాటలకేమిలెండి. ఏదో అప్పటికప్పుడు ఆవసరంవుండిపట్టుకొనివస్తే పటాిచ్చును. మీకేమిచేస్తే మాకది అంతాయెందుకు? యీవ్యాపారం మీరుమాకు సప్లయిచేసి పంపించాలి.

గణ—వేరే ఆలోచన మాకు యేమీలేదు. డబ్బు తక్కువగావుంది. వ్యాపారం యేమీసాగడంలేదు. కాసులు వ్యాపారం తగ్గింది. తగ్గడమేమిటి. అసలేరావడములేదు. ధర పూరాగా పెరిగిపోయింది. పోనీ ఆల్లాగేసరుకుఒక్కసారిగానే తెప్పించుదామంటే గభీలుమని ధరతగ్గితె వ్యాపారంలుకసానాయిస్తుంది. ఈలావుందిఅయినా మీవిషయం ఆలోచిస్తానులెండి.

వెంక—ఇంకా ఆలోచనయెప్పుడు? మీరుసప్లయి చేయాలనివుంటేయెంతసేపు. మీరు దస్తువిషయంలో యేమీ భయంపడవద్దు. దానికి తగినఆస్తి తణఖా వేస్తాను. మనసుబ్బయ్యగారు కూడా సాక్షీసంతకం చేస్తారు. మొత్తము రెండుయేళ్ళల్లో తీర్మానంచేస్తాను. ఏనెలవడ్డీ ఆనెలయిస్తాను. ఆలాయియ్యకపోతే వడ్డీఅసలులో చేర్చుకొని దానికి కాంపొండు వడ్డీ యిచ్చుకొంటాను.

గణ—(తనలో) త్రోవలో కివచ్చినారు. (ప్రకాశముగా) పెద్దమనుషుల్ మీరు అడుగుతూవుంటే సప్లయిచేయకపోతే యేం బాగావుంటుంది. కాని వడ్డీకాస్తజాస్తీ అవుతుందేమోనా అని చెప్పడానిక సంశయంగావుంది.

వెంక — వెధవనష్టి, ఏమాత్రం అవుతుందేమిటి. కానియ్యండి. అవసర ము వచ్చినప్పుడు యేమిచేస్తాము. ముప్పావలాకన్నా యెక్కువ అవుతుందా.

గణ — అల్లా నేనే తెస్తున్నాను. భర్తీఅయితేనే సాధ్యంఅవుతుంది.

వెంక — పోనిలెండి. ఒకపావలాలో సంశయమెందుకు ? మీయిష్టప్రకారమే కానిస్తాను.

గణ — మీరు యేమిహామీయిస్తారు?

వెంక — మాకు మర్లపాడులో అయిదువందల యకరములు పల్లపుభూమివుంది. అందులో రెండువందల యకరములు తణఖా వేస్తాను.

గణ — సుబ్బయ్యగారూ! మీరు మావిషయం బాగా తెలుసును. వీరయినా మాకు నమ్మకమేగాని యెప్పూపరిత్రలో వ్యాపారం చెయ్యలేదు. మేము మరల్‌పాడు వెళ్ళి భూమిచూచుకోవాలా, లేక మీరు చూచినారా మీరు చెప్పితే మాకునమ్మకము.

సుబ్బ — మీరేమీ సందేహించవద్దు ఆయనకు అవసరంవచ్చింది గాని లేకపోతే మనబోటివాళ్ళకు పదిమందికి ఆయనే పెట్టుబడిపెట్టుతాడు. నేనుదస్తావేజుమీద సాక్షిసంతకం చేస్తాను కాదూ.

గణ — దస్తావేజుముసాయిదా మీరు వ్రాయగలరా?అల్లాగయితే యిప్పుడూ వర్జాలులేవని బ్రాహ్మడు చెప్పినాడు.

వెంక — కాగితం కలంసిరాబుడ్డి యిప్పించండి. వ్రాస్తాము.వ్రాసినతరువాత మీరువినండి. యేమయినా మార్పులు కావలస్తేచేదాము. లేకపోతే యేప్లీడరుకైనా చూపించవలసిన అవసరమువుంటే చూపిద్దాము.

గణ — [కాగితంవగైరాయిచ్చును]

వెంక — (వ్రాసి) సుబ్బయ్యగారూ. మీరుకూడా వినండి. మతలబుబాగుందేమో.

తణఖాఆస్తి;—మురలపాడులో వుండుకొన్న యే బీ డిమార్కే-షనులు గల 500 యకరముల పల్లపుభూమిలో ఏ డిమార్కే-షనుగల 250 యకరములు రూ 40,000 లకు తణఖా.

ఆన 1907 సం॥ జనేవరి 1 తేదీని బొంబాయికాపురస్థులున్నూ ప్రస్తుతం వాయసపురంలో కాసులువగైరావ్యాపారంచేసే వారున్నూ అయిన మహారాజశ్రీ గణపతిలాలుగారికి మర్లపాడు గ్రామకాపురస్థుడున్నూ జిరాయితీదారున్నూ అయిన వేశ్యాంగనాప్రియ దివాలా వెంకట్రామయ్య వ్రాసియిచ్చిన తణఖాదస్తావేజు.

ఈరోజున మీవద్ద నాకుమర్లపాడులోవున్న A. B డిమార్కే-షనుగల 500 యకరముల పల్లపుభూమిలోను ఏ డిమార్కే-షనుగల 250 యకరముల భూమి మీవద్ద తణఖావుంచి నాస్వంతఖర్చుల నిమిత్తం 40 వేల రూపాయలు యిందుక్కువడ్డీ 100 కి 1-0-0 చొ॥నిర్ణయించుకొని పోవడమైనది. ఈబాకీ రెండుసంవత్సరముల వాయిదాలో తీర్మానంచేయుటకున్నూ సంవత్సరాంతమందు అయినవడ్డీ 1908 సం॥ జనేవరి 1 తేదీని యిచ్చేటట్టున్నూ అలా యియ్యకపోయిన యెడల వడ్డీ అసలులోచేర్చుకొని వడ్డీకి కాంపౌండువడ్డీ కట్టుకొనవచ్చును. సదరు పొలంలో ఫలసాయములతో మీకు నిమిత్తంలేదు. ఒకవేళ రెండుసంవత్సరములు అయినప్పటికి నేను మీఋణము తీర్చుకోని యెడల సదరు ఆస్తిమీద మీరు దావాతేవచ్చును. ఇందుకు నేనేవిధమయిన అభ్యంతరము పెట్టువాడనుగాను. ఈయాస్తి యింతకు ముందు యెవ్వరికీ తణఖాపెట్టబడి వుండలేదు. ఇది నాసమ్మతిని వ్రాసియిచ్చిన తణఖాదస్తావేజు.

గణ—బాగుంది. ఆనకసాపువ్రాయించి రేపు రిజిష్టరీచేయిద్దాము. లెఖ్ఖ-రిజస్ట్రారువారి ఆఫీసులోనే యిచ్చేస్తాను.

వెంక—మంచిది. మేము వెళ్ళివస్తాము. (నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—[గోదావరితీరము:—ప్రవేశము కేశవరావు.]

కేశ—(ఎదుటచూచి) ఏమిటిదీ. గభుక్కున మెఱుపుమెఱిసినట్లు కనవ డ్డది. (పరికించి) ఆ. ఏమిటో అనుకొన్నాను.

ఉత్పలమాలిక.

నిద్దపుఁదళ్కు చెక్కిళుల ॥ నిగ్గులుదేర్చెడు బద్మరాగపుం
దుద్దులు శ్రీలలీలలకు ॥ దోడుగగర్ణములన్ ధరించివా
సద్దునఁ గీరశారికల ॥ సాటెకుమీఱుచు గంచుకాంశముల్
బ్రద్దలుసేయు జన్నెడగు ॥ బైటబడన్ వలిపంపుబైట దా
దద్దయుదిద్దుకొంచు హిమ ॥ ధామవిభాననబింబముందొగిన్
గొద్దిగ చంద్రికాధవళ ॥ కోమలమంజుల మందహాసముల్
ముద్దులుమూటగట్ట మొగ ॥ మోటమునన్ మరువాడితూపులం
దుద్దిని మాపుజూపుకొన ॥ లోర కనుంగవనుండి వెల్వడన్
బొద్దుటి బిల్లతెమ్మెరల ॥ పోయినపెన్నెరి మబ్బులాడ సొం
పద్దినకొన్నడల్ మెయి నె ॥ య్యారముతోరము గారవింపగా
నద్దిరవల్లులం బెనుచు ॥ నావనమాధవు రాజ్యలక్ష్మినాన్
ముద్దియయోర్తు బిందెగొని ॥ పోయెడుగౌతమి నీరుదేఱఁగన్.

ఆహా! ఏమిదీ! ఈవిడవస్తూవుంటే "సన్ రైజ్" అవుతూవున్నట్టున్నది. అదిగో! ఆవిడ యీదోవనేవస్తూవుంది. (బాగాచూచి) సరే. యెవరో అనుకొన్నాను. ఆముసలాయన పెళ్లామే. నిజంగా ఈవిడిని చూచిన ప్పుడు "మైండు" ఒక "సైడు" నుంచి "ఫజల్" అవుతుంది. వేరొక "సైడ్" నుంచి విచారంవేస్తుంది. ఇటువంటి "బ్యూటిఫుల్ యంగ్ గర్లను" చూస్తూచూస్తూఅటువంటి "ఓల్డుఫెలో"కియెల్లాకట్టిపెట్టినారో గదా! ఈపిల్ల తల్లిదండ్రులు, కాస్తడబ్బుకి కక్కూర్తిపడ్డారని తో స్తుంది. లేకపోతే యిల్లాటి నీచకార్యంచేస్తారా!

తే॥ గీ॥ తనకుమాత్రకు సౌఖ్యంబు । దలపకుండ
వయసు మీఱినవారికిఁ । బరిణయంబు
జేసి; ధనము గైకొనఁజూచు । చెనటి కట్టి
శిక్ష జేసినఁ బాపంబు । జెందదిలను.

కన్యావిక్రయంచేసేవారికి రెండుతోడలమీదవాత వేసినా పాపము లేదు. ఈలాటి చిన్నపిల్లలను దెచ్చి, ముసలాళ్ళకిస్తే వీళ్ళేమి సౌఖ్యంపడతారు. "యావనంవా వనంవా" అన్నారు. ఇందుచేతనే "వరల్డులో డిబాచరీ" యెక్కువయైపోయింది. అందుకనే భోగంవాళ్ళు 'సంసారులు బయలుదేరి మానోట్లోకూడు పడకొట్టివేశారని' యేడుస్తున్నారు. పాపమీమె మొగుడుకి ఆరోపడి అనగా అరవయ్యోయేడు దాటుతుంది. ఈవిడ్ని చూడబోతే పదియేడవయేడన్నా లేదు. ఈవిడ యీమధ్య ఆసందులో ఆవిడో "ఓపెన్" చేసిన స్టుడియోలోకి తరుచు వెళ్ళివస్తుందని విన్నాను. పెద్దమనుష్యులయినా ఆ స్టుడియోలో అడుగుపెట్టినారంటే యింక మనవశంగాదు. ఆ "విడో" పెద్దపెద్దవాళ్ళకొంపలే తీసింది మిస్ట్రెస్ సుందరమ్, మిస్ట్రెస్ సత్యం, మిస్ట్రెస్ సుబ్బన్ ఆర్ ది మెంబర్సు ఆఫ్ దట్ స్టుడియో. ఈవిడకూడా తఱుచు అక్కడకు వెళ్ళుతూవుండడంచేత, నాకు కాస్త "డౌటు" గానేవుంది. మంచిబుద్ధులంటే అబ్బవుగాని వెధవబుద్ధులెంతసేపులో అబ్బుతాయి. ఆరునెలలు సహవాసంచేస్తే వారు వీరు అవుతారట. నెమ్మదిగా నేను ఈవిడవ్యాపారం కాస్త కనిపెట్టాలి. ఏమిటో నామైండుకూడా కాస్త ఈవిడ బ్యూటీ ఆట్రాక్టుచేసింది. అదుగో ఆవిడ యిల్లావస్తూవుంది. కూడా యింకో "విడో" కూడా వుందే. దీనమ్మా కడుపుకాలా ఈసమయంలో ఈవెధవముండ యెక్కడ పోగయింది. ఎవరో అనుకొన్నాను. స్టుడియో ప్రొప్రయిటర్ అండ్ మ్యానేజరు అయిన వీరమ్మగారే. కానీ ఈవాడ్డున కూర్చొని యేమి యెఱుగినట్లు మొఖంకడుక్కుంటూ యేమిచెప్పుకుంటారో వింటాను.

[వీరమ్మ, నరసమ్మ బిందెలుపుచ్చుకొని ప్రవేశము.]

వీర——ఏం నరసమ్మా. ఇల్లుదగ్గిరయినా కనపడడంలేదు. బొత్తిగా మబ్బులో చంద్రుడువు అయిపోయినావు.

నర——ఏమీ లేదమ్మా. ఏమిటో ఆయన రెండు మూడు రోజులనుంచి యెక్కడికీ వెళ్ళడంలేదు. అందుచేత నేనూ యెక్కడికీ కదలడం లేదు.

వీర——పొరుగిళ్ళకు వెళ్ళితే భర్తగారు యీావన్నా అంటారాయేమిటి?

నర——పాపమాయనకు యివన్నీ అక్కరలేదు. ఆయన యింటికివచ్చేటప్పటికి కాస్త వండిపెడితేచాలు. నాఅవస్థకుతోడు భర్తగారిదండోరాకూడా వుంటే ఇకఅడగనా.

వీర——నీకేంఅమ్మా. నీయవస్థకేమివచ్చింది? మొగుడు కావలసినంత సంపాదించి తెస్తాడు. ఇంతకంటె యేమికావాలి?

నర——పిన్నిగారూ. అవును ఏమీ తక్కువలేదు. ఎవరిబాధలు యెవరికి తెలుస్తాయి? నాకడుపులో యెంతచింతవుందో మీాకేం తెలుస్తుంది?

వీర——అవునమ్మా. నీవు నిజం చెప్పినావు. అందచందాలికి యేమీా లోటులేదుగాని దావికితగినట్టు ఒక్కటిమాత్రం లోటువచ్చింది. యేం చేస్తాము. ఏఘటానికి యేదిప్రాప్తో అదిఅల్లా జరుగుతూ వుంటుంది.

కేశవ——(తనలో) అమ్మా! మాదరోచ్ఛేదు వెధవముండ. దీనిని నెమ్మదిగా పాచికవేసి, "స్టూడి"యోామెంబరుగా చేరుద్దామని వుద్దేశం.

నర——ఇప్పుడేమనుకొంటే యేం లాభంవుంది? అయిపోయిందిగదా. (విచారించును.)

వీర——విచారించకమ్మా. పిచ్చిదానికిమల్లే వున్నావు.

కేశ—"ఫ్యామిలీ గరల్సు"ను పాచిక వేసి చెడగొట్టడానికి దీనిదగ్గిరవున్న శక్తి మరియొకరిదగ్గిర లేదు.

వీర—చూడు, నరసమ్మా. ఆనక భోజనంచేశాకా మాయింటికి ఒక సారివస్తావా! నీతో కొన్ని రహస్యాలు మాట్లాడాలి. అదినీకూ లాభం నాకూలాభం.

నర—అదియేమిటో కాస్త యిప్పుడు చెప్పరాదూ.

వీర—ఇప్పుడు చెప్పడానికి వల్లపడదు. అతిరహస్యం. తరువాత చెప్తాను కాదూ. నామాటవిని ఒక్కసారివద్దూ. ఇంతట్లోకే కాళ్ళు అరిగిపోవు.

నర—అల్లాగే వస్తాను.

వీర—ఈమాట యింటికి వెళ్ళినతరువాత మఱచిపోతావా?

నర—మఱచిపోను తప్పకుండా వస్తాను. రండీ నీళ్లుముంచుకొని వెళ్ళుదాము.

(ఇరువురును నిష్క్రమింతురు.)

కేశ—(తనలో) ఈముండ యీనరసమ్మను భోంచేసినతరువాత మధ్యాహ్నం యింటికిరమ్మనమని చెప్పింది. ఏదో బాటినీ వేయడానికే ఎవళ్ళో ఒకళ్ళకి దీనిని అతకపెట్టుతుంది. ,,నాకూ లాభంవుంది నీకూ లాభంవుంది అని యిది చెప్పినమాటల్లోనే తెలిసింది. కానీ; నాకున్నూ, సుబ్బమ్మకున్నూ స్నేహంవుందిగదా. అది మధ్యాహ్నపువేళ వీరమ్మ యింటికివెళ్ళి కాస్సేపు కూర్చోవడం పేకాడుకోవడం అలవాటువుంది కాబట్టి ఈవిషయంలో లోతు ఆసుబ్బమ్మద్వారా తీస్తాను.

(నిష్క్రమించును.)

రంగము:—[వీరమ్మయిల్లు, నడవలో సత్యము, సుందరము, సుబ్బమ్మ, వీరమ్మ పేకాట ఆడుతూ కూర్చుందురు.]

వీర—సుందరమూ ఈసారి నువ్వు కలుపు. ఆటసరిగా పడుతుందేమో.

సుంద—(పేకకలిపి ముక్కలువేయును.)

సుబ్బ—ఆట.

వీర—పై ఆట.

సత్య—నాకూ ఆటవుంది.

సుంద—నాల్గవచేతిఆట నాకూవుంది.

సత్య—నువ్వు బాగా ఆలోచించి చెప్పు. ఆటచెప్పి ఓడిపోయినావంటే నాల్గాటలు యెక్కుతాయి. నిష్కారణం నాఆట చెడగొట్టకు.

సుంద—పరవాలేదు.

సత్యం—అల్లాగయితే చెప్పు.

సుంద—ఇస్పేటు.

సత్య—సరే. ఆడండి. నీవేదిగడం సుబ్బమ్మా!

(ఆట ఆడుచూ)

సత్య—ఇకఆట్టే ఆడ అవసరంవున్నట్టుతోచదు. మాకు అవ్పటయిందేమో అనుకొంటాను.

సుబ్బ—తొందరపడి అవ్పటుకొట్టకో. మన కింకోపట్టు పట్టితేనేగాని అవ్పటవదు.

సుంద—అవ్పటయిందో లేదో చూచుకొని చెప్పుతే నేను వూరుకోను

సుబ్బ—మాకవ్పటవలేదు, ఆడవో.

సుంద—ఇంకమీకు పట్టురాదు ఇదుగో చూచుకోండి. (అని పేకచూపించెను)

సుబ్బ—ఇంకెందుకు పారెయ్యండి.

సుంద—మన ఆఫీసుకు వ్యాపారావిడ అంజనీబాయమ్మ ఒక్కతె తక్కువ యైంది.

[నరసమ్మ ప్రవేశము.]

వీర—(నరసమ్మను చూచి) నరసమ్మా! మొత్తానికి అన్నమాట నెగ్గించుకొన్నావు. వస్తానన్నావు వచ్చినావు.

నర—నేనాడేదిఒకటి చేసేదిఒకటి కాదు.

వీర—(నరసమ్మ చూడకుండా తక్కిన ముగ్గురుని అవతలకు వెళ్లమని కన్నుగీటుచున్నది.)

సుబ్బ—సుందరమ్మా, సత్యమ్మా! రండి ఇంటికాడపనివుంది. మళ్లీ అయినా వద్దాము. (వెళ్ళబోవుచున్నారు.)

నర—ఇదేమిటి నేనువస్తే మీరంతా వెళ్లుతున్నారు.

సుబ్బ—కొద్దిగాపనివుంది. కాళ్ళు నొప్పిపెట్టుతున్నాయి. కూర్చుని కూచుని.

వీర—వాళ్లు మళ్ళీవస్తారులే. నువ్వురా యిల్లాకూర్చో.

నర—(కూర్చుండును)

వీర—ఈవాళ యేమి వండినావు.

నర—రోజూ ఏమివండనమ్మా. కూరలు బజారులో మండిపోతున్నాయి. గుమ్మడికాయముక్క యెక్కడినుంచో మావాడు పట్టుకొనివస్తే పులుసుపెట్టినాను, పప్పువండినాను, ఊరగాయ. ఏమిటో, ఏది తిన్నా కడుపు నిండిపోతుంది.

వీర—నేనూ కూరగాయలు కొనడానికి మహాయిబ్బందిపడుతున్నాను. గాజులుతొడిగించుకొని చాలారోజు లయినట్లున్నదే. గంటగంటకు తొడిగించుకోవడంకన్న, రెండువరుసలుయిచ్చి కట్టించుకుంటే యెప్పుడూ నిలచివుంటాయి.

నర—ఎల్లావస్తాయి అమ్మా! తక్కువనోములునోచుకొని ఎక్కువఫల
ములు రమ్మంటే వస్తాయా.

వీర—అవును నిజమే. పాపమెన్నో సార్లు ఆకోమట్లఅబ్బాయి నీవిషయ
మై చాలా విచారించుతూ నాతో చెప్పుతూవుంటాడు.

న.—ఏకోమట్లబ్బాయి.

వీర—మీఆయనపురాణం చెప్పుతూవుంటాడే, ఆయింటియజమానికొ
డుకే. పాపము చాలామంచివాడు ఈపనినిచేత కావాలి అంటే
చేసితీఱుతాడు. డబ్బులేని నిరుపేదలనుచూస్తే అతనికి మహా
జాలివేస్తుంది. అన్నిగుణాలు మంచివేకాని అతనిదగ్గరఒక్కదు
ర్గుణంమాత్రంవుంది.

నర—ఆ దుర్గుణం యేమిటి ?

వీర—కొద్దిగా తిరుగుబోతు. అయితేనేమి! ఎన్ను నమ్మినాను అన్న
ఆడదాన్ని సాధారణంగా వదలిపెట్టడు. వళ్ళంతాబంగారం యి
ల్లంతాబంగారంచేసి వదలుతాడు.

నర—డబ్బుగలవాడు గనుక యేపనిచేసినా చేస్తాడు. బాగా చూచిన
జ్ఞాపకం లేదు. ఎన్నేళ్ళుంటా యేమిటి? అతని పేరేమిటి?

వీర—నిన్ను చాలానారులు ఆతడు చూచినాడట. 25 సంవత్సరాలు
లో వువాడు, యెర్రగావుంటాడు, గుండ్రమొగము, అందమైన
వాడే. చెవులకు దుద్దులు, చేతులకు బంగారపు గొలుసులు,
మురుగులు, తోడాలువుంటాయి. నీకుజ్ఞాపకంలేదుగాని చూచే
వుంటావు.

నర—ఇప్పుడు జ్ఞాపకంవచ్చింది. అతడా! మహాపోకిరీఅండీ.

వీర—కుఱ్ఱతనంగాని మరోటికాదు. మాయింటికి తఱచువస్తూనే వుం
టాడు. ఈసారివచ్చినప్పుడు చూపిస్తాను వుండు.

నర—ఏమిపనివుంది లెండి.

వీర—పిచ్చిదానవులాగున్నావు. ఆలాంటివాళ్ళ అండవుండగా మీఎంతలాభం అనుకొన్నావు.

నర—వాళ్ళఅండ మనకు యెల్లావస్తుందండి.

వీర—వెర్రిదానవులావున్నావు. నువ్వేమి గ్రహించుకోవడంలేదు. నీ సౌందర్యమే వాళ్ళను నీయింటికాడ కుక్కల్లాగు చేస్తుంది.

నర—పోనిస్తురూ. ఎందుకీప్రశంస?

వీర—నేను యేమో చెప్పుతున్నాననిఅనుకోవద్దు. ఆనుగ్భాగ్యాభ్యుదయ సీవు సంపాదించు. దీనివలన వచ్చేకొని యేమీలేదు. మీ యింటికాడవ్యవహారం చక్కపెట్టకోవచ్చు. నిన్నుచూస్తే నాకు చాలజాలివేస్తూవుండడంచేత చెప్పినాను కాని మరోటికాదు. ఇక్కడవ్యవహారం హరిహరబ్రహ్మాదులకైనా తెలియదు. నువ్వుఊ అను. సివళ్ళంతా బాగా చేయిస్తాను.

నర—పిన్నిగారూ! నేనిల్లాటి పనులెప్పుడూ యెఱుగను. ఇల్లాటివంటే నాకు చాలాభయమేస్తుంది. ఈ పని చేయడంవల్ల యిహలోకసౌఖ్యానికి యిదివరకే చెడ్డానుగదా పరలోకసుఖంకూడా లేకపోతుంది. ఎందుకీలాటి నీచపుపనులుచేసి నలుగురినోట్లోపడడం

వీర—ఎవ్వరూవినరు. రహస్యంగా జరుపుకోవచ్చును. ఎవరికైనా తెలిసిందంటే నన్ను తుపాకితో కాల్చు. నీవాకిషయమై నీవు సందేహించవద్దు. ఇప్పుడు నిజంగాను చెప్పుతున్నాను. ఎల్లాగయినా నిన్ను అతనికి లభింపజేస్తే నీకు మూడువనవగ్సులు యిచ్చి ముందుముదుగులు చేయిస్తానన్నాడు. ఎన్నాళ్ళమీఆయన కష్టపడితే వచ్చిన సొమ్ముపెట్టి నీకుముదుగులు చేయిస్తాడు. ఏమంటావు నామాట నిజమేనా కాదా.

నర—ఏమిటోనండీ. నామనస్సు యిల్లాటి పాపకార్యం చెయ్యడానికి వప్పుకోవడంలేదు. ఏమిచెప్పడానికి నోరురావడంలేదు.

వీర—నీవిల్లా సందేహిస్తూవుంటే యెప్పటికీ మనతనువు తెల్లవారదు. జన్మమెత్తినదెందుకు? బ్రతికిననాలుగునాళ్లు సౌఖ్యంపొందడానికి. సౌఖ్యంఅనగా నేమిటి? కావలసిన బట్టకట్టుకోవడంకోరుకొన్న వస్తువులు పెట్టుకోవడం. యౌవనుడైన పురుషునితోకాపురం చేయడం. ఈముఖం లేకపోయింతరువాత జన్మవుండేం లేకేం. ఇప్పుడు నాతో పేకఆడుతూవున్న సుబ్బమ్మనుచూచినావా. దానిభర్త చిన్నతనంలోనే, పోయినాడు. ఈవూరువచ్చింది. మొదటదాన్నిచూచినప్పుడు నాకుజాలిచాలా వేసింది. ఇల్లాటివాళ్ళను చూస్తేనాకు జాలివేస్తుందని నేను యిదివరకేనీతో చెప్పివున్నానుగదా. అప్పుడది మాయింటికి వస్తూపోతూవుండేది. నెమ్మదిగా దానికి ఒకమంచి కోమటిపాత్రికం సంపాదించిపెట్టినాను. దానికి యిప్పుడు యేమీలోటులేదు. ఈసంగతి యెవ్వరికీ తెలియదు. నీవు కాబట్టి చెప్పినాను. నీవైనా ఈరహస్యం ఎక్కడా బయలుపెట్టవద్దు. ఇదివితంతువు. ఈలాటిపనులు చేయడానికి దానికే యెక్కువభయంవుండవలసింది. కడుపూగట్రా వచ్చిందంటే యింకేమయినావుందా. అల్లాటివేమీరాకుండా అవుషధాలు తింటిలే. నీకిల్లాటి అవసరం యేమీ లేదు. దానిచెల్లెలు సత్యం. అదికూడా దానివూరాకృతపాత్రభ్రాకొగ్గి వెధవదయింది. ఆసత్యాన్నికూడానీవుచూశావుగదా. దానికి ఒకకిరాణా పాత్రికం దొరికింది. దరిద్రం విచ్ఛిత్తయింది. యింకో చెల్లెలువుంది దాని మొగుడున్నాడు. వున్నప్పటికి యెప్పుడయినా అక్కలను జూడడానికి వచ్చి యేనెల్లాళ్ళోవుండిఅధమపక్షము రూ 100 లన్నా యేమోస్తరుగానో పట్టుకొని వెళ్ళుతుంది. గోదావరికి యిద్దరినిరాజమహేంద్రవరం వుంది. అద్దరిని వాళ్లవూరువున్నదిలే. తలుచువస్తూనేవుంటుంది. కాబట్టి దీ

నివల్ల నీకులాభమేగాని నష్టమేమీలేదు. నామాటవిను. ఇంను కుఒప్పుకో

నర—(తనలో) ఈవిడ చెప్పుతూవున్న మాటనిజమే. పొట్టకూ బట్ట కూగూడా మొగంవాచివున్నాను. ఈలాటిపనినేను రహస్యం గాచేస్తే యెవరికి తెలుస్తుంది. ఎవరోకోమటి అనిచెప్పుతూవుం డి. షావుకారు అవటంచేత మరీలాభంవుంది.

వీర—ఏమినామాటకు ఒప్పుకొన్నట్టేనా. ఊరికేఆలోచించకు. రేపుఆ సుబ్బారావును పిలిపిస్తాను. మధ్యాన్నం రెండుఘంటలకు యి క్కడకురా.

నర—పిన్నీ. నీవుపెద్దదానవు. నిమాంటతీసివేయడానికి నేనెంతటిదాన్ని? నీయిష్టప్రికారమే వస్తాను.

వీర—రేపు రెండుఘంటలకల్లా యిక్కడకురా. అన్నియేర్పాటులు నే ను చేస్తాను పద. (నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—[సోమయాజులుగారి గృహము

సమీపమున:— కేశవరావు ప్రవేశము.]

కేశ—(తనలో) అమ్మముండ. ఆవీరమ్మ చూస్తూచూస్తూ వుండగనే నరసమ్మనుబజుపేసి రకంలోచేర్చింది. కోమటిసుబ్బారావుకిదీనికి స్నేహం కలిపిందంట. రోజూయిదిమధ్యాన్నం వీరమ్మయింటికి వెళ్ళుతూవుండడం, అతడు అక్కడికి రావడం తటస్థిస్తువుందట. ఆసుబ్బారావు యీవిడకు మురుగులు అప్పుడే చేయించిపెట్టినా డట. ఆచేతికివున్న మురుగులు, చెవులకున్న తెల్లరాళ్లదుద్దులు అతడు చేయించిపెట్టినవేయని సుబ్బమ్మచెప్పింది. ఈపేటలో ఈవీరమ్మచేరి ఎంతమందికొంపలు తీశేస్తూవుందిరా బాబూ. ఇక్కడనుంచి దీనిని వెళ్ళకొట్టంచేమార్గం చూడాలి. (ఆలోచిం

చి) కాదు. కాదు. వెళ్ళగొట్టించితేనాబోటివాళ్ళకు శాస్త్ర అస
రాతగ్గుతుంది. కాబట్టి యిదివుంటేనేమంచిది. ఎప్పుడయినాప
అవసరమయినావస్తుంది. (ఎదుటచూచి)ఇదేసోమయాజులుగారి
యిల్లు. ఆయన కేయేవూళ్ళల్లోనో వార్షికాలువుంటే తెచ్చు
కోవడానికి వెళ్ళినాడట. ఇంకాఒకమాసంరోజులుదాకారాడ
ట. ఇప్పుడు నేను నెమ్మదిగా వీరింట్లోకివెళ్ళి నరసమ్మను ఒడు
పెయ్యాలి. ఒప్పుకోకుండావుంటుందా మీదుమిక్కిలివచ్చిందం
టేకోమటివ్యాపారం అంతా తెలిసిందనిడమాయించిబందంవే
స్తాను. నేనుమాత్రినామాన్యుడనాయేమిటి? ఈయింట్లోకూ
డా రెండోవారులేరు. వారుఒక్కరే కాపురంవున్నారు. పిలిచి
నెమ్మదిగా బాతాఖానీవేస్తాను. (తలుపుగొట్టి) ఏమండోయిసో
మయాజులుగారూ. సోమయాజులుగారూ.

(లోపల)

(ఎవరువారు. వారువూళ్ళో లేరు.)

కేశ—తలుపుతీయించండి.

(తలుపు తెఱుచును)

నర—వారువూళ్ళోలేరు. అమలాపురంవెళ్ళినారు. ఇంకాపదిపదిహేం
నురోజులుదాకా రారు.

కేశ—వారు వూళ్ళోలేరనుసంగతినాకు తెలుసును. నేనుయిప్పుడేఅమ
లాపురాన్నుంచి వచ్చినాను. హోటలులో భోంచేసి యిల్లావ
చ్చినాను. నేను వారినిచూచినాను. సుఖంగావున్నానని మీ
తో చెప్పుమన్నారు. మీక్షేమంగూడానన్నుచూచి వ్రాయమ
న్నారు. నేనుయింకా ఇక్కడపదిరోజులువుంటాను. రాత్రిళ్ళు
మాయింటికాడ కావలసినంత జాగావుంది పడుకోమనికూడా
చెప్పినారు.

నర—ఆయనఖులాసాగావున్నారుకదా. ఆవూరు యీవూరు అస్తమా నంతిరుగుతూవుంటారు. పెద్దకాలం. యింటిపట్టునవుండమంటే వుండరు. పాపము. మీరుభోజనంచేసినారా!

కేశ—చేసేవచ్చినాను.

నర—బసయెక్కడచేశారు ?

కేశ—మూటఅది హోటలులోనే పెట్టినాను కాని యెవరైనా చేతి దెబ్బకొట్టుతారేమోయనిభయంవేస్తూవుంది. ఆనకయిక్కడకు తెచ్చిపెట్టుకుంటాను. మీకేంఅభ్యంతరం లేదుగదా ?

నర—(తనలో) ఈయన యిక్కడమూట పెట్టుకున్నాడంటే అస్త మానం యిక్కడనేవుంటే నావ్యాపారానికి యిబ్బందివస్తుం దేమో. వీరమ్మగారింటికినాలుగురోజులునుంచివెళ్ళకుండా యిం ట్లోయెవరూ లేరుకదా అని సుబ్బరావును యిక్కడికే పిలు పిస్తూవున్నాను. ఇక్కడ మూటపెట్టుకోడానికి వల్లకాదంటేరే పుమాఆయనతో యీయన చెప్పినాడంటే యేమిచీవాట్లుతగు లుతాయో. (ప్రకాశముగా) అందులో యేండబ్బుందో, యేమి టో. నేనూబంటరిదాన్ని. తరువాత యెల్లాపోయి యెల్లావచ్చి నాకష్టమే.

కేశ—డబ్బుకాదు. మన్నువుంది. అయినామీదయవల్లయీవూళ్ళోఏ మైనాడబ్బుదొరకాలికాదూ. చూడండిమీకేంభయం లేదు. ఇం దులోయేమీలేదు, ఏమూలో పడేస్తేవుంటుంది. నేనుఆస్తమా నం వూళ్ళోనే ప్లీడర్లయింటికి వాళ్ళయింటికివెళ్ళుతుండాలిలెండి.

నర—ప్లీడర్లయింటికి వెళ్ళడం యెందుకండీ.

కేశ—నేను "అస్ట్రాలజర్ను" అనగా జ్యోతిష్కుడినిలెండి. అందుచేత వాళ్ళచేతులుచూచి జాతకంచూచి జరిగినవి జరుగనున్నవి చె ప్పేశక్తివుంది. ఇదేనాకువృత్తి.

నర—నా చెయ్యిచూచి చెప్పుతారా. నేనుమాత్రమేమీ డబ్బుయిచ్చు కోలేను.

కేశ—మీయింటికి వచ్చినానుగదా. మీదగ్గిరడబ్బు పుచ్చుకోవాలి. మీదయవుంటే చాలదా.

నర—లేకలేక మాబోటి బీదవాళ్లదయేవుండాలీ?

కేశ—ఏమిటో. మిమ్మల్ని చూస్తే నాకుఇదిఒకమోస్తరు అనురాగంవి చారంగూడా వేస్తూవుంది. పాపము. మీరు కోప్పడనంటే చె ప్పుతాను. మీరుచక్కగా నవయౌవనములోవున్నారు. మీభ ర్తగారికి 60 సంవత్సరాలు దాటవచ్చినాయి. మీతల్లిదండ్రు లు యెల్లాయిచ్చినారోగాని యీయనకు తెలియకుండి వెధ వడబ్బుకోసం యిల్లా పిల్లలగొంతుకాకోయలు కోస్తారు.

నర—(సిగ్గుపడును)

కేశ—ఏమంటారు. నేనన్నమాట నిజమేనా. కాదా. మీరు సిగ్గుపడ కండి యిక్కడయెవ్వరూలేరు.

నర—ఇప్పుడదిఅంతా యెందుకులెండి.

కేశ—అదికాదు. నేను మాటవరుసకంటున్నాను. మొగుడితో సౌఖ్య మూలేదు. పోనిడబ్బా అంతకంటెలేదు. దరిద్రమూ తప్పింది కాదు. నిజంగామీరు నాబోటివాళ్ళను మ్యారియేజ్ చేసుకొం టేయిల్లావుంటుందా. మీరేచెప్పండి.ముక్క చెప్పడానికేమండీ.

నర—అవునండి.

కేశ—అవునాఅండి మరి. నేననేకవూళ్ళు పెద్దపెద్దటౌన్సుసిటీస్, అన గా కలకత్తా, బొంబాయి, మెడ్రాస్, నెల్లూరు, రాజమండ్రి, కోకినాడ, వైజాగ్, విజయనగర్, మొదలయినవెల్లా వెళ్ళు తుంటాను. ఒకచోట ఒకతమాషాఅయింది. చెప్పితే నవ్వువ స్తుంది. ఒకచోట ఒకవ్యాపారి ఆవిడవుంది. ఆవిడ అంతఅంద

మైంది కాదుగాని సామాన్యపుఅందకత్తెలలో ఒకర్తె అని చెప్పవచ్చును. మంచిఆజానుబాహు కోమట్లయింట్లో పుట్టవలసినమనిషి లెండి. తప్పిదారి అందులో పుట్టింది భర్త వట్టిఅమాయకుడు. ఏగోలాఅక్కర లేదు. ఆవిడమొగ్రం చూడగానే నేను యేమైతేఅయిందని, చెయ్యిచూచి, కంకణగ్రామంలో రైలు యిలాకా ఒక వుద్యోగస్థునికిన్ని, ఒకతపాలాఫీసు వుద్యోగస్థునకిన్ని, మీకూ స్నేహంవున్నదని చెప్పేశాను. దాంతో డంగెత్తి పోయి నిజమే, నిజమే, ఈరహస్యం యెవ్వరితోను చెప్పవద్దని కాళ్ళమీదపడ్డది. అంతేకాకుండా నన్నుగూడా టోపీలో వేయాలని ప్రయత్నంచేసింది. నేను వప్పుకుంటానా. నేను ,,బ్యాచిలర్" నే అనగా బ్రహ్మచారినే అనుకోండి. అయితే నామైండ్ యెవ్వరిమీదకు వెళ్ళుతుందో వారినే చేరదీస్తాను. వారినే బాగుచేస్తాను. వారినే మహారాజు భార్యకంటె ఎక్కువగా చేస్తాను. అనేకచోట్ల అనేకమంది తమంతట తాము వలచి మీదపడడానికివస్తే తప్పించుకొన్నాను. నామనస్సుసాధారణంగా చలించదు. కాని యీవూరువచ్చినతరువాత ఒకరినిచూచినాను. హృదయం చలించిపోయింది. అటువంటికాంతనాకు ,, వైఫు"గా వుంటే యెల్లావుండునురా. అని అనుకొన్నాను. అయితే యేమిలాభం నామనస్సునాతో ,,ఓయీ! కేశవరావు నువ్వు చూచినఫిమేల్ చాలా బ్యూటిఫుల్ గర్లే అయితేఅది యింకొకరి ప్రాపర్టీ. అందనిపళ్ళకుచేతులుజాపితే యేంలాభం" అని బోధిస్తూవుంది.

నర—(తనలో) ఈయనచాలాగ్రంథసాంగుడే (ప్రకాశముగా) ఆవిడ యీవూళ్ళోనేవుందా యేమిటి?

కేశ—ఈవూళ్ళోనే యిక్కడే ఇంతయేల. నాయెదుట వున్నట్టేవుంది.

నర—ఆవిడ అంత అందమైన మనిషాఅండి.

కేశ—నాకు అందమైనదే. తావలచినది రంభ తామునిగింది గంగ అన్నారు.

నర—వారిల్లెక్కడ. ఆవిడ యెల్లావుంటుందేమిటి?

కేశ—ఇక్కడే. చెప్పితే నమ్ముతారోలేదోగాని అంతా మీమోస్తరే మిమ్మల్ని చూస్తే ఆవిడను చూడనక్కరలేదు. అంతామీతీరు, శరీరచ్ఛాయ మీమోస్తరే.

నర—సరిసరి. అంతా నామోస్తరేవుండాలి. ఈ నిర్భాగ్యురాలిపోలిక యెవ్వరికీ రావద్దు. మీరువలచిన ఆవిడభర్తకు యేంపని.

కేశ—ఆయనకు 60 యేళ్లు వుంటాయి. అక్కడా యిక్కడా పురాణ కాలక్షేపం చేయడం.

నర—(తనలో) ఇదియేమిటి? ఈతడు నన్నుద్దేశించే అన్యోపదేశంగా పలుకుతున్నాడు. (ప్రకాశముగా) ఏమండోయి మీరింకా యేమోఅనుకొన్నాను. చాలు చాలు లెండిసరసాలు.మీమాట నేనుగ్రహించలేననుకొన్నారా యేమిటి?

కేశ—(తనలో) ఆడవాళ్లు యిల్లాటివ్యాపారాలు వచ్చినప్పుడు ముందు కాస్త కోప్పడుతారుగాని తరువాత వాళ్ళే దయతలుస్తారు. (ప్రకాశముగా) మీరు గ్రహించలేరని నేననుకుంటానా. మీరావలిస్తే పేగులు లెక్కపెట్టే సమర్థులు. ఆసమర్థత నామీద కనుపఱుస్తే యేంలాభం వుంది. నేను మీదయగోరి వచ్చినాను. నన్నుకాస్త మీకటాక్షసముద్రంలో ముంచాలి.మనరహస్యం యెవరికైనా తెలుస్తుందని అనుకొంటారేమో ఏమీ తెలియదు. సందేహించకండి. (చెయ్యిబట్టుకొన పోవును)

నర—ఏమండో యీసరసాలు ముదురుతున్నాయే. రమ్మనిబసయిస్తే నాసాలు లెక్కపెట్టిన సామెతయిందే. మనుష్యుల మంచిచెడ్డ

లెఱుగకుండా మాట్లాడుతారేమిటి! మాబాగావుందే. నడవండినడవండి.

కేశ—రమణీ! నేనబద్ధం ఆడడంలేదు. నిన్ను చూచేటప్పటికల్లా దయ లేకుండా ఆమన్మథుడు డ్యామ్ రెచెడ్ ఫెలో నామీద తనబాణాలు ప్రయోగిస్తూ శరీరమంతా తూట్లుపడేటట్టు చేస్తున్నాడు. నీదయవుండాలి మనమిద్దరంగలసి వాడిని యుద్ధంలో చెండ్మాలు యెక్కతియాలి. బొత్తిగా భయంలేకుండా వున్నాడు.

నర—మీవేషం బాగానేవుంది. ఈసంగతి యెవరన్నా విన్నారంటే మీకు యెంతహాని వస్తుంది. మీరేమో పెద్దమనుష్యులు అనుకొన్నానుగాని యిల్లాటి తుంటరివాళ్ళనుకోలేదు. పరాయిఆడవాళ్ళను యిల్లాఅంటే వూరుకొంటారా! బుద్ధిచెప్పిస్తారుగాని మిమ్మల్ని చూస్తే నాకు చిరాకు వేసుకొని వస్తూవుంది వెళ్ళండి. ఆవతలకు మర్యాదగా లేకపోతే కష్టము.

కేశ—నాకు బుద్ధి మీరేచెప్పాలిగాని మరొకరిచేతమాత్రము చెప్పించకండి. యేమిటో మీదయ ఆసించి ఆసించి వచ్చినాను. నీవు సామాన్యవుదానివి గావు. బాగా చదువుకొన్నావు. కాస్త నామీద దయజూపాలి. నాస్నేహం నీకెంతలాభం వుంటుందనుకొన్నావు, నేను కవీశ్వరుడిసికూడాను.

నర—అల్లాటివి యిక్కడసాగవు. అదిచాలాతప్పు. మీదారిని మీరు పొండి. యిందుకా మూటకూడా యిక్కడే పెట్టుతానన్నారు.

కేశ—

మ॥ ఒకమాటించుక యాలకింపుమిపుడో । హాహాయబ్జపత్రాక్షి; తావక కారుణ్యా సుధారసంబవుడు దాని । వర్వచ్చి యున్నాడ; సన్నకలంకపతి జూచి నెమ్మదిని ను । ద్యత్ప్రీతి గాపాడకర్వికట భ్రూకుటి దుర్నిరీక్షితసటల్ । వీక్షింపగా ధర్మమే॥

(దగ్గిరకు జేరబోవును.)

నర—ఇదిగో మీరు దగ్గిరు రాకండి. నేను కేకలు వేస్తాను.

కేశ—

మ॥ తరుణీ! దూరపథశ్రమాగతుడ నా । తాపంబు జల్లార్ప వే
కరణిః దప్పని పల్కగాదగునె యా । కాముండు కోపంబునన్
శరముల్ జిమ్ముచునుండ నేగతిని బ్రా । ణంబుండు దేహంబులో
శరణం బెవ్వరివేడుకొందు జపుమా । సంపూర్ణ చంద్రాననా॥

మ॥ సకలస్థావర జంగమాత్మక ప్రపం । చంబాదు సద్బ్రహ్మలై
న కపీశాగ్రణులే నృపాలకులు నా । నాసౌఖ్యభోగంబులన్
సుఖముల్ గాంతురు వారికేమొనరు నె । చ్చోలేదు వీక్షింప నీ
కిక దాసుండను నేమిచెప్పుదును వి । ద్యాపరా భారతీ॥

ఇదిగో చెప్పుతున్నాను. నాస్నేహం పూరికేపోదు. వెధవడబ్బుకోసం నేను ఆలోచించేవాడిని గాను. అల్లాటిగుణం లేనివాళ్లను బలవంతపెట్టేవాడిని గాను. కావాలంటే నీచెయ్యిచూచి సమస్తము చెప్పుతాను ఇల్లాతే నీచెయ్యి. (ముట్టుకొనబోవును)

నర—నాచేయి ముట్టుకోకండి.

కేశ—పోనిలెండి ముఖంచూసే చెప్తాను. (ఆలోచించి వ్రేళ్ళు లెక్కపెట్టి) మీరు కోప్పడకండేం. నిజంగా చెప్పండి. పదిరోజులక్రిందట యీవూళ్ళో ఒకవెధవఆవిడ మీకున్నూ ఒక కోమటికిన్నీ స్నేహం చేయించలేదూ. ఆకోమటి మీకు రెండు వస్తువులు చేయించలేదూ. అవునా కాదా చెప్పండి.

నర—(తనలో) ఈయన యెవరోగాని దేవృషలాగున్నవాడు. ఈసంగతులుకూడా యీయన యెల్లా చెప్పినాడో. ఈయన నాపరువే మితీస్తాడో. కర్మం బాగానేవుంది. అయినా కాస్త తీక్షణంగా కోప్పడి చూతాము. (కోపముతో) సరి సరి. ఇదికూడా ఒకట్టె తెచ్చిపెట్టున్నారు మాకు. మీజ్యోతిష్కము తీసుకొని వెళ్ళి

గృహతంత్రంలో పడవెయ్యండి. (కోపముతో జూచును)

కేశ —

మ॥ ననువీక్షించిన మోముద్రిప్పుటమరి । న్నామాటలాలించినన్
కనుబొమ్మల్ ముడివేసి కన్నుల మహో । గ్రంబైనదృష్టిన్ననున్
గినుకన్ జూచుచు బంగ్లనెక్కుచు మదిన్ । వీక్షింపగానేల; య
ల్కను నీడంగదె చేతనైనయెడలన్ । గంజాస్త్రి వారింపవే॥

నర- (తనలో) ఈతనితో స్నేహంచేస్తేనే బాగావుంటుంది. లేకపోతే నాసంగతి టమటమాయిస్తాడేమో. కానీ, యెల్లాగాఆవీరమ్మ నన్నీ వ్యాపారంలోకి దింపిందిగదా. నూరు నోములూఒక అంకుతోసరి యన్నట్లు దుర్వృత్తిలోకి ప్రవేశించిన తరువాత ఒకటైతేనేమి రెండయితేనేం. (ప్రకాశంగా) మీకు నామీదయెంతయనురాగం వుంటుందో కనుక్కోడానికి యిల్లా అన్నానుగాని మరోటికాదు. మీరాగ్రహించవద్దు. ఇంతటినుంచి నేను మీస్నేహితురాలనని భావించండి రండి. ఈపూట భోజనం యిక్కడనే చెయ్యండి.

కేశ — నేను భోంచేసివచ్చానని చెప్పినానే. నేను మళ్ళీవస్తాను. ఈలోపుగా నీభోజనంకూడా అవుతుంది.

నర — తప్పకుండా రావాలిసుమండీ.

కేశ — మరోమోస్తరా. (ఇవతలకువచ్చి) మనపాచిక పారింది. కాని నేను యీవూరువాడిని కానని అనుకొంది. నెమ్మదిగానారహస్యం చెప్తాను. అప్పుడేమి చేయ్యాలేదు. ఈఫ్రెండ్‌షిప్ లాంగు స్టాండింగుగానే వుంటుంది. నేను యికవెళ్ళి యీవిడ భోంచేసేటప్పటికి వస్తాను. (నిష్క్రమించును.)

నర — (తలుపువేసుకొని నిష్క్రమించును.)

[రంగము:—సింహాచలము క్రొత్తమందిరములో చంద్రవదన, సింహాచలము ప్రవేశము.]

చంద్ర—అమ్మాయీ! సింహాచలమూ! షావుకార్లు షావుకార్లంటాం గాని వెంకట్రామయ్యగారు వారిసందరిని మించినారు. మేడ కట్టిస్తామని యిట్టేకట్టించారు.

సింహా—అమ్మా! తరువాత చూచినాను. గృహప్రవేశము రోజున బ్రాహ్మణులకు ఆయనయిచ్చిన సంభావన యెంత అయిందను కొన్నావు. లెఖ్ఖవేసి ఆఖరునచూచాం. ఆరువందలరూపాయ లయినాయి. బుద్ధిపుట్టిందంటే యెంతైనా ఖర్చుచేస్తాడు.

చంద్ర—అవును నీవుకూడా ఆయనయందు బాగా అనురాగం వున్నట్టు కనిపిస్తూ డబ్బు చేసుకోవాలి. ఆయనదగ్గర డబ్బులాగడానికిదే సమయం. డబ్బంతా అయిపోవస్తుంది అనుకున్నాను. మనకు వీళ్ళంతా శాశ్వితమనుకొన్నావా యేమిటి? యిల్లాంటివాళ్లుమన చేతిలో ఎంతమంది అవుతారో.

సింహా—అవునమ్మా! ఆయన ఆమధ్య చెన్నపట్టణం వెళ్ళినప్పుడు టాకరు అండ్ సన్సు కంపెనీలోకొన్న వుంగరం నాకిమ్మని అడిగి నాను. నాలుగురోజులు మోజు తీరినతరువాత యిస్తానన్నారు. అదిచాలఖరీదు 3500 రూపాయ లయిందట. ఒంటిరాయి వజ్రపు వుంగరము.

చంద్ర—వీటన్నిటికీ ఏమిగాని వెంకట్రామయ్యగారి పేరువుంటే వాళ్ళ వాళ్ళు యేమయినా తగాయిదాపరుస్తారేమో అని యీయిల్లు ప్రస్తుతం సుబ్బయ్యగారిపేర పెట్టించాలి. ఈయన కోమటి ఎత్తుల్లో వాళ్లు. ఈకాస్త ఆయనను పెరుమాళ్ళకైంకర్యం చెయ్య కుండా నేను యెల్లాగో ఒకలాగున టోపీవేసి మనపేరుపెట్టించే లాగు నేను చేస్తానులే. (ఇంచుకయూరకుండి) సరేగాని వెంక

ట్రామయ్యగారు ఇప్పుడు కలకత్తా యెందుకువెళ్ళినారో నీతో చెప్పలేదా.

సింహా—నాతో చెప్పలేదు, రేపో యెల్లుండో వస్తారు.

[రామన్న ప్రవేశము.]

చంద్రి—ఏం రామన్నా! యీలా వచ్చినావు, ఏదో పనివుంటేనే గాని రావు.

రామ—పనివుండబట్టేవచ్చాను. వెంకట్రామయ్యగారు కలకత్తానుంచి యింకా రాలేదా యేమిటి?

చంద్రి—రాలేదు.

సింహా—రేపో యెల్లుండో వస్తారు, ఏం పనివుంది.

చంద్రి—మేళాల్లోకి వెళ్ళుతున్నావుగా.

రామ—ఏమి మేళాలమ్మా! గొప్పగొప్పవారంతా బయలుదేరి భోగంవాళ్ళను మేళాలకి పిలువకూడదంటున్నారు. అదికాకపోయినా మీమేళం వున్నప్పుడు తిత్తివూదడానికివస్తే ఓపావలాడబ్బులు దొరికేవి. ఇప్పుడు మీరు గొప్పసానులయిపోయి మేళాలుకట్టడం మానివేసినారు, ఏకూలోచేస్కుని బ్రతుకుతున్నాను.

చంద్రి—సుబ్బయ్యగారికిగాని, వెంకట్రామయ్యగారికిగాని మేము మేళాల్లోకి వెళ్ళడం యిష్టంలేదు.

రామ—అవును, మీయిద్దరికికూడా మంచిప్రాపకం దొరికింది, హాయిగా గుఱ్ఱపుబళ్ళుయెక్కి తిరుగుతారు, నౌఖర్లు, చాకర్లు, పోని బీదవాడినిగదాఅని నావిషయమై కాస్త సుబ్బయ్యగారితో చెప్పి యేకొట్టుదగ్గిర అయినా చిన్న నౌఖరీఅయినా చెప్పించవు. మీకులంవాడినిగదా, కూటికి పేదఅయి తేకులానికిపేద కాదుగదా

చంద్రి—ఈ మాట నువ్విదివర కెప్పుడయినా చెప్పినావా? ఇప్పుడు చెప్పినావుగనుక గ్న్యాపకంవుంచుకొంటాను. ఇంతకూ ఇప్పుడునువ్వు

వచ్చిన పనియేమిటి ?

రామ—మరేం గొప్పపని యేమీలేదు. అమ్మాయిని యిప్పుడెవ్వరిదగ్గిరకూ పంపడంలేదు కాబోలు.

చంద్రి—ఇప్పుడాసంగతి యెందుకు?

రామ—ఎందుకయితేనేమిలే. చెప్తే చెప్తాను.

చంద్రి—రామన్నా! వెంకట్రామయ్యగారు దీనికి కావలసినంతసొమ్ము యిస్తున్నారు, ఏమీ కొరతలేకుండా వుంది. ఇల్లావున్నప్పుడు నాలుగింటికి అయిదింటికి ఆసపడడం, చివరకు వెంకట్రామయ్యగారికి తెలియడం యిదంతా యెందుకువచ్చినగోల, అని అల్లాటివి మానివేసినాను. చూచావుగాదూ. నీలాచలానికి యెంత డబ్బు యిచ్చాడు వెంకట్రామయ్యగారు. దానితో సంతృప్తి పొందక, తుంటరివేషాలు వెయ్యడంచేతనే కాదూ వదలిపెట్టేసింది.

రామ—దానిమాటకేమిలే. గుట్టు దాచుకోకపోయింది. అదిగాకుండా మీఅమ్మాయిని 4, 5 కు పంపడం నాయిష్టంకాదు. ఎవ్వరన్నా గొప్పజమీందారులవంటివారు వస్తే పూర్తిగా సంతోషపెడుస్తారు. అలాటి అప్పుడు ఒప్పుకోకపోతే బాగుండదు.

చంద్రి—నువ్వుచెప్పినమాట నిజమే. ఆమధ్య ఒకరు బరంపురాన్నించివచ్చినారు, నాయుళ్ళట, కబురుపంపించినారట, చాలా గొప్పవారు, ఏమో వెంకట్రామయ్యగారు వూళ్ళోలేరుగదా అని ఒప్పుకొన్నాము. ఒప్పుకొన్నందుకు ఆయనకూడా అమ్మాయికి 100 రూపాయలుయిచ్చి వెళ్ళినాడు. అలాటి పద్దేదన్నా కనపడితేనేతప్ప చిల్లరవిషయం మామనస్సులోకి తెచ్చుకోవడంలేదు. ఎందుకు వళ్లు గుల్లచేసుకోవడం.

రామ—నిన్ననే యీవూళ్ళోకి హైదరాబాదునుంచి ఒకజాగీరుదారు

వచ్చినాడు. మహాషోకేలాపురుషుడు. శ్యామసుందరరావుగారు యనపేరు. సాలుకు 10 లక్షలరూపాయలు వస్తవట. మా యింటిపక్కనే ఒక మేడ తీసుకొన్నాడు. ఏదో వ్యాపారంమీ దవచ్చినాడట. ఎల్లావిన్నాడో మీఅమ్మాయిసంగతి విన్నాడు. పక్కనే వుండడంచేత నన్నుపిలిచి కనుక్కోమన్నాడు. అందు చేతనే వచ్చినాను ఆలోచించండి. ఆయన మళ్లీ రెండుమూడు రోజులలో వెళ్ళిపోతాడు.

చంద్రి—యేమో ఆయన యెల్లాటివాడో.

రామ—ఆసందేహం యేమీఅక్కరలేదు, 500 రూపాయిలకు తక్కువ పద్దుపడదు, అందుకునాదీపూచి, నీవునన్నుకూడా కనిపెట్టాలి.

చంద్రి—ఇంతకీ అమ్మాయి వప్పుకోవాలికదా. (సింహాచలాన్నిచూచి) అమ్మాయీ! విన్నవా, నీకిష్టమేనా.

సింహా—ఒకవేళ వెంకట్రామయ్యగారు యీరాత్రి వస్తారేమో.

చంద్రి—వస్తేనేంలే. యింతమేడలో యేదారిన్నైనా పంపకపోతాము. ఎంతపెద్దమనుష్యులయినా, డబ్బు గుమ్మంలో అడుగుపెట్టగానే వసూలుచేస్తాముకదా, తరువాతసంగతి చూచుకొనవచ్చు, నీకిష్టమయితేచెప్పు. రామన్నవున్నాడు అన్నిటికీ.

సింహా—కానీ నీయిష్టం. అయినా వెంకట్రామయ్యగారుయీవాళయెక్కడవస్తారులే. వచ్చేటట్టయితే గుఱ్ఱపుబండి స్టేషనుదగ్గిరకు పంపమని టెల్లిగ్రాము యిస్తారుగదా.

చంద్రి—అవును. (రామన్ననుచూచి) రామన్నా! ఈరహస్యంమాత్రంనీవు యెక్కడా బయలుపెట్టకూడదుసుమా. అమ్మాయి తినేతిసేకూడు పడిపోతుంది. వెధవ డబ్బాశచేత యిల్లాటికక్కుర్తిపడవలసివస్తూవుంటుంది. ఎంతడబ్బువస్తూవున్నాతృప్తియుండదుకదా.

రామ——దానికేమమ్మా మహామహావాళ్ళే చేశారు. తరేనేను ఆయన్ని పిందాకిళ్లే తీసుకొనివస్తాను. ఇంక నేవెళ్ళుతాను.

చంద్రి——అమ్మాయీ! ఆయనయెవ్వరో గొప్పజాగీదారులట. నీవుసందెపాటునే చక్కగా నీళ్లుపోసుకొని అన్నివస్త్రాలు పెట్టుకొని సుబ్బయ్యగారు కాశీనుండితెచ్చిన జరీపట్టుచీరె కట్టుకొని బనారసు రవికెతొడుక్కో. తెలిసిందా. పోనీ ఒక అయిదువందల రూపాయిలు వస్తాయి. అందులో వెంకట్రామయ్యగారువున్నాళ్ళో లేరుగదా. ఇందులో మనకు మించిపోయింది యేముంది?

సింహా——ఈసంగతి నువ్వు నాకు చెప్పాలాయేమిటి? దాసీఅసిరినిషాపులోకిపంపి లావండరుసోపు పెట్టెఒకటి తెప్పించు. సబ్బుబిళ్ళ అయిపోయింది.

చంద్రి——అల్లాగే. ఇప్పుడే తెప్పించుతాను రా. (నిష్క్రమింతురు.)

[రంగము:——సింహాచలము మందిరములో ప్రవేశము రామన్న, శ్యామసుందరరావు]

శ్యామ——రామన్నా! ఆహా! ఏమిమేడోయి యిది. ఇది చంద్రవదనకీ సింహాచలానికిన్నీ యెవ్వరు కట్టించారోయి. బోగందానికిట్టిమేడ కట్టించినవాళ్లను యెక్కడా చూడలేదు.

రామ——బాబూ ఇది కట్టించడానికి సొమ్ము యిచ్చింది ఒకబ్రహ్మణాయన. పేరు షావుకారిది. సింహాచలాన్ని వెంకట్రామయ్యగారను ఒక బ్రాహ్మడుంచుకొన్నాడు. ఆయన దీనికంతకు కారకుడు.

శ్యామ——చాలా గొప్పవాడుకామోసు.

రామ——ఓ: లక్షరూపాయల ఆస్తిపరుడు. అంతా అయిపోవచ్చింది. ఒక్కొక్క బాకీకే కంప్లయింటులు దాఖలు అవుతూ వున్నవి.

8

శ్యామ — ఏదీ! ఆ సింహాచలం యింకా యివతలకు రాదేమి ? పాపము నీభోజనం యింకా అవలేదు కామోసు.

రామ — భోంచేస్తాను. తమ పాదసేవకంటె నాకు అన్నంతినడం యెక్కువా. తమపనిసప్లయిచేసేసి వెళ్లుతాను. ఇంకా లోపటఆలస్యం యేమిటో కనుక్కొనివస్తాను. (నిష్క్రమించును.)

శ్యామ — (తనలో) ఈవూరువచ్చి జమీందారునని పేరుపెట్టుకొని నెల్లాళ్ళబట్టి వుంటూ గ్రామంయొక్క ఆచోకీ తీశానుగదా ఈ చంద్రవదన కూతురికి వంటిమీద ఇరవైవేల రూపాయల నగలున్నాయని విన్నాను. అవిఅన్నీ యీరాత్రి పెట్టుకొందాదా నికొంప గూల్చినవాడనే. లేకపోతే నేను దీనికిప్పుడిచ్చే వెయ్యి రూపాయలైనా తీసుకొనలేకపోతాను. వస్తువులు కత్తిరించేసామాను తెచ్చినానుగదా. పైగా యీసింహాచలం కాస్తడోసు కూడా వేస్తుందని విని యక్షానంబరు వన్ బుడ్డి పట్టుకొని వచ్చినాను. నెమ్మదిగా దానితో చల్లనికబురులు చెప్పుతూ రెండు డ్రాములు తాగేటట్టు చేస్తినా కైపెక్కి నిద్రపోతుంది. ఆసమయంలో దీనివస్తువులు అన్నీ తస్కరించేది. నెమ్మదిగా తలుపుతీసుకొని వుడాయించేది. కానీ, భగవంతుడు వున్నాడు.అదుగో రామన్న వస్తున్నాడు.

రామన్న — (ప్రవేశించి) బాబూ! వస్తూవుంది. చీరకట్టుకోవడం ఆలస్యమైనది.

[సింహాచలం ప్రవేశము.]

సింహా — (శ్యామసుందరరావును చూచి) పంతులుగారూ! నమస్కారములు.

శ్యామ — దా. ఇల్లాకూర్చో.

సింహా—పరవా లేదు. కూర్చుంటానులెండి. తమవంటి జాగీరుదారులు వచ్చినప్పుడు తగినట్టు మర్యాదలు చేయడానికి బొత్తిగా బీద వాళ్ళమై యున్నందుకు చాలా విచారంగావుంది. ఏమిటో మ ట్టికొంపలు, నులకమంచాలు.

శ్యామ—ఓహో! గొప్పవాళ్ళు గొప్పవాళ్లమని చెప్పుకోరుగదా! మాహైదాబ్రాదులో యిటువంటి మేడగలవేశ్య ఒకటీలేదు.

సింహా—అవ్వాళ్ళో మేడలకేమితక్కువ. తమది పెద్దమేడ అని తో స్తుంది.

శ్యామ—అదో మోస్తరు యిదో మోస్తరు. మాయింటికాడనుంచి మా ఆఫీసువరకుచూశావు బెజవాడలో బందరురైలు యెక్కేస్థలా నికి, చెన్నపట్టణం రైలుయెక్కే స్థలానికిమధ్య రయిల్వేవంతె నవుందే ఆమోస్తరుగా మాయింటివద్దనుంచి పైగా ఆఫీసువర కు వంతెనవుంది. అది నేనే ట్టించాను. మూడులక్షలరూపాయ లయింది. ఒకసారి హైదరాబాదు రారాదు! అన్నీ చూడ వచ్చును.

సింహా—తమదయ వుండాలిగాని రావడానికేమి. ఇప్పుడల్లా అంటారు గాని తీరావస్తే అప్పుడు మీరు మమ్మల్ని చూస్తారా!

శ్యామ—ఎంతమాట అన్నావు. మర్చిపోతామనుకొన్నావా యేమిటి?

సింహా— తమసంగతి అంతా యీరామన్న చెప్పినాడు. మీరు మా యింటికిరావడం గంగానది చొటిసేలమీది బాటేసట్టున్నది.

శ్యామ—నన్నేకాదు నవాబులంతటి వారినిగూడా నీసౌందర్యము అ ట్రాక్టుచేస్తుంది.

సింహా—ఏమిటో మీకు నాయందు పూరాదయ వుండడంచేత నేను చాలా అందకత్తెనని చెప్పుతున్నారు. మీహైదరాబాదులో నాతాతలంటివాళ్లున్నారు.

శ్యామ——వెధనది మోటదేశం. యెడ్డెమనుష్యులు. నీ కాలిగోరుకైనా అక్కడివేశ్యలు చాలరు. (మెడకేసిచూచి) ఈవస్తువులు అన్నీ నిన్నిప్పు డుంచుకొన్న వెంకటాద్రియ్యగారు చేయించినవేనా?

సింహా——చాలాభాగం వారు చేయించినవే. కొన్ని మాఅమ్మను వుంచుకొన్న సుబ్బయ్యగారు చేయించినారు.

శ్యామ——అన్నీ యిరవైవేల రూపాయలు వుంటాయి.

సింహా——వుంటాయండి.

శ్యామ——నువ్వు మావూరువస్తేనా. నెత్తిమీద పెట్టుకోనా.

సింహా——ఎప్పుడన్నా రావాలండీ. మీరు వెళ్లేటప్పుడు మీఆడ్రెస్సు ఆది యిచ్చి వెళ్లండి.

రామ——బాబూ పంతులుగారూ! ఇంక నేను వెళ్ళనా.

సింహా——ఇంకా భోంచెయ్యలేదా యేమిటి?

రామ——లేదమ్మాయి.

సింహా——పోని! ఇక్కడన్నా భోంచెయ్యలేకపోయావా! ఇంతలో మాకు పోయేది యేమిటి?

రామ——పరవాలేదు. మీఅమ్మ వస్తుందేమో చెప్పి వెళ్లుదామనివూరుకొన్నాను.

[లోపల రామన్నా, రామన్నా.]

రామ——వస్తున్నాను.

శ్యామ——ఎవరది?

సింహా——మాఅమ్మలెండి.

రామ——ఎందుకో పిలుస్తూవుంది వెళ్ళివస్తాను. (నిష్క్రమించి వెంటనే ప్రవేశించి) బాబూ. పంతులుగారూ! ఇల్లా ఒక్కసారిదయ చేయండి.)

శ్యామ——(రామన్నను సమీపించుచు.)

రామ—(రహస్యంగా) ఎంతడబ్బువున్నా మాభోగంవాళ్లు వాళ్ళజాతి లక్షణం వదలరు. ఇది తమకుమాత్రము తెలియదా యేమి. ఇప్పుడే మిమ్మల్ని అడగడం నాకుచాలా సిగ్గుగావుంది. పోనీలెండి. ఎప్పుడయినా తేనేం యివ్వడానికి దీనితల్లి కాస్త పిఱికదిలెండి. వెనుక ఒక మొఖాసాదారువచ్చి మొదటరాత్రికి వేయిరూపాయలిస్తానని చెప్పి తుదకు 800 రూ. చేతిలో పెట్టినాడు. అప్పటినుంచీ దీనికి యెవరేమిచేస్తారో అని భయంపుట్టింది. అందుకనే డబ్బు యియ్యమని అడిగింది. ఆయన అల్లాటివారు కారు సంగతి తెలియకుండా మాట్లాడుతావని నాల్గుచీవాట్లు వేసినాను గాని యెందుకు దానిమనస్సు చిన్న బుచ్చాలి. తమరియ్యదలచుకొన్నది యేమిటో యిచ్చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్యామ—ఏమియిస్తే బాగుంటుంది నీవుచెప్పు.

రామ—ప్రభువులు మీకు నేను చెప్పాలా. ఇదేమీకు క్రొత్తా! ఇల్లాటిసానులను యెంతమందిని మీరు చూచారో కాని సాధారణంగా యీసింహాచలం యెవరిదగ్గరకు నచ్చేమనిషిగాదు. మహాకష్టంమీద వప్పించాను. తరువాత తమచిత్తము. ఆసొమ్ము మీరేయియ్యండి. నేనే యియ్యనక్కర లేదు.

శ్యామ—సరే. ఇవిగో ఇవి వెయ్యిరూపాయల నోట్లు. రెండు కట్టలు రెండు అయిదువందలవి. ఇచ్చి వేసిరా. ఏవరైతేనేం.

(ఇచ్చుచున్నాడు.)

రామ—(పుచ్చుకొని తనలో) ఇందులో ఒకకట్ట నాజేబులోవేసుకొని తక్కినవి చంద్రవదనకిస్తే యెవ్వరడుగుతారు. నాదారిని నేను చక్కాబోతాను. తరువాత ఈయన యెవరో నేను యెవరో. (నిష్క్రమించి వెంటనే ప్రవేశించి) అమ్మాయీ! సింహాచలమా! అంతాముట్టింది. వీరు చాలాగొప్పవారు. ఎల్లానడు

చుకొంటావో నేనువెళ్ళివస్తాను. (శ్యామసుందరరావునుజూచి) బాబూ భోజనానికి పొద్దుబోయింది. నేను శెలవుతీసుకొంటాను. ఉదయం బసలో దర్శనంచేస్తాను. (నిష్క్రమించును.)

సింహా—పంతులుగారూ! ఇప్పుడే మాఅమ్మతో ఒకమాటచెప్పివస్తాను కూర్చోండి. (నిష్క్రమించును)

శ్యామ—(తనలో) నెమ్మదిగా దీనికి డోసువేయించి సొమ్ములన్నీ కైవరంచెయ్యాలి. వెనక యేలూరులోకూడా ఒక భోగందానికి రెండువందల రూపాయలిచ్చి ఆరాత్రివెళ్ళి అయిదువేలరూపాయలనగలు కైంకర్యంచేసినాను. ఏముందీ తెల్లవారేటప్పటికి మళ్ళీవేషం మార్చేస్తాను. ఇప్పుడున్నబసకు వెళ్ళకుండా యేసాయీబువేషమో సన్యాసివేషమో వేసుకోవచ్చును. నాపత్తా యెవ్వరికి చిక్కదు.

సింహా—(ప్రవేశించి) పంతులుగారూ! ఆలస్యమైంది క్షమించాలి.

శ్యామ—పరవాలేదు ఇంతమాత్రానికే. సరేకాని యిల్లాకూర్చో

సింహా—(కూర్చుండును)

శ్యామ—నీకళ్లు కొద్దిగా యెర్రగావున్నాయి యెందుచేత? అడిగినానని కోప్పడకు. కొద్దిగా యేమయినా—

సింహా—అదేమిటండోయి! కొద్దిగా యేమయినా అంటున్నారు

శ్యామ—మరేంలేదు. విస్కీగాని, బిస్కటుగాని యేమయినా అలవాటు కాస్త వుందేమోఅని.

సింహా—(తనలో) నేనుతాగిందే విస్కీ ఒక్కడ్రాము. దిక్కుమాలిన వాసన ఆగదుకదా. ఈయన ఆనవాలుపట్టినాడు. పెద్దమనిషి దగ్గిరకూడా బయలు పడ్డది.

శ్యామ—నీవు సందేహించకు. నాకూ అలవాటువుందిలే. ఏమయినా హాజరులో వుందా

సింహా—లేకపోతే నౌఖరును పంపించి షాపునుంచి రెండునిమిషములకు తెప్పించుతాను.

శ్యామ—అక్కరలేదు నాదగ్గిర వున్నదిలే. నాకు అప్పుడప్పుడు పుచ్చుకోవడం అలవాటుంది. ఇల్లాటిసమయంలో షోరుగూళ్లు వచ్చి నప్పుడు నీళ్లుపడక యేంజబ్బు చేస్తుందోఅని కాస్త పుచ్చుకొంటాను. నీదగ్గిర వైన్‌గ్లాసు యిల్లా పట్టుకురా.

సింహా—(వైనుగ్లాసు పట్టుకొనివచ్చి యిచ్చును.)

శ్యామ—(తనలో) నేనుకొద్దిగాపుచ్చుకొనితాగుతూవున్న టులటువేపు తిరిగి పారపొయ్యాలి. నేనుగూడా పూర్తిగావేస్తే నాకార్యము నకు భంగమౌతుంది. దీనిని పూరాగా తాగించాలి. (ప్రకాశముగా) ఇది వెండిదిలావుందే! వైనుగ్లాసుకూడా వెండిది చేయించావా! చాలాబాగుంది. (బ్రాందీగ్లాసులో పోసి) నువ్వుకూడా కాస్త పుచ్చుకోమరి. భారమంతా నేను వేసుకోగలనా?

సింహా—నేనిప్పుడే కొద్దిగా పుచ్చుకొన్నాను. నాకంతచేటు అలవాటు లేదు. మీరు కానియ్యండి. ఎక్కువగా పుచ్చుకొంటే వెళ్ళిపోతుందేమొ.

శ్యామ—పరవాలేదు. ఇది వెళ్ళిపోయేది కాదు. నిషాచేసేది కాదు. పరవాలేదు పుచ్చుకో (అని యిచ్చును)

సింహా—(తాగి) ఇదోమోస్తరు గులాబివాసన. ఇల్లాటిది మునుపెప్పుడూ నేను చూడలేదు.

శ్యామ—ఇది బుడ్డి 15 రూపాయలు ఖరీదు. ఖరీదునుబట్టి వస్తువుయొక్క మంచిచెడ్డలు వుంటూంటాయి. నేనూ కాస్త పుచ్చుకొంటాను. (కొద్దిగా పుచ్చుకొనును)

సింహా—పంతులుగారూ! మీరు యిప్పుడు రామన్నకు మాఅమ్మకు యెన్ని రూపాయలు యిమ్మని యిచ్చినారు.

శ్యామ—ఏమి అల్లాఅడుగుచున్నావు?

సింహా—ఏంలేదు వూరికేనే.

శ్యామ—నేను వెయ్యిరూపాయిలు యిచ్చినాను అంతాఇయ్యలేదా యేమిటి?

సింహా—నిజమేనా. అంతసొమ్ము మీరు యిప్పుడుయిచ్చినారా!

శ్యామ—నేను అబద్ధంఆడుతానా. వాడేదో టోపీవేశాడు కాబోలు.

సింహా—ఏమయితే నేమిలెండి. సగం మాకు ముట్టింది.

శ్యామ—నేను మొదట నీకే యిద్దామనుకుంటే మీఅమ్మ యిప్పుడే యిమ్మంటే యిచ్చినాను. దానికి నేనేమిచెయ్యను. నావల్ల యేమీ లోపములేదు.

సింహా—మీవల్ల యేమీ లోపములేదు, ఇప్పుడేమనుకొన్నా యేమి లాభమువుంది. రండి పొద్దుపోయింది పడుకుందాం.

శ్యామ—ఇంకొక్కడ్రాము వేసుకుందాం గ్లాసు ఇల్లాపట్టుకొనిరా.

సింహా—అబ్బా! మీరు పుచ్చుకోండి. నేనుపుచ్చుకోలేను.

శ్యామ—పర్వాలేదు ఇంద.

సింహా—(పుచ్చుకొనుచున్నది.)

శ్యామ—(పుచ్చుకొన్నట్లు నటించును)

సింహా—ఏమండీ ఇది నిషాచెయ్యదన్నారు. భూమిఅంతా తిరిగిపోతూ వుంది మహాజోరుగావుందే, నాకుప్రపంచకమేకనపడడంలేదు.

శ్యామ—(తనలో) ఇది నెమ్మదిగానిద్రకువళ్లుతెలియకుండాపడ్డదంటే నాకార్యంనేనుచేసుకొనిపోతాను. ఆహా! దీనివంటిమీదయేం నగలు, ఇవిచూస్తే నాకళ్లు కుట్టుతున్నాయి, త్వరగా కత్తిరించి తీసుకొనిపొమ్మని కత్తిరలు తొందరపడుతున్నాయి.(ప్రకాశముగా) పద పడుకుందాము.

(నిష్క్రమింతురు.)

[శ్యామసుందరరావు ప్రవేశము]

శ్యామ—(తనలో) ఆహా! తానొకటితలుస్తేదైవమింకొకటి తలుస్తాడట, ఆసామ్యం నిజమైంది. ఈముండడోసు బిగువుమీద మైమఱచి నిద్రపోతూవుందిగదా అనితలంచి నెమ్మదిగావస్తువులు తస్కరించడానికి కత్తెరలుకత్తివగైరాలు లోపలిజేబులోనుంచి తీసేసమయంలో దీనితల్లికి తెలుకుట్టింది. దానితో అది గోల యెత్తేటప్పటికి దాసీదివచ్చి దీన్ని లేపటం మొదలుపెట్టేటప్పటికి నిద్రతెలిసి లేచింది. అక్కటా! ఏదోకొండంత ఆసపెట్టుకొని ముందు సంచిరూపాయలు వదిలినాను, ఇదివరకుయెక్కడకువెళ్ళినా నాపాచిక పాఱుతూనేవుంది కాని యీవేళ యిల్లాలయినది. ఇంతమాత్రంచేత ధైర్యం వదలివేయకూడదు. ఈవూళ్ళోయింకా డబ్బువున్న నీలాచలం అని ఒకర్తెవుందట. దానియింటికి సాహేబువేషముతో సరసానికివెళ్ళియిక్కడపోగొట్టుకొన్న వెయ్యిరూపాయిలు కూడబెట్టుకోవాలి. ఈరాయభారం రామన్నచేతకాకుండామరొకరిచేతపంపే ప్రయత్నం చెయ్యాలి. ఈవెయ్యిరూపాయలు వచ్చేదాకా నిద్రపట్టదు.

(నిష్క్రమించును)

రంగము:—[మందిరములో వెంకటాద్రిమయ్య సింహాచలము]

సింహా—ఏమండీ! పంతులుగారూ! ఇదిగోవస్తానని అల్లాగేవెళ్ళి రెండు నెలలు చేశారేమండి. మీరు ఒంటరిగా కలకత్తాకువెళ్ళితే యేదోకాస్త చిన్నకురుపువేస్తే అక్కడ యెవ్వరూలేకుండా ఆపరేషను చేయిస్తే మాపని యెలావుంటుంది, మాకెంతభయంగా వుంటుంది. ఏదో కురుపువేసింది ఆపరేషను చేయించేనని వ్రా

యడమేగాని దానితప్పేలు యేమయినా వ్రాసినారా, అవును లెండి. నామీద ఆపేక్ష యెందుకువుంటుంది, మేముమీ తే ముం కోరినవాళ్ళముగనుకనా..

వెంక—(తనలో) అన్నా వేశ్యలంటే సామాన్యులుకారు. వీళ్లకుఎంత డబ్బుయిచ్చినా తృప్తియుండదు. నేను వూళ్ళోలేనప్పుడిది యెవరో హైదరాబాదునుంచివస్తే ఆయనను రప్పించినదట. ఫిడేలువాయించే శ్రీనివాసులుకి దీనికి యిలాకావుందట. నేనిది కర్ణాకర్ణికగా వినడమేగాని కళ్ళతో చూడలేదు. కాబట్టియిప్పుడు దీనిని మందలించితే లాభంలేదు. అయినా ఒకతమాషాగా ఆసంగతి యెత్తుతాను.

సింహా—ఏమిటో ఆలోచించుచున్నారు?

వెంక—ఏమీలేదుగాని, ఆకలకత్తాచూచినమీదట యీవూరు మళ్ళీ చూస్తే నాకంతా అదియొకమోస్తరుగావుంది. పూరాగాడబ్బువున్నవాడు కలకత్తాలో వుండాలి ఆవీధులేమిటి, ఆమేడలేమిటి మేడలో పలికి వెళ్లినామంటే మళ్ళీయివతలకు రావడానికి దారి తెలియక కొట్టుకొంటాము.

సింహా—ఎక్కడకెళ్లినా మీరే ఒంటరిగా వెళ్లుతారుగానినన్నెక్కడికీ తీసికొనివెళ్ళరు. ఖర్చయిపోతుందని బెంగ.

వెంక—పాపము, ఖర్చయిపోతుందనిబెంగవుంటే 40 వేలుయిచ్చిమేడ యెల్లా కట్టించుతాను, 20 వేల రూపాయలుయిచ్చి వస్తువులు యెల్లా తెప్పించిపెట్టుతాను. ఇవన్నీ యియ్యగాలేంది ఇక కలకత్తా తీసికొనివెళ్ళితే ఖర్చుఅవుతుంది. ఆలోచించకుండాఏదో మాట అనేశెయ్యడమే.

సింహా—మాటవరసకన్నానుగానిమీకుయింతకోపమేమండీ. కోపము

మీాకు ముక్కుమీాద అడ్డబాస బొాస్తరుగా వ్రేలాడుతూ వుంటుంది.

వెంక—నాకు కోపము యెప్పుడూ లేదు.

సింహా—పోనియ్యండి. ఇప్పుడా అనవసరమైన సంగతియెందుకు? సన్నేదైనాపూరు పోగ్గాతీసుకొని వెళ్ళండి. దగ్గరేకదా. పోనిఒకసారి హైదరాబాద్ తీసుకొనివెళ్ళుతారా.

వెంక—(తనలో) ఈహైదరాబాదు వ్యాపారం యెత్తుకొని నిమ్మళంగా రంగులోకి దింపాలి. (ప్రకాశముగా) ఏంహైదరాబాదుమీాద మనస్సుపోయింది.

సింహా—ఏంలేదండీ. అక్కడవూరు చాలా బాగావుంటుందట. గొప్ప గొప్ప మేడలున్నాయట. నవాబున్నాడు.

వెంక—అన్నీ వున్నాయిగాని మడ్డిదేశం నాగరికతయన్నమాటపూజ్యం.

సింహా—ఇక్కడవాళ్లము అల్లాఅనుకుంటాముగాని వాళ్ళుఖర్చుపెట్టినంత భారీగా మనవేపువాళ్ళు ఖర్చేపెట్టలేరు.

వెంక—అవును. అక్కడవాళ్ళు అంటే గొప్పగొప్పమిరాసీదారులు, యీనాందారులు, జాగీరుదారులు మొదలయినవాళ్ళు యీ వూళ్ళువచ్చి సానిదానింటికి సరిసానికి వెళ్ళినారంటే రూ 500 లకన్న తక్కువయియ్యరట.

సింహా—(తనలో) ఇదేమిటిచెప్పా. ఈసంగతి యెత్తుచున్నాడు. నారహస్యం యేమీా తెలియలేదుకదా. తెలిస్తే నానోట్లోమన్నే. (ప్రకాశముగా) అదంతాపుట్టిమాట ఒక్కరాత్రికి 500 రూపాయలు యెవ్వరుయిస్తారు. కాస్తవుంటే గంపంతచెప్పడం మనవాళ్ళకు సహజమే.

వెంక—నాకూ బాగా తెలియదుకాని, యీావూళ్ళోనే ఒకభోగందానికి

యెవడో జాగీరుదారు 500 రూపాయలు యిచ్చినాడట. నిజమో అబద్ధమో.

సింహా—(తనలో) ఈయన నావిషయమై సంపూర్తిగా తెలిసివుంటే యిలాతమాషాగా అడుగుతున్నట్లు తోస్తూవుంది. కానీ భగవంతుడున్నాడు. అంతగా తెలిస్తే యేంచేస్తాడేమిటి. (ప్రకాశముగా) ఇల్లాటిపరీక్షలన్నీ నాకేంతెలుస్తాయి. అస్తమానం అదే వృత్తిమీద మీరువుంటారు గనుక మీకు తెలుస్తాయి.

వెంక—(తనలో) నిజంగా జాగీరుదారు దీనియింటికి వచ్చియుంటాడా. ఇదివప్పుకొందా. నేను యింతధనంయిస్తూ, యిన్ని నగలుచేయించిపెట్టూ, యింత మేడ కట్టించియిచ్చినానే, అల్లాటప్పుడు నన్ను స్వామిద్రోహంచేస్తుందా. దీనితల్లి చాలా పెద్దమనిషి ఒకవేళ కుఱ్ఱతనపుచేష్టలచేత యిదిచెయ్యబోయినా అది ఆటంకంపెట్టుంది. కాబట్టి యీవ్యవహారం నేననమ్మను. మాస్నేహంచూడలేక యిల్లాటితప్పు పెట్టామని యెవ్వరోవేసిన పుకారుగాని మరోటికాదు. ఏబోగంముండో ఆనీలాచలమో యెవ్వరో వాడు పుట్టించి వుంటారు. అంతేకాని ఇదియేమిటి అయిదువందలుకాదు ఆరువందలుయిచ్చినా మరొకరిని చేరనిస్తుందా. నేననమ్మను. నమ్మను.

(వాకిట్లో:—ఏమండోయి వెంకట్రామయ్యపంతులుగారు. వెంకట్రామయ్యపంతులుగారు.)

వెంక—ఎవరువారు.

[వాకిట్లో—నేను గణపతిలాల్ని]

వెంక—కుఱ్ఱాడా తలుపుతీయరా.

[గణపతిలాలు ప్రవేశము.]

సింహా—(లోపలికిపోవును)

గణ—(వెంకటా్రిమయ్యనుచూచి) ఏమండీ! ఎప్పుడువచ్చినా మీాదర్శనంకాదు. మాకు యెన్నిసార్లు రావాల మీాదగ్గిరకు. రెండుమూడుసార్లు వస్తే ఇదిగో అదిగో అన్నారు. ఇంతవరకు దస్తావేజుమీాద వసూలుకొంచమైనా పడలేదు. ఏసంవత్సరంవడ్డీ ఆసంవత్సరంయిస్తానన్నారు. అదిలేదు. దస్తావేజుకైము దాటవస్తూంది. మీారు వారంరోజులలో ఫయిసలుచేయకపోతే కోర్టుకువెళ్ళవలసివస్తుంది. తరువాత మీాచిత్తం.

వెంక—సేట్‌గారూ. ఏదోవ్యాళ్ళో లేకపోవడంచేతనున్నూ, కొన్నికొన్ని తొందరపనులు వుండడంచేతనున్నూ ఆలస్యమైంది. లేకపోతే యీాపాటికి యిచ్చివెయ్యవలసిన బాకీయేనండీ. ఇంక తొందరపడకండి. ఒక్కవారంరోజులాగండి. ఫయిసలు చేశేస్తాను. ఇప్పటికేమాత్రం అయిందేమిటి వడ్డితో

గణ—53 వేలు.

వెంక—(తనలో) అబ్బా చాలాఅయింది. ఇదితీర్మానం అయ్యేవిధంయేలాగో అన్నిపొలములుకూడా తాకట్టులోవున్నాయి. అప్పలునెత్తి నెక్కితంతున్నాయి. మార్గంయేమీాకనపడదు. అప్పుకి ఆస్తికి సరిపడేటట్టన్నా లేదు. కాని భగవంతుడున్నాడు.

[వాకిట్లో—ఏమండోయి—వెంకటా్రిమయ్యగారూ నేను కోర్టుజవాన్ను]

వెంక—ఏమిటోయి అదియిల్లా తీసుకొనిరా.

కోర్టు-జ—ప్రతివాదిసమను.

వెంక—ఎవరిది అది ?

కోర్టు-జ—వంకాయలపాటి వీరయ్యగారి తెచ్చినవ్యాజ్యం.

వెంక—మొత్తం యెంతయేమిటి ?

కోర్టు-జ—ఎంతండీ. 17000 వేల పైచిల్లర.

వెంక—సరేలే. ప్రస్తుతం ఫ్రాళ్ళో తేరనివి ప్పెయ్యి. నీకు తెలియనిదేమున్నది. వాయిదా గడుపుచాలదా. మళ్ళీవాయిదా వేస్తారు. ఈ లోపుగా ప్లీడరును కనుక్కొంటాను.

కోర్టు-జ—తమసెలవైతే అల్లాగేచేస్తాను. తమకోసంచాలాకష్టపడ్డాను

వెంక—సరే. ఈరూపాయిపుచ్చుకో. (రూపాయియిచ్చును.)

కోర్టు-జ—బొత్తిగా చిన్నచూపుచూచినారు.

వెంక—పరవాలేదు. నువ్వెక్కడికి వెళ్ళుతావు. నేనెక్కడికివెళ్ళుతాను.

కోర్టు-జ—తమదయవుంచాలి. (నిష్క్రి)

వెంక—నెమ్మదిగా అన్నికోర్టులో దాఖలుఅవుతున్నాయి. మనపని తీసికట్టులోకి వస్తూవుంది.

(వాకట్లో—ఏమండోయి—వెంకటాద్రియయ్యగారూ)

వెంక—ఎవరోయిబాబూ.

[వాకట్లో, నేనుసబుకోర్టు ప్రోసెస్సుసర్వర్ని.]

సబు-ప్రో—(ప్రవేశించి) ఏమండీ పంతులుగారూ మీకోసం పదిరోజులనుంచి తెగతిరుగుతున్నాను. మీకు అరెస్టువారంటువుంది. తమరు కోర్టుకురావాలి.

వెంక—దిక్కుమాలినఅవస్థ యేమిటిది. మార్వాడీరామసాధు పెట్టించాడా యేమిటి?

సబు-ప్రో—అవునండి.

వెంక—సరేలే. దీనివిషయమై నేనుఅతనితో వేరేమాట్లాడుతాను. కలకత్తావెళ్ళినారని వ్రాసెయ్యి. ఇదిగో యీయైదురూపాయలు పుచ్చుకో.

సబు-ప్రో—చిత్తము. (పుచ్చుకొని వెళ్ళును)

[సింహాచలం ప్రవేశించును].

సింహా—ఏమిటండీ. పంతులుగారు. చాలామంది వచ్చి వెళ్ళినారు. వీ రంతా యెవరు?

వెంక—ఏముంది బాకీలహడావడి. మరేం లేదు.

సింహా—మీరు ముందు వెనుక చూడకుండా తెగ ఖర్చు పెట్టేశేస్తారు. ప్రతిచోట అప్పులు తెస్తారు. చూడండి యిప్పుడు వాళ్ళువచ్చి గొంతుక్కూయమీద కూచున్నారు. ఎంతకష్టమో.

వెంక—కూర్చుంటే యేమిచేస్తారులే. బాకీలు యియ్యలేకపోతే ఇన్ సాల్వెన్సీ ఒకటివుందికదా. ఇప్పుడు చాలా డబ్బువున్న షావుకార్లే వూరునిండా అప్పులుచేసి ఆస్తిఅంతా పెళ్ళాముపేర బెట్టేసి కోర్టుకు వెళ్లి దివాలాపిటీషను దాఖలుచేస్తున్నారు. కాబట్టి మన బాకీలవిషయమై నీవు యేమీభయము అందవలసినపని లేదు.

సింహా—దివాలాపిటీషను దాఖలుచేస్తే పరువుపుంటుందా. పరపతిపుట్టుతుందా. ఇది ఇల్లావుండగా అవతలవాడు ఖైదులో పెట్టిస్తే మర్యాదపోదా?

వెంక—సివిలుఖైదుకునూ, క్రిమినల్ ఖైదుకునూ చాలా భేదంవుంది. సివిలుఖైదీకి అయ్యేఖర్చులన్నీ అవతలవాడే ముందుగా దాఖలుచెయ్యాలి. సంకెళ్ళుగింకెళ్ళు యేమీ వేయరు. ఏదో ఒక నెల చూస్తారు. అల్లాఖైదులో పెట్టితే సిగ్గుచేత యిస్తాడేమో అనిచేస్తారు. మొండివాడయితే వదిలివేసి వకనమస్కారము చేస్తారు.

సింహా—మీ కడుపులో మా చెడ్డవూహాలున్నాయండీ. రండి. చాలా పొద్దెక్కుతుంది. మీ రింకా భోజనానికి వెళ్ళిరావాలి.

వెంక—ఈవాళ నేను హోటలుకు వెళ్ళలేను. ఇక్కడికే భోజనం పంపమన్నాను. ఇంకాస్సేపటికి బ్రాహ్మణకుర్రవాడే యిక్కడకు పట్టుకొని వస్తాడు.

సింహా—మీరు వెళ్ళేదియేమిటి. రోజూవచ్చేటట్టు అల్లాయేర్పాటు చెయ్యండి. తెచ్చినందుకు ఒకరూపాయియెక్కువయియ్యవచ్చును.

వెంక—అల్లాగేచూడాలి. లేకపోతేయీమూలనుంచి ఆమూలకువెళ్ళడం చాలాకష్టంగావుంది. కాని చూతాం. ఈవాళగడిచిపోనియ్యి. రా. త్వరగా భోంచేసి ప్లీడరుగారియింటికికూడా వెళ్లాలి.

(నిష్క్రమింతురు.)

[రంగము—సింహాచలము—చంద్రవదన.]

చంద్ర—ఇదియేమిటే అమ్మాయీ. చూస్తూచూస్తూవుండగానే యిల్లాఅయింది. మన వెంకట్రామయ్యగారు మంచంయెక్కినారు. గుండెలన్నీ యెండిపోయినాయి. డాక్టర్లు యెంతమందిచూచినా కార్యంలేదని చెప్పుతున్నారు.

సింహా—భగవంతుడుచేసేదానికి మనము కర్తలమా. చాలారోజులనుంచి నన్ను కనిపెట్టివున్నారుగనుక యీసమయంలో మనం కాస్త డబ్బుకు లోభించకుండా వైద్యంచేయించాలి. లేకుంటే మనమూరుకొన్నామంటే యెటుబోయియెటువచ్చినా అపవాద మనకు వస్తుంది.

చంద్ర—నువ్వన్నమాట నిజమే. నిన్నవచ్చిన డాక్టరుగారు గుండెలన్నీ తణిఖీచేసి అతిత్రాగుడుచేత ఖలేజాఅంతా తినేసింది. మందులవల్ల మాత్రికులవల్ల లాభంలేదు అన్నారు.

సింహా—అంతేకాకుండా, నేను పైగాతిరిగేవిషయం ఆయనకు బాగా తోచింది. రెండుమూడుసారులు ఆయనగదిలోనికి వచ్చేటప్పటికి శ్రీనివాసులు నేనూ తలుపువేసుకొని కూర్చోటం ఆయన బాగాచూచినాడు. దీనిచేతకూడా ఆయనకు యీజబ్బుకుతోడు బెంగ అధికమైపోయింది. ఆయన సాధారణంగా బ్రతుకు

తాడనితోచదు. అయినప్పటికి మనశక్తికివంచన లేకుండా వై
ద్యంచేయిస్తే మనలోపం కనిపించదు.

చంద్రి—ఇక్కడ ఆయనకు పత్యపానాలు పరాయిబ్రాహ్మడినిపెట్టి
చేయించాలి. పోనీ నెమ్మదిగా యింటికివెళ్ళితే అన్నలువారూ
వున్నారు. వాళ్ళు కావలసినట్లు వుపచారంచేస్తారని చెప్పుదామ
నుకొంటే ఆయనకు మన స్మృతిలేకుండావుంది. ఇదంతా మననె
త్తిమీద అపవాద పడడానికివచ్చింది.

సింహా—ఏమయినా మనంయీపూట ఆయన అన్నగారికిటెల్లిగ్రాము
యిస్తే బాగావుంటుంది. వారువచ్చి యేమయినా ఆలోచించు
కొంటారు. మనము వూరుకొంటే ప్రయోజనంలేదు. రా.
త్వరగావెళ్ళి టెల్లిగ్రామువ్రాయించి ఆఫీసుకు పంపుదాం.

(నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—సింహాచలము మందిరములో వెంకటామయ్య,
జగన్నాధము, వైద్యుడు మొదలయినవారుందురు.

జగ—తమ్ముడూ ఇల్లా ఒకసారిచూడు తండ్రీ! నీకెంతగతివచ్చిందో
యి. కావలసినంత ఆస్తివున్న వాడవు. హాయిగా యింటికాడ
కూర్చునితిని సుఖంపొందకుండా కానివూళ్ళువచ్చి యిల్లా అ
యిపోయినావా! నిన్నుచూస్తే నాకళ్లంబడినీళ్లు ప్రవాహము
మోస్తరుగా పాఱుతూవున్నవి. నీవుబ్రతికివుంటేనే మాకు యే
మయినావుందిగాని నువ్వులేకపోతే మాబ్రతుకేమిటి? పండంటి
శరీరం యెల్లాఅయిపోయిందిరా. ఆభగవంతుడి కంటికి బాధపె
ట్టడానికి నువ్వేకనపడ్డావా తండ్రీ!

వెంక—అన్నయ్యా. నీవూరికే విచారించడంవల్ల ప్రయోజనంలేదు. ఇ
దిఅంతా స్వయంకృతాపరాధము. మహాఆస్తిపరుడనని గర్వించి

ఈ యీచంద్రవదనకూతురు సౌందర్యం అనేటటువంటి మోహసాగరంలో పడిపోయి తాగుడుకు అలవాటుపడి సమస్తమయిన ఆస్తినిపాడుచేసి తుదకు జాడ్యగ్రస్తుడనైతిని. ఎంతధనమయిచ్చినను వేశ్యలుఒకనిని నమ్మివుండరని నాకు బాగా తెలిసింది. నేనుపాడవడానికి సింహాచలమే కారణము. ఇప్పుడేమన్నను లాభములేదు. అదినామీద అనురాగంచూపిందల్లా డబ్బులాగడం కోసం అనినేను తరువాత తరువాత అనుకొన్నాను. నేనెంతడబ్బు యిస్తూవున్నా తృప్తిబొందక యితరులంగూడా కన్నులార చూచినాను. విశ్వాసంకలదని నేనెంతయోడబ్బు దీనికిచ్చినాను. ఇంతయేల. నాయాస్తి పాడవడానికి యిదేకారణం. వళ్ళుపైతెలియకుండా తిరిగిన నావంటినిర్భాగ్యుడిల్లాటి స్థితిపొందవలసినవాళ్లే, అనేకులు వేశ్యలవలన పాడైనారను సంగతి తెలిసివుండీకూడా యిల్లా అయిపోయినాను. "మహాసముద్రముయొక్క లోతయినా తెలుస్తుందిగాని వేశ్యామోహసాగరానికి మాత్రము లోతు తెలియదు. ఇది మహాఅగాధము." వేశ్యలను వుంచుకొన్నవాళ్లు యెవ్వరూ బాగుపడలేదు. అంతా దుర్మరణాలే చెందినారు. ఈవేశ్యలకు కరుణయన్నదినాస్తి. కటాక్షము భాగోశము. నిశ్చలమైనమనస్సు హుళక్కి. నిశ్చలమైనచిత్తం సున్న. వావివరుసలు పూజ్యం. అనురాగంచుక్కయెదురు. కంచుకాగడా వేసిచూచినాగానికడుపులో యెక్కడా ప్రేమవుండదు. వీరితో మైత్రి ధననాశనంబగుటయేగాక ప్రాణనాశనంబుగూడనగును. అగ్నిహోత్రునిసాక్షిగాపెండ్లాడినభార్యనువదలి ఈవేశ్యలనుజేరినవారిబ్రతుకులిట్టివే. ఈవేశ్యలుండుటచేతనే పెక్కండ్రుపురుషులు పాడయిపోవుచున్నారు. సంఘసంస్కరణ పరాయణులు వేశ్యలవిజృంభణమునాపి వీళ్లనుగూడ సంసారులనుజేసి, తక్క

నకులముతోపాటు వివాహములుచేసినచో బాగుండును.

జగ——తమ్ముడా ఈబుద్ధి మొదటనేవుంటే యిన్నియవస్తలువస్తాయా.

వెంక——అన్నయ్యా ఏదేహికెల్లాఅవాలో అల్లాగవకతప్పదు. అంతా భగవద్వశం. ఇప్పుడిక చింతింపబనిలేదు. నేను బ్రతుకుట అసత్యము. కాబట్టి నామాటవిని అన్నయ్యా, నాయందు దయవుంచి నేనుచెప్పినట్లుచెయ్యి. నాకువుండుకొన్న ఆస్తిఖరీదుగట్టిన యించుమించుగా లక్షరూపాయలవును. అందులో 63 వేలు అప్పులకుపోను. ఇక 37 వేలలోను 7 వేలరూపాయలువేశ్యపిల్లలకు వివాహాలనిమిత్తంయిచ్చి 25 వేలు నాభార్యకిచ్చి కుమారుడిని దత్తతచేసుకొననిమ్ము. తక్కిన అయిదువేలును నావిషయమై ఖర్చుచెయ్యి. నాభార్య సాధ్విగనుకనే నేనిట్టియకార్యములు చేయుచున్నను సైరించి యూరకొన్నదిగానిమరొకరైనచో యీపాటికేచుయ్యోగొయ్యో చూచుకొనియే యుండును. నీవు నాయందు దయవుంచి దానితో „ఇంతధనవంతుడినైయుండి నీమొఖంచూడక వేశ్యమాయలోబడిబ్రతికియుండియు నిన్ననాథగాసల్పినపాపుడను. నీవునావిషయమై విచారింపక యన్నగారు చెప్పినచొప్పుననుండి తనువువెళ్లదీసుకొనుము. ఆతడునీకు ఇరుదైడువేలొసంగగలడు. అదిజాగ్రతగా వడ్డీకివేసికొంటే కావలసినంతఅగును. నీవొకపిలవాడిని నాఅన్నగారు చెప్పినవానిని పెంచుకొని నేనెంతదుర్మార్గపువృత్తిబూనిచరించినను నాపేరు నిలబెట్టుము” అనిచెప్పితినని చెప్పుము. అన్నయ్యానీకు సమస్తము తెలిసేవుంది. నేను చెప్పవలసినవాడినిగాను. దానినిరక్షించేభారమంతానీది. ఈఆస్తులవిషయమై క్రమమైన స్టాంపుమీాద వీలువ్రాస్తాను.

జగ——తమ్ముడా నీవధైర్యపడకుము.

వెంక—అన్నా ఇంకా వైద్యమేమిటి? కాలదండము పుచ్చుకొని యము డు నన్ను తీసుకొనివెళ్లడానికిసమయంకోసం కని పెట్టుకొనివున్నాడు. గుండెల్లో మూవడగావుంది. నాలుక ఆర్చుకొనిపోతూంది

జగ—నేను వెళ్లి జిల్లాసర్జనుగారినైనా తీసుకొనివస్తాను. మరేం భయ పడకు.

(అందరు నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—[మోహిని—అలివేణి—మందిరములో ప్రవేశము.]

మోహిని—అలివేణీ! రోజూమనయింటికి సంగీతం చెప్పుకోడానికివచ్చే ఆకోమట్లఅమ్మాయి రాలేదేమి? రోజూయీపాటికల్లావచ్చేదే.

అలి—వస్తుంది పిల్లకాడా ఏపిల్లలన్నా ఆడుకోడానికివస్తే ఆటరంధిని పడ్డదేమో.

మోహి—నేనోరహస్యం చెప్పుతాను. నీవు కాస్తన్నా బయలుపెట్ట కూడావుండాలి. బయలుపడ్డదంటే మనప్రాణాలుదక్కవు. ఈ కార్యం మనంచేస్తేమా మనకు చాలాడబ్బువస్తుంది. ఎంతమం దిదగ్గరకు వెళ్లి ఎన్ని రూపాయలు తెచ్చుకుంటేపది వేలు రూపాయ లవుతాయి.

అలి—డబ్బులాభంచేపనిఅయితేయెల్లాటిపనైనా చేదాము.

మోహి—నేననుకొన్న పనిసామాన్యపుదిగాదు. మహాసాహసంవుండా లి. ఈరహస్యం మనయిద్దరిలోనేవుండాలిగాని మూడోకంటికి తెలియకూడదు.

అలి—ఎందుకు తలుస్తుంది లే. జాగ్రత్తగానే చేయవచ్చును. అదియేమి టో చెప్పు?

మోహి—నీవుయెవ్వరితోనూ వెల్లడిచేయనని యిల్లాటిపని నీతోకలి సిచేదామని చెప్పుతున్నాను. గనుక నీవుకూడా మహాజాగ్రత

గావుండాలి. ఏమిటనగా, మనయింటికివచ్చే కోమట్లఅమ్మాయి ని చూచినావా ?

అలి—చూడకేం. రోజూచూస్తూనేవున్నాను.

మోహి—అదికాదే. వంటిమీద యెన్నినగలున్నాయో.

అలి—వడ్డాణం, పుసుచ్చేరీవాను, బంగారపుతాళ్ళు, కట్టడపు కాసుల పేరు, గజ్జలపట్టెడ, మురుగులు, ముసుగోలుసులు, కంటె, తోడాలు, వంకీలు యింకాయేమిటో చాలావున్నాయి. అన్నీ రెండువేలరూపాయల ఖరీదుగల వస్తువులున్నవి. అయితేనేం.

మోహి—అవిమనము యెల్లాగయినా సంగ్రహించాలి.

అలి—ఇదా నీవు డబ్బులాభంఅని చెప్పినావు. ఆఅమ్మాయి వంటిమీద నగలు మనకెల్లావస్తాయి అందనిపళ్లకు చేతులుజాపితే ఏంలాభంవుంది ?

మోహి—ప్రయత్నంచేస్తే రాకేంచేస్తాయి.

అలి—ఏలాగ ప్రయత్నంచెయ్యకా. నోరెరుగనిపిల్ల గనుకనా. మెళ్లోవి తెంపుకొని సాగనంపడానికి ?

మోహి—అల్లాటిఅభిప్రాయంకాదు. (ఇటుఅటుచూచి) ఎవ్వరూ లేరుగదా. విన్నారంటే కొంపమునుగుతుంది, గుప్పుచప్పుగాకుండా పిల్లను చంపడమే.

అలి—అయ్యబాబో నువ్వు ఆమాట అనేటప్పటికే నాకాళ్లల్లోనుంచి వణకుపుట్టుకొని వస్తూవుంది. దిక్కుమాలినడబ్బు లేకపోతేపోయిందిగాని యిల్లాటిపని చేసినామంటే ప్రాణాలువుంటాయా. ఇల్లాటివిదాగుతాయా. అమ్మయ్యో. మోహినీ నీకు యీలాటిబుద్ధి పుట్టిందేమే? ఇల్లాటిప్రూహాలు యెప్పుడూ మనస్సులో పెట్టుకోకు. కొంపలు మునుగుతాయి.

మోహి — నీవెక్కడో వెఱ్ఱిమొగంలావున్నావు. మనయింట్లోగదిలో గుప్పుచప్పూగాకుండా చేసేయీపని యెల్లాబయలుపడుతుంది? నీవావిషయమై సందేహించవద్దు. కావలసినంతడబ్బు గుభాలుమని చేతిలోపడుతుంది. యెన్నాళ్లుసంపాయిస్తే యింతడబ్బు వస్తుంది. నీవేమీ భయమున్నూ అనుమానమున్నూ పడవద్దు. దీనివిషయమై నేను తగినప్రియత్నంచేస్తాను.

అలి — ఏమోగాని యిల్లాటిపనిచెయ్యడానికి నామనస్సుఒప్పుకోడంలేదు. యిదిచాలా పాపమని భయమేస్తూవుంది.

మోహి — పాపమనానీకుభయమేస్తూవుంటా! పిచ్చిదానామనంచేసేపనులన్నీ పాపంగాదా. అంకుతనంచెయ్యడంపుణ్యమేనాయేమిటి? ఇల్లాఆలోచిస్తే జగంలో మనం యేపనిచేయలేము. రెండోకంటివాడికి తెలియకుండా యీపని మనముచేస్తాము.

అలి — నేనేంచెప్పగలను. డబ్బులేకపోతే ముష్టెత్తుకోవచ్చునుగానియిల్లాటిదారుణపుపనులుచేస్తే చాలా పాపమేకాకుండా నలుగురులో తలయెత్తి బ్రితుకలేము. కాబట్టి నీవునామాటవిని యీపూనికమానివేయి లేదా తరువాత నీయిష్టము.

మోహి — ఈవిషయంలో నీవునామాటకెదురుచెప్పకు నీకేమీ భయంలేదు. నీప్రాణానికి నాప్రాణం అడ్డువేస్తాను.

అలి — ఇకనీయిష్టము.నీకునేను యెదురుచెప్పలేనుకాని యీదారుణహత్య మనయిద్దరివల్ల అవుతుందాఅని సందేహంగావుంది.మనము ఆడవాళ్లము.

మోహి — నీకాసందేహం అక్కరలేదు. నేను మనమద్దెలసోమన్నతో మాట్లాడినాను. ఆతనికింములో వాటాయిస్తాగన్నాను. వాడు వప్పుకొన్నాడు.

అలి — కాని బహుజాగ్రిత్తగాచేయాలి.

మోహి—అదుగో ఆకోమట్ల అమ్మాయి లక్ష్మమ్మ వస్తూంది. ఈపరీ శంశ యేమీయెత్తకు. ఈపిల్ల భోంచేసి వచ్చినట్లున్నది. పర వాలేదు. కూర్చోపెట్టినెమ్మదిగా సంగీతం చెప్పుతూవుండు. సో మన్నను పిలుచుకొనివస్తాను. చేయదలంచుకొన్న కార్యం యి ప్పుడే చేసెయ్యవచ్చును. (నిష్క్రమించును.)

అలి—(తనలో) నాహృదయంలో యిల్లాటి తుచ్ఛపుకోరిక లేకపోయి నా యీపిల్ల వంటిమీద వస్తువులు చూచేటప్పటికి నాకూ తె గులుపుట్టింది.

[లక్ష్మమ్మ ప్రవేశము.]

అలి—అమ్మాయీ వచ్చావూ! దా అమ్మా.

లక్ష్మ—మోహిని యేది?

అలి—వస్తుంది కూచో. పాఠం వల్లించావా!

లక్ష్మ—ఓమోస్తరుగా వచ్చింది. రాత్రి పాడుకుందామనుకొంటేమా యింటికి యెవరో బంధువులువచ్చినారు. వారు భోజనాలుచేసి వెళ్లే హడావిడిలో పడిపోయినాను. కాస్త తెల్లవారజామున లేచి చదివినాను.

అలి—ఏది నువ్వు చదివింది పాడు.

లక్ష్మ—పొస్తకం మఱిచిపోయినాను యింటివద్ద పెట్టి.

అలి—పోనీలే. ఆగీతము మోహినికి వచ్చును. అది వస్తుంది వుండు.

[మోహిని ప్రవేశము.]

అలి—అదుగో మీమోహిని వచ్చింది. ఇంక నీ యిష్టము. దాని యిష్టము.

మోహి—ఇదేమిటి లక్ష్మమ్మా! చావిట్లో కూర్చున్నావు. గదిలోకి పదా.

లక్ష్మ—ఎక్కడయితేనేం కూర్చొనడానికి?

మోహి—నీవు మాటలు మహా నేర్చావు పదవో. (గదిలోనికి తీసుకొని వెళ్లును.)
లక్ష్మి—నువ్వెక్కడికి వెళ్లినావు?
మోహి—కొద్దిగాపనిమీద వెళ్లినాను. నువ్వెంతసేపయిందేమిటివచ్చి?
లక్ష్మి—ఇప్పుడే వచ్చినాను?
మోహి—ఏం ఈవాళ చాలా ఆలస్యంచేశావు.
లక్ష్మి—తలకు నీళ్ళుపోసుకొని భోంచెయ్యడం ఆలస్యమైంది.
మోహి—అందుకి నే తాంబూలం జాడించావు.
లక్ష్మి—ఏమిటో భోంచెయ్యగానే అలవాటు.
మోహి—పొద్దున్నే అప్పుడే వంట అవడం భోంచెయ్యడం కూడా ఆయింది. యేమి వేసుకొనితిన్నావు?
లక్ష్మి—ఏముంది. కందిపచ్చడి, వంకాయకూర, వుల్లిపాయపులుసు.
మోహి—మీకోమట్లకు ఉల్లిపాయలంటే బహిఃప్రాణంగదా.
లక్ష్మి—మీరు తినరా యేమిటి?

[సోమన్న ప్రవేశము.]

సోమన్న—ఏం మోహినీ.
మోహి—అంతా సిద్ధంగానేవుంది.
లక్ష్మి—సిద్ధంగా వున్నదేమిటి?
మోహి—వేరేసంగతిలే. (సోమన్ననుచూచి కన్నుగీటుచున్నది.)
సోమ—(గదిలోకివచ్చి) కోమట్ల అమ్మాయీ ఏమిటి! సంగీతం నేర్చుకోవడానికి వస్తూవుంటుందా యేమిటి? ఈఅమ్మాయికి పెళ్ళి అయిందా?
మోహి—అయింది.
లక్ష్మి—నేను వెళ్ళిపోతాను తరువాత వస్తాను.
మోహి—సిగ్గుపడకు మద్దిలవాయించే అతడేలే.

సోమ—అమ్మాయి వంటిమీద చాలానగ లున్నాయే. (లక్ష్మమ్మను చూచి) అమ్మాయీ! యిన్ని నగలు నీవు మోయలేవు. నాకు యిచ్చివేద్దూ నీపేరుచెప్పుకొని హాయిగా వేసుకొంటాను.

అలి—ఆపిల్లను అల్లామాట్లాడించకు సిగ్గుపడుతుంది.

సోమ—అయ్యోబాబో. ఇల్లాసిగ్గుపడేపిల్ల రేపుమొగుడుతో కాపురము యేలాచేస్తుంది.

లక్ష్మ—ఇదేమిటిమోహినీ. ఈలాటిమాటలంటాడు యితడు. నేనువెళ్లి పోతాను.

మోహి—వెళ్లవచ్చునులేవమ్మా. వెళ్ళియింటికాడ ఏంచెయ్యాలి. (తలుపుదగ్గరసావేయును.)

అలి—సోమన్నా. వీధితలుపు వేశేవుందా.

సోమ—వెయ్యకుండా వుంటానా.

(సోమన్నకూడా గదిలోపవ్రేశించును)

లక్ష్మ—ఇదేమిటి. తలుపుదగ్గరవేశావు. ఇతనుకూడా లోపలికివచ్చినాడు యెందుకు?

మోహి—నీకోసమే.

లక్ష్మ—ఇల్లాటిమాటలన్నావంటే నాకు కోపంవస్తుంది. నేను వెళ్ళిపోతాను.

మోహి—మావలలోచేపచిక్కినట్లు చిక్కినావు. ఎక్కడికి వెళ్ళగలవు?

లక్ష్మ—నన్ను వెళ్ళనియ్యవా యేమిటి?

మోహి—వెళ్ళనీయడానికి గదిలోనికి తీసుకొనిరాలేదు.

సోమ—(కత్తిచూపి) ఆనగలుతీసి అక్కడపెట్టమను త్వరగా.

మోహి—లక్ష్మమ్మా. అనవస్త్రాలుఅన్నీతీసి అక్కడపెట్టు.

లక్ష్మ—(తనలో) వీళ్ళునావస్తువ్రులు తీసుకోవడంకోసం కాబోలు నెమ్మదిగా యీగదిలోనికి తీసుకొనివచ్చినారు. వస్త్రాలుయియ్యకపో

తే చంపుతారేమోకదా. నాకెందుచేతనోవళ్ళంతా బిగుసుకుంటూవుంది. (ప్రకాశముగా) నావస్తువులు మీకెందుకు?

సోమ—మాకుకావాలి. తక్షణంతీశెయ్యి. ఇంకనిన్ను వదలము. వస్తువులుతీసుకొని నిన్ను సఫాచేయడానికే తీసుకొనివచ్చినాము.

లక్ష్మ—(తనలో) అన్నా వీళ్లునన్ను చంపేసినగలు వల్చుకోవడంకోసం యిల్లాచేస్తున్నారు. (ప్రకాశముగా) నేనుమాయింటికి వెళ్ళతాను నన్ను వెళ్ళనీయండి.

సోమ—మోహినీ. చూస్తావుయేమిటి? ఆలస్యంచేసినకొలదీ మనకుకష్టము. మెళ్ళోవున్నవన్నీ నెమ్మదిగా కత్తిరించండి. తరువాత గొంతుకాయమీద ఒకయేటువేస్తాను.

మోహి—(లక్ష్మమ్మమెడలో చేయిపెట్టి బలవంతంగా వస్తువులుతీసుకొనును.)

లక్ష్మ—నావస్తువులు మీకుయిస్తాను. నన్నుప్రాణాలతో వదిలివెయ్యండి. మీకుదణంపెట్టాను.

సోమ—నిన్ను వదిలివేస్తే మాకొంపతీయవు.

మోహి—గట్టిగామాట్లాడకు.

సోమ—ఇంకాఆలోచనయెందుకు (కత్తియెత్తును.)

లక్ష్మ—అయ్యో. నన్నుచంపకండి. రక్షించండి. మీకాళ్ళు పట్టుకొంటాను.

సోమ—కేకలువెయ్యకు. (పట్టుకొనగా గింజుకొనును)

మోహి-అలి—కాళ్లుచేతులు పట్టుకొందురు.

లక్ష్మ—బాబో. బాబో.

సోమ—(నఱుకును.)

మోహి—చచ్చింది.

అలి—రక్తం ప్రవాహంమోస్తరుగా కారుతూవుంది. ఇప్పుడీ మొండేలు యెక్కడ దాద్దాము?

మోహి—ఇప్పటికి ఆటుకుమీద బెట్టి రాత్రి రెండుఝాముల అప్పుడు పాతవేద్దాము.

సోమన్న—సరే ఆపనిచేదాము.

(నిష్క్రమింతురు)

రంగము:—(మోహినియింటివద్ద—పోలీసుయినస్పెక్టరు పోలీసు కాన్స్టేబిలుసాహెబు)

పో-ఇ—ఏమోయీజవానూ. పాపమూకోమట్లఅమ్మాయి పొద్దుట నుంచి యిప్పటివరకు కనబడడంలేదట. మనఆఫీసుకు రిపోర్టు యిచ్చినారు. వంటిమీద రెండువేలరూపాయల నగలున్నాయ ట. పాపము. నాకుచూడగా యెవరైనా ఆవస్తువులకోసంఆశ పడి అవితీసుకొని చంపేశారని తోస్తూవుంది. ఆఅమ్మాయిసా ధారణంగా రోజూవెళ్లేయిళ్లన్నీ సోదాచేసినాము. కాని ఆచో కీయేమీచిక్కలేదు. ఈబోగందానింటికి రోజూపాట నేర్చుకో డానికి వస్తూవుంటాదట. ఇక్కడకూడాచూదాం.

కా-సా—చూడండిమహారాజ్ వీళ్ల కీకంచనులు. బడాబడామాదర్చో దులు. వీళ్ళకియెంతపని చేసినాచేస్తారు. నాకుయీళ్ళమీదేనిం డాఅనుమానంవుంది. ఇప్పుడు మనము అంతాపరీచ్చచేస్తేసం గతి తెల్తాది.

పో-ఇ—సరే. లోపలికివెళ్ళుదాము. తలుపుతీయుమని పిలువు.

కా-సా—లోపలాయెవరూ. దర్వాజాతీయండి. (తలుపుకొట్టుచు కేక లువేయును)

మోహి—(తలుపుదీసి) ఎందుకండీ. సాయాబుగారూ.

కా-సా—ఎందుకండియేమ్టి. అందుకనే. దార్కిలెగు. ఇన్‌స్పెక్టరుసాబ్ వచ్చినారు. జల్దీమీాయిల్లు సోదాచెయ్యాల. మీాయింటికి సంగీతం సెప్పుకోడానికి వచ్చేకోమ్టిాకుట్టిది యియ్యాలపొద్దుటినుంచి కన్పించడంలేదు.

మోహి—ఈవాళమాయింటికి సంగీతం చెప్పుకోడానికిరానేలేదు. (ఇనస్పెక్టరుగారినిచూచి) దండాలండీ. (తనలో) అయ్యోఇప్పుడేమిచెయ్యను. నటికినమొండెములు రాత్రియెక్కడనన్నా పాఱవేద్దామని అనుకుంటూవుండగానే పోలీసువారువచ్చారు అక్కటా. ఇప్పుడేమిచేయను. అయినా ఆపిల్లను నటికినగదికి తాళం వేశానుగదా. పోలీసువారు ఆవలిస్తే పేగులులెఖపెట్తారు. భగవంతుడిదయవల్ల గుట్టుబయలుపడకుండా వుంటేసరిగానిలేకపోతే మాఅందరిపాౘ్రణాలు పోయినట్టే. అలివేణి యెంతవద్దని బోధించినాగాని వినకుండా యింతదారుణహత్యయెందుకుచేశానోగాని భగవంతుడా యిప్పుడు నీవురక్షించాలి. సోమాలమ్మ తల్లీ. ఈగండంగడిస్తే నీకుచీరాపసుపు కుంకంవచ్చేవారంపట్టుకొని వచ్చియిస్తాను.

పో-ఇ—నీవేనా యీాయింటికి యజమానురాలవు?

మోహి—అవునండి.

పో-ఇ—నీదగ్గిరసంగీతం చెప్పుకోడానికి రోజూ యెంతమంది వస్తూవుంటారు.

మోహి—నేను యెవ్వరికీచెప్పడంవృత్తిగాపెట్టుకోలేదు. ఒక్కకోమట్లఅమ్మాయిమాత్రం ప్రతిరోజూసరదాకు పాటలునేర్చుకోవడానికి వస్తూవుంటుంది.

పో-ఇ—ఆఅమ్మాయిపేరు ఎవరు?

మోహి—లక్ష్మమ్మ.

పో-ఇ—ఆఅమ్మాయి యీవాళరోజున ప్రొద్దున్న మీయింటికి వ వచ్చిందా?

మోహి—నేను పొద్దున్న యింట్లోలేను. కొద్దిగాపనిమీద వెళ్ళినాను.

పో-ఇ—ఇప్పుడుబంట్రోతుతో ఆపిల్ల యీవాళమాయింటికే రాలేద ని చెప్పినావే.

మోహి—నేను చూడలేదుగనుక రాలేదనుకొన్నాను.

పో-ఇ—నువ్వుయింటోలేనప్పుడు యిల్లుతాళంవేసి వెళ్లినావా. లేక యింటో యెవ్వరన్నావున్నారా.

మోహి—మావాళ్ళే. అలివేణిఅని యింట్లోవుంది.

పో-ఇ—ఇప్పుడదియేది?

మోహి—ఇంట్లోవుందండి.

పో-ఇ—సాహెబు దానిని పిలుచుకొనిరా.

కా-సా—అచ్ఛా. (లోపలికివెళ్ళి అలివేణితో ప్రవేశించును)

అలి—(ఇనస్పెక్టరుగారినిచూచి) దండాలండి.

పో-ఇ—పొద్దున్నమీయింటికి లక్ష్మమ్మఅనే కోమటిపిల్ల పాటనేర్చుకో డానికివచ్చిందా?

అలి—(తనలో) కొంపమునిగింది. అయ్యబాబో యిప్పుడేం చెప్పను. (ప్రకాశముగా) వచ్చిఅప్పిడేవెళ్లిపోయింది. ఈవేళ ఆట్టేసేపు కూర్చోలేదండీ.

పో-ఇ—అప్పుడుమోహిని యింటోవుందా.

అలి—ఆఅమ్మాయి వచ్చేటప్పటికి మోహిని యేదోపనిమీదవెళ్లి వ చ్చింది. మోహినిరాగానే యీపూటమాయింటికి యెవ్వరో బం ధువులువచ్చినారు అనిచెప్పేసి వెళ్లిపోయింది.

పో-ఇ—ఎవ్వరితో చెప్పింది.

అలి—మాయిద్దరితోను చెప్పింది.

మోహి—(తనలో) ఇదికొంపతీసింది.

కా-సా—దేఖో. మహరాజ్. ఏకంచక్ కైసాబోత్తే బడాఅద్మే.

పో-ఇ—మీరాపిల్లను యేంచేసినారోఅనిమాకుపూరాఅనుమానంగా వుంది.

మోహి—ఆపిల్లను మేమేమిచేసామండి. పరదాకు కొస్తపాట చెప్ప మని వస్తూవుంటే చెప్పుతున్నాము.

పో-ఇ—ఆపిల్లసాధారణంగా మీయింటికి తప్ప మరియెవ్వరియింటికివె ళ్లదట. కాబట్టి నిజంచెప్పండి. మీరునిజంచెప్పకపోయినా మే ముకనిపెట్టగలము. మాకుశ్రమయియ్యకుండా చెప్తేమాకుచా లాసంతోషమవుతుంది.

కా-సా—సర్కార్. పిల్లెలకుఁరదాన్ని మర్గయాచేసివుంటారుమనము లోపల్కి వెళ్లిసూద్దాం.

పో-ఇ—మమ్మల్ని లోపలికివెళ్ళనియ్యండి. మేముదొడ్డియిల్లుఅంతాసో దాచేయాలి.

మోహి—అనుమానంవుంటేచూసుకోండితండ్రీ.మాకేంభయంవుంది.

పో-ఇ—(లోపలను దొడ్డియు వెతకివచ్చి తాళమువేసివున్నగదిని చూ చి) ఈగదితాళంకూడా తీయండి.

అలి—(తనలో) అయ్యోఅయ్యో ఇంకేంముందికొంపమునిగిపోయింది.

మోహి—ఈగది మాకిందలేదండి. ఒకఆడమనిషి ఇందులో అద్దెకువుం డేది. సామాను అందులోపెట్టుకొని తాళంవేసుకొనివెళ్ళింది.

కా. సా—జూటాబాత్ సర్కార్.

పో. ఇ—ఆడమనిషి అద్దెకుండడంలేదు గద్దెకుండడంలేదు మాకు తా ళంబద్దలుకొట్టి చూడడానికి అధికారంవుంది నీవు దీనితాళం తీస్తావా! మేము బద్దలుకొట్టమా.

కా. సా—సార్ నాదగ్గిర దీనికి సరిపోయే తాళంవుంది.

పో-ఇ—వుంటే తియ్యిచూస్తావుయెందుకు ?

కా-సా—(తీయుచున్నాడు)

మోహి—అందులో సామాను యేమయినాపోతే అద్దెకువున్న మనిషి మామీద పెట్టుతుందండీ.

పో-ఇ—పర్వాలేదు (తలుపుతీసుకొని లోపలికి వెళ్లి) సాయీబూ ఇక్కడనేలమీద రక్తంకాటిసట్లున్నది.

మోహి—(తనలో) ఇంకేముంది. కొంపమునిగింది.

కా-సా—(స్థలముపరీక్షించి) హాఁ. మహారాజా! ఇక్కడమనిషినిచంపిన ట్లు కనపడుతూవుంది. (అటుకు కేసి పరీక్షించిచూచి) దేఖో మహారాజ్. పైనుంచిరక్తపుచుక్కల్ పడుతున్నాయి.

పో-ఇ—అవును. సాయీబూ పైకెక్కి చూడు.

కా-సా—ఏకంచెన్ నీకొంపమునిగిందిరా నిచ్చెనతీసుకొనిరా.

మోహి—పైనయేదన్నా పిల్లిగిల్లి దెబ్బతగిలి చచ్చిందేమోనండి.

పో-ఇ—ఎవిచస్తే నేమిలే. ముందు నిచ్చెన తీసుకొనిరా, ఆట్టే మాట్లాడకు (సాహేబును జూచి) సాహేబ్ ఇంట్లోవాళ్ళు అవతలికి వెళ్లిపోకుండా వాకిట్లో పోలీసుజవానులున్నారా!

కా-సా—హాఁయ్ మహారాజ్.

మోహి—(తనలో) నాకు వినాశకాలం సమీపించడంచేతనే యిట్టి దారుణపుపనిచేసినాను. ఇంక నాకు చావుతప్పదు. (నిచ్చెన తెచ్చి యిచ్చును)

కా-సా—(నిచ్చెనపైనుంచి పైకెక్కి) మహారాజా! వీళ్లుబడే దారుణ కార్యంచేశారు. ఆడపిల్లె దీన్కి సంపి రెండుముక్కల్సేసి దీనిమీదవుంచినారు.

మోహి.——అయ్యో ! ఇదియేమి ! మేమేమీ ఎఱుగమండీ ఎవరు తెచ్చి పెట్టినారో భగవంతుడా !

పో-ఇ——వీళ్లను ముందు అరెస్టుచేసి స్టేషనుకు తీసుకొనిపో. ఈశవాన్ని పైనుంచి తీయించి డాక్టరుపరీక్ష మొదలయినవి చేయించాలి గ్రామమునసబును వాళ్లను పిలిపించాలి.

(పోలీసుజవాను అలివేణిని, మోహినిని సంకెళ్లవేసి స్టేషన్కు తీసికొనిపోవుదురు.

[రంగము——కారాగృహము——మోహిని]

మోహి——(తనలో) పాపం దాగదనేచెప్పేమాట ఆబద్ధమవుతుందా. అలివేణి వద్దనిఅంటూన్నా నాకు చేటుకాలంరాబట్టి యింత దారుణం నేను చేయించాను. ఇప్పుడేమిచేస్తే యేమిలాభంవుంది. హత్యా మేమేచేసినామని నేరంమోపబడి, సోమన్నకు, అలివేణికీ నాకు ద్వీపాంతరశిక్ష విధించినారు. నాపాపం నన్నే కట్టికుడిపింది. నేనిల్లాటినీచమైన పనిచేసి మాకులానికల్లా అపకీర్తి తెచ్చినాను. వ్యభిచారంచేసేవాళ్లు యెంతదారుణపుకార్యాలయినాచేస్తారు. కాకపోతే నాకీపొయ్యకాలం యెందుకుపుట్టాలి. పోనీ. లోకంలోనైనా యికనుంచి నన్నుచూచియైనా ఆడవాళ్ళుగాని మగవాళ్ళుగాని యిట్టిహత్యాలు చేయకుండా వ్యభిచారవృత్తిలో వుండడముచేతనే యిల్లాటిసాహసపుపనులుచేయడానికి బుద్ధులుపుట్టుతూవుంటాయి. మాలో యీవ్యభిచారవృత్తి మానిపించి విధిగా పెళ్ళిచేసుకొనేమార్గము గవర్నమెంటురూలు ఫ్యాసుచేస్తే బాగుంటుంది. ఓవేశ్యస్త్రీరత్నములారా! మనము యెంతఆలోచించినా ఈవ్యభిచారంవలన లాభములేదు. ఈవ్యభిచారపిశాచము మనల నావహించియున్నంతవరకు మన

మగవాళ్ళకును మనకును ననేకదుర్బుద్ధులుపుట్టును. కాబట్టి యింతటినుంచి మనపిల్లలకు చక్కగా వివాహాములుచేసిసంసారులుగానొనర్చి సుఖించండి.'

పోలీసుబంటోత్రు—ప్రవేశించియింకరా. మిమ్మల్నందరినీ ఈ వేళ రైలుయెక్కించాలి. (తాళము తీసుకొనిపోవును.)

రంగము:—[నీలాచలముయిల్లు—ప్రవేశము శ్యామ సుందరరావు సాహేబు వేషముతో]

శ్యామ—(తనలో) అప్పుడు చంద్రవదనకూతురుకు వెయ్యిరూపాయలుదండగపెట్టినాను. కానిమనకు నగలు అక్కడఏమీచిక్కలేదు. ఈనీలాచలంవంటిమీాద పదివేలరూపాయలనగలున్నాయి దీనికి యిప్పుడు పదిహేనురూపాయలు యిస్తానని చేరినానుగదా. నెమ్మదిగాదీనికి కాస్తసరుకు ఫూటుగావేయించి మేళ్ళోవున్ననాలుగు తీసుకొని చక్కాపోతాను.

[నీలాచలం ప్రవేశం.]

నీలా—సాహేబుగారూ ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నారు?

శ్యామ—ఏముండాది నీయందచందంఘూచి మాకు ఫూరాసంతోషం వేస్తూంది. నీలాటికంచెక మాపుర్నేవుంటే నీపాదాల్కి బాంది హ్మాల్ గమ్మాల్ తెలగాల్ గిలగాల్ మొక్కుతార్.

నీలా—దిక్కుమాలినడబ్బుకోసం యెట్టినీచకులజునితోనైనను దిరుగుచుంటినిగదా. (ప్రకాశముగా) లెక్కయిప్పిస్తారా. ముసలిదిఅడుగుతూవుంది.

శ్యామ—అరే మాకీ నీకీ సొమ్ముయియ్యకుండా పారిపోతాం అనుకున్నావ్ యేమిటి? పర్వానహి. ఆముసల్ది కోనో భాంచోత్. పెద్దమనుషుల్ని యిల్లా అడుగుతుంది. ఖతల్ చేస్తాన్. నవాబ్

సాహెబ్ అనగా యేమనుకొన్నావ్ ?

నీలా——మాలో సాధారణంగా యెవ్వరూ సాహేబులతో స్నేహంచెయ్యరండి. యేమో మీరే గొప్పవారని నేను ఒప్పుకొన్నాను. మాకులంవాళ్ళు విన్నారంటే యిదిచాలా తప్పుక్రింద భావించుతారు.

శ్యామ——మాకీ కోస్తే నెత్తుర్. మీకీకోస్తే పాలువస్తాయ్. అరే ఏమిమాట చెప్పుతావ్. మాకీ అనేకపట్టణాల్ వెళ్ళినాము. పెద్దపెద్ద కంచెన్కు చూశామ్.

నీలా——గొప్పవారు మీకేం.

శ్యామ——ప్యారీ! జర్రా ఇల్లారా. మాంతో కొంచం సరసంచెయ్యి. నీమీద మాకు నిండా కుషిగావుంది. నీకీ సలాంచేస్తాము.

(చెయ్యిబట్టుకొని కూర్చోపెట్టును.)

నీలా——(తనలో) దిక్కుమాలిన చేతులు తాటిబద్దలులా వున్నాయి.

శ్యామ——హేనీలాసలం! జట్టా బాహింది పీవో, అమ్ లకాయే. తీన్ చార్ డ్రామ్ లగాయేతో భోత్ కుషి హోజాత్.

నీలా——మాకాట్టే ఆలవాటులేదండీ!

శ్యామ——పర్వానై (తాగించి) పాన్ సుపారి కాహై.

నీలా——తురకలు తమ కులలక్షణాలు పోనియ్యరుగదా. ఇది పుచ్చుకొన్నప్పటినుంచి వళ్ళు తిరుగుతూవుంది.

శ్యామ——మాకూ జట్టాసోజాతే. పూరానిషా యెక్కింది ఆక్.

(నిష్క్రమింతురు.)

[తరువాత శ్యామసుందరరావుప్రవేశించును.]

శ్యామ——ఇప్పుడు రెండుఘంటలయింది. ఇంక ఆట్టే ఆలస్యంచేస్తేకొంపమునుగుతుంది. ఈముండకు పూర్తిగా కైపెక్కడం చేతనిద్రపోయింది. మెళ్ళోవున్నవి అన్నీ బంగారం కసపడ్డంతమట్టు

కు వలుచుకొన్నాను. ఈసాహేబు బట్టలుకూడా యిక్కడేవది లివేసి నెమ్మదిగా తలుపుతీసుకొని యిప్పుడు నాలుగుగంటల రైలుమీద ప్రుడాయించుతాను. (నిష్క్రమించును.)

[నీలాచలం ఏడుస్తూప్రవేశించును]

నీలా——అయ్యో! అమ్మా! అమ్మా! ఇల్లారా. దిక్కుమాలిన సాహేబు యెక్కడనుంచి వచ్చినాడే? వీడుదొంగే అయ్యో! నావస్తువులు అన్నీదోచుకొని తలకత్తిరించిమరీపోయినాడే. ఇప్పుడు పోలీసు వారితో యేమనిచెప్పను? సాయిాబు నాయింటికివచ్చినాడని చెప్పితే మనవాళ్ళు నలుగురూ నవ్వుతారు. ఎంతోమందిని వంచించి ఆర్జించిన డబ్బంతా ఒక్కపూటతో పోట్టను పెట్టుకొన్నాడే. నాదేహం కుంగిపోయింది. దిక్కుమాలినవ్యభిచారంవృత్తివలన మావాళ్ళు లాభం వుందంటారు కాని కూడపెట్టినడబ్బుయిల్లాగేపోతుంది. ఛీ! దిక్కుమాలిన వ్యభిచారమా నీవింక మాకులంలోకిరాకు. ఓ నాఅక్కలారా! వ్యభిచారం వూని మనము పురుషులను వంచించి దాచిన పాపముసొమ్ము మనకూ దక్కదు. తత్కాలిక సౌఖ్యమిచ్చినా అది స్థిరమైనది కాదు. లోకానికి మనము చీడపురుగువంటి వారమని లోకుల నుకొనుచు మనలను అతి హేయముగజూచుచున్నారు. కాబట్టి మనమందరము వ్యభిచారవృత్తిమాని మనపిల్లలకు వివాహములుసేయుటమంచిది. మానాభిమానములు వదలి మేళముల లోకివెళ్ళి గంతులువేయకండి. ఇది మనకు శ్రేయస్కరము. వినండి నామాట వినండి. (నిష్క్రమించును.)

రంగము:—[రామయ్య ప్రవేశము]

రామ——(తనలో) ఈవేశ్యలలో యేమి "యలక్ట్రిసిటీపవర్" వుం

దో దీనమ్మాకడుపు కాలా ఎవర్ని చూదామన్నా కళ్ళకుకట్టు తూనే యుంటాయి. మొన్న ఒకసారి యేలూరువెళ్ళి ఆబోగ మాళ్ల వీధికేసిమీకారు వెళ్లేటప్పటికి దివ్యమంగళ విగ్రహంవం టిచిన్నది ఒక్కతె కనిపించింది. ఆవేశ్యతో పొందుసల్పనిజన్మ మెందుకని తోచింది. ఎల్లాగయితేనేం నాదగ్గిర „ బోకరుగా వున్న చాకలి యెల్లిగాడిద్వారా దానిపేరు గరుడాచలం అని కనుక్కొన్నాను. దానికింకా కన్నెరికం అవకపోవడంచేతమన కేమైనా కార్యసాధన మవుతుందేమో అని ఎల్లిగాడిని యేలూ రు పంపించాను. వాడేం చేసుకొస్తాడో ఏమీ తోచకుండా వున్నది. అయినా మాయెల్లిగాడు యెక్కడికి వెళ్ళినా కార్యం అనుకూలంచేసుకొని వస్తాడుగాని సామాన్యంగా తెల్లమొగ మువేసుకొని రాడు. వాడు ఈవాళ నేవస్తానన్నాడు. ఇప్పుడు 8 గంటలయింది. అదుగో కూతవినిపించింది. రైలు గోదావరి స్టేషనుకు వచ్చింది. వాడు బహుశః ఈరైలు మీాద వస్తాడు. బహుశఃయాయేమిటి? తప్పకుండానే వస్తాడు. ఆ యేలూరు లో ఆగణికను చూచినప్పటినుంచి చిత్తమంతా చలించిపోయిం ది. నిద్రలో కలలోను అదే కనిపిస్తూవుంది. కలవరించినను దా నినిగూర్చిన మాటలే. అందుకనే యెంతడబ్బయినాసరే యెల్లి గాడిని వ్యాపారం ఫయిసలుచేసుకొని రమ్మని చెప్పిపంపినాను.

(వాకిట్లో—అయ్యా! రామయ్యగారూ!)

రామ—ఎల్లిగాడే వచ్చినట్లున్నాడు. ఎవరురా.

(వాకిట్లో—బాబూ! నేను యెల్లిగాడిని)

[తలుపుతీయగా ఎల్లిగాడు ప్రవేశించును.]

రామ—ఏమిరో యెల్లిగా! నీవెప్పుడు వస్తావోఅని నేను కనిపెట్టుకొని యున్నాను. కార్యం పండా పచ్చా!

ఎల్లి.—అయ్యో! నేను వెళ్ళడం కార్యం కాకపోవడం కూడానా? అయిందిగాని కొంతకిటుకు పెట్టేది.

రామ—అదేమిటి! అకిటుకు ఏకిటుకుపెట్టినా కార్యసాధనం అయేటట్టే వుందా?

ఎల్లి—మరేమీలేదు. ఏముందిబాబూ! భోగంలంజలకు డబ్బువిషయం లోనేగా ఏకిటుకు పెట్టినా. అంతేగా.

రామ—ఏమందేమిటి? అది యేదోత్వరగా చెప్పరా. ఏలాగో ఒకలాగున ఫయిసలు చేదాము.

ఎల్లి—ఏంలేదుబాబూ! అవ్వారుకి తమరు దయచేసికన్నె ఆకమహోత్సవంజరిగించేటట్టయితే నాలుగువందల రూపాయీలుయిమ్మంది. లేకపోతే అదే యిక్కడకు వచ్చేటట్టయితే అయిదువందల రూపాయలు యిప్పిస్తేనేగాని వల్లకాదంది. ఇది వున్నమాట తమయాజ్ఞలేందే ఎట్లు ఫయసలుచేయడానికి మనస్సుపోక తిరిగి వచ్చేశాను.

రామ—ఓరీ! వెధవయ్యా! ఏడవలేకపోయీావు! ఈమాత్రానికి మళ్ళీ తిరిగి రావాలా! ఇల్లాటి వ్యాపారంలో నమ్మి హెచ్చుతగ్గులువస్తే నేనుమాత్రము యేమయినా అంటానా.

ఎల్లి—డబ్బుతో వ్యాపారంగమక కాస్త ఆలోచించవద్దా బాబూ! డబ్బుయిచ్చే కామందులు మీరు, నౌఖరాడ్ని నేను, మీసెలవు లేకుండా స్వతంత్రించడానికి వల్లవున్నదా?

రామ—ఇప్పుడయితే నేమి? నీవు తిరిగీ యీ 10 గంటల ప్యాసెంజరులోనే యేలూరువెళ్ళి అయిదువందలరూపాయలకు వప్పుకొని యిక్కడకువచ్చే యేర్పాటుచెయ్యి. పైగా దానికి రాకపోకలకు రైలుఖర్చులకు వగైరాలు ఇంకో 50 రూపాయలకంటె యెక్కువ అవవు పోని దానమ్మాసిగ్గోసిన డబ్బులే. మన్ని డబ్బు

సంపాదించలేముగాని డబ్బును మనము సంపాయించగలము.

ఎల్లి—నేనిప్పుడువెళ్ళి వ్యాపారం యెల్లాగో అల్లాగ ఫయసలుచేస్తాను గాని నాకొక్కసందేహంపట్టుకుంది. అదియేమిటంటే మరేంలే దుగానిబాబూ అదియీవ్వారువస్తే యెక్కడవుంచుతారు? మన యింటికి దీసుకొనివస్తే యింట్లో అమ్మగారు మీమొగాన్న నా మొగాన్నకూడా పేడనీళ్ళుచల్లరా! ఆసంగతి ఆలోచించకుండా తీసుకొనిరాఅంటే ఏమయినట్లు?

రామ—పర్వాలేదు. ఆసంగతి నేను అంతమాత్రము ఆలోచించకుండానేవుంటానా? ఈవూళ్ళో చకోరాక్షిని నాల్గురోజులదాకా దానియింట్లో గదియియ్యమంటాను. కాకపోతే పదిరూపాయలు దానికిస్తాను. అదిరాగానే ఆయింట్లో బసచేయించవచ్చును.

ఎల్లి—ఆచకోరాక్షియెవరు? నేనుయెప్పుడూ చూడనేలేదండీ.

రామ—నీకెప్పుడు చూచినాకొత్తే. నీకు పేరుచెప్పితే తెలియదులే. మొన్న యీమధ్య సాహుకార్లయింట్లో పెళ్ళికి మేళానికివచ్చినప్పుడు చేతికి "రిస్టువాచ్" (గడియారం) తగిలించుకొందే అది.

ఎల్లి—అదా బాబూ! అది దేవాంతకంముండ గదియియ్యడానికి వప్పుకుంటుందో లేదో. ఆసంగతిమీరు మధ్యాన్నముగాని యిప్పుడుగాని కనుక్కోండి. ఈవ్యాపారంమీరు ఫయిసలు చేసుకొంటే నేను రాత్రి మెయిలుమీద ఏలూరువెళ్ళి అక్కడ వ్యాపారం ఫయసలుచేసుకొనివస్తాను. ఫయసలుచేసుకొనిరావడం యేమిటి? వెంటపెట్టుకొని వస్తానన్నమాటే.

రామ—అ-గాయితే నేను యిప్పుడేవెళ్ళి చకోరాక్షిని కనుక్కొంటానురా.

(నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—[చకోరాక్షియిల్లు—ప్రవేశము
రామయ్య—చకోరాక్షి.]

చకో—సావుకారుగారు యీవాళ మాయందు దయతలచినారు. అందుకి నే మబ్బుపట్టింది.

రామ—ఆ ఏంతమాషాగామున్కక్కలేస్తావు. నేనుయెప్పుడూ మీయింటికిరావడమే లేదా యేమిటి ?

చకో—ఇప్పుడు యెందుకువస్తారులెండి. మీరంతా పెద్దపద్దులు. మాబోటి బీదవాళ్ళమీద దయవుంటుందా యేమిటి? మీరు పిఠాపురముదాశీలనుమఱిగినారు. "దూరపుకొండలునునుపుగదా."

రామ—(తనలో) ఈకాలము గోడలకు చెవులున్నాయి. నేను పిఠాపురందాసీకి 500 రూపాయలుయిచ్చి కన్నెఱికంపెట్టినానని దీనికి యెలా తెలిసిందో కదా (ప్రకాశముగా) నీమాటల కేమిలే. నీవు మాటలయందు మహాజాణవు. నీమాటలకుయెవ్వడూ జవాబు చెప్పలేడు.

చకో—దీని కేంలెండి. మీ కేదో పెద్దపనివుంటేనేగాని యిలా దారితప్పిరారు. ఆపనేమిటో కాస్త చెప్పండి.

రామ—నేను నిజంగా నీవన్నట్లు పనివుండేవచ్చినాను.ఆపని నీవుతప్పకుండా నాయందు దయవుంచిచేస్తానంటే చెప్పుతాను. నీవు తప్పకచేస్తావనేధైర్యముచేతనే యిల్లావచ్చినాను.

చకో—మీకు మాయందు దయలేకపోయినా నేనుమీపనిఅంటే చేయడానికి వెనక్కితీస్తానా యేమిటి? అదేమిటో చెప్పండి.

రామ—ఏమీ లేదు. రేపురాత్రికి ఇక్కడికి యేలూరునుంచి మీవాళ్లే ఒకమనిషి వస్తుంది. నేనురమ్మనమని కబురుపంపినాను. అది యీవూళ్లో నాలుగైదురోజులు వుంటుంది. ఈనాల్గురోజులూ మీఇంటిలో ఏదైవాగది యియ్యాలి.

చకో—ఎవరండీ ఆమనిషి. ఏంపనిమీాదవస్తూవుందేమిటి ?

రామ—(తనలో) ఈముండ కోడిగుడ్డుకి వెండ్రుకలులెక్కపెట్టుతుంది (ప్రకాశముగా) ఏమిటో నానోటితో చెప్పిద్దామని అనుకుతావుకాని ఈలాటిరహస్యాలు నీకుదెలియకుంటాయాయేమిటి?

చకో—మళ్లీ యెబ్బూరునుంచి యెవ్వరినైనా కన్నెఱికంకోసం పిలిపిస్తున్నారా యేమిట? అల్లాగేవుందిలెండి వ్యాపారంచూస్తే.

రామ—ఆమాట నాచేత యెందుకుచెప్పిస్తావు ?

చకో—మీాకేమండీ మహారాజులు? పెద్దలుసంపాయించిన ఆస్తి వుంది గదా! అన్నదమ్ములతో దెబ్బలాడి పంచుకొన్నారుగదా.

రామ—ఈమాటలకేమిగాని నాసంగతియేమిచేస్తావు ?

చకో—మాఅమ్మను కనుక్కొంటేనేగాని ఈసంగతియెల్లా నేనుస్వతంత్రించి చెప్పగలను?ఇల్లాటిది నేను చేశానంటే ముసలిది యేమంటుందో.

రామ—మీారు నాకు వుచితంగా యేమిపనీచెయ్యవద్దులే. మీాకూనేను యేదో ముట్టచెప్పదలచుకునేవున్నాను. అదిగాకుండా నేను మీాకు యింతమాత్రము వుపకారంచెయ్యలేకపోలేను. డబ్బు యిస్తే మీావాళ్ళల్లో యెవరైనా గదిఇస్తారుగాని యేమో నీవు యెఱిగివున్నదానవు గనుక ఆముట్టచెప్పేదినీకే ముట్టచెప్పితే సంతోషిస్తావనే యుద్దేశంచేత వచ్చినాను.

చకో—అయినా మాఅమ్మని మీాయెదరికేపిలిచి కనుక్కొంటాను. (ప్రక్కంజూచి) అమ్మా అమ్మా.

[వేశ్యమాత ప్రవేశించును]

వేశ్యమాత—ఎందుకేఅమ్మాయీ! పిలిచినావు (రామయ్యనుచూచి) వీరెవరూ! ఓహో రామయ్యగారా యేమిటి? ఈవాళ ఇలా దారితప్పివచ్చినారు.

చకో—అమ్మా! వీరికి మనయింట్లో నాలుగయిదు రోజులుదాకా ఒక గది కావాలట. ఎవరో మనవాళ్ళే ఏలూరునుంచివచ్చి నాల్గురోజులు వుండి పోతారట.

వేశ్యమా—గదులు కావలసివచ్చినప్పుడుమనం కినపడుతామా యేమిటి? మనయింట్లోగది యేలాగు? రేపటిరోజున మీా చెల్లెలువరలక్ష్మీవ్రితము చేసుకొంటానంటూావుంది. మనయింటికి చాలామంది మనవాళ్ళంతావస్తారు. అదికాకుండా ప్రితిగదినిండా సామానువుంది. ఎల్లాగోపాపము పెద్దమనుష్యులువచ్చి అడిగినప్పుడు వీలులేదని చెప్పడానికి చాలా చింతగావుంది.

రామ—నీవు యియ్యాలని వుద్దేశంవుంటే యెల్లాగోఅల్లాగ యియ్యగలవు. నేనుమిమ్మల్ని సంతోషపఱుస్తానులే. మీాఋణము వుంచుకోను. నీవేమీా సందేహించనక్కరలేదు.

వేశ్యమా—(రామయ్యవేలి వుంగరముచూచి) ఈవుంగరంకొత్తగా చేయించినారా యేమిటి? ఎన్నాళ్ళమట్టో యిల్లావుంగరము చేయించవలసినదని మారెండోపిల్ల చంపుకుతింటూావుంది. వెనుక ఒకరివేలుకుచూచింది. అప్పటినుంచి ఒకటేపట్టుపట్టింది. నమోనా కంసాలికి చూపిద్దామంటే దొరకకుండావుంది. ఒక్కసారి తమరైనా యిప్పిద్దురూ. కంసాలికి చూపించి మళ్ళీ యిచ్చివేస్తాను.

రామ—అల్లాగే యిస్తాను. నీవంటే అల్లా చెప్పినావు గాని నేను భయపడుతానా యేమిటి? ఇదిగో తీసుకో. నీపని యైవతరువాత మళ్ళీ యియ్యి. (ఇచ్చును.)

వేశ్యమా—ఇయ్యక యెగగొట్టుతా ననుకొన్నారా యేమిటి?

రామ—నీదగ్గిర యేమాట చెప్పినా తంటాగానే యుంది. సరేగాని గది సంగతి యేమిచెస్తావు?

వేశ్యమా—ఏం లేదు. గదియిర్యాలంటే మాఅమ్మాయి వరలక్ష్మీవ్రతము మానమనాలి. మానమంటే అది యేడుస్తుంది. లేకపోతే కొత్తనగ చేయిస్తున్నాను అదివచ్చిన తరువాత పెట్టుకొని వ్రతం చేస్కుందుగాని అని చెప్పాలి.

రామ—ఏదో మోస్తరుగా నీవు సప్లయిచేయకతప్పదు. కాకపోతే ఈ అయిదు నవర్సులుతీసుకొని నానుచేయించి పెట్టానని చెప్పు.

(5 నవర్సులు యిచ్చును)

వేశ్యమా—ఏమిటండి మీకు శ్రమయియ్యడం?

రామ—నాఅవసరం. అదికాకుండా మీయింట్లో అయితే నేను యిల్లా చేసినానని రెండోకంటివాడికి తెలియకుండా వుంటుంది.

వేశ్యమా—పెద్దమనుష్యులమాట తీసెయ్యలేను. సరే మీచిత్తం ప్రకారమే చెస్తాము లెండి.

రామ—సరే. ఇక నేను వెళ్లుతాను. మళ్ళీమళ్ళీ చెప్పక్కర లేదుకదా?

వేశ్యమా—అక్కర లేదండీ.

(అందరు నిష్క్రమింతురు.)

[రంగము:—చకోరాక్షియిల్లు, ప్రవేశము, గరుడాచలము, ఎల్లిగాడు.)

గరు—చూడు ఎల్లిగా! అంతదూరాన్నుంచి యింతదూరం వచ్చినాను. నాకు ఇక్కడ యేమిచిక్కులు వస్తాయో అని భయంగాను అనుమానంగాను వుంది. అందుకుగాను నేను చెప్పమన్నమాట మీషావుకారుగారితో చెప్పినావా లేదా?

ఎల్లి—డబ్బుఅంటే అయిదునందల రూపాయలు. ఇప్పుడే తెమ్మన్నమాటనా చెప్పినాను. ఆయనవిషయంలో నీవు అల్లా సందేహించనక్కర లేదమ్మా. అల్లా దగాచేసేవారుకారు. ఆయన

మనస్సు కుదిరిందా ఐదువందలకియింకా ఐదువందలుచేర్చియి
స్తారు. డబ్బులంటే ఆయనకు లక్ష్యంలేదు. ఇల్లాటివి ఆయనకు
యెన్ని అయినాయి అనుకొన్నావు. ఇదే క్రొత్తగాదు. ఇలాటి
వెన్ని ఖర్చులయినవో.

గరు—వారు పెద్దమనుష్యులే అయివుంటారు. అందులో సందేహమేమీ లేదుగాని అయినా ఆహారంపట్లా వ్యవహారంపట్లా మొఖమాటం వుండకూడదని చెప్పినారు. అందుచేత అడిగినానుకాని మరోటికాదు. నీవు యింకోమోస్తరుగా ఆలోచించవద్దు.

ఎల్లి—అవునులెండి. అందుకనే ఆయనతో చెప్పినాను. ఆయనయిప్పుడే డబ్బు పట్టుకొనివస్తారు. ఆయనకు డబ్బుకేంకొదవ?

గరు—నేనూ డబ్బుకోసం అట్లాఆలోచించలేదు. వారు చాలాగొప్పవారని మర్యాదస్థులనిన్ని యింతదూరము వచ్చినానుకావిలేకపోతే ఈమాత్రముసొమ్ము ఏలూరులో యిచ్చేవారు లేకపోలేదు.

ఎల్లి—అదుగో! ఆయనేవస్తున్నారు. ఇక మీయిష్టము.

గరు—(లేచి) దండాలండీ.

రామ—(తనలో) భగవంతుడు నాయందువుండబట్టే యిట్టి దివ్యమంగళవిగ్రహం అంతదూరాన్నుంచి యింతదూరం వచ్చేభాగ్యం లభించింది. వెధవడబ్బు పోతేనేంగాక. ఆహా! దీనిమొగంచూస్తే చంద్రవదనియనుపదము నిఘంటువులో వేసికవీశ్వరులుగ్రంథాలలో వాడడం మొదలుపెట్టినారనితోస్తుంది. దీనిపళ్ళు బ్రహ్మదేవుడు వజ్రాలతో చేసినాడుకాబోలు. నవ్వితే మోహారీలు రాల్తాయి. (సమీపించుచున్నాడు.)

గరు—ఇల్లా దయచేయండి.

రామ—నీవు మావూరుకు వచ్చినప్పుడు మేము నిన్ను మర్యాదచెయ్యాలి. నిన్ను మర్యాదచెయ్యడానికి తగినట్టియిల్లుదొరకనేలేదు. ఎల్లాగయితేనేం కష్టముమీద యీచకోరాక్షి పాపము నాయందున్న విలువచేత యీయిల్లుయిచ్చింది.

గరు—మీరునాయందున్న ప్రేమచేతఅల్లాచేస్తారుగాని, నేనంతమర్యాదకుదగినదాన్నా. మీలాటివారిదయ సంపాదించుకొని జీవించవలసినదాన్ని.

రామ—నీవల్లాగ చెప్తావుగాని, నీయొక్కఅందమే నాబోటివాళ్ళను అనేకమందినీకు దాసానుదాసులుగా చేస్తుంది. నీదగ్గిరవున్న సౌందర్యముచేతనేకాదూ నిన్ను నేను యేలూరు నుంచి రప్పించాను.

గరు—నాయందుమీకు దయవుండడంచేత.

రామ—నీకు కావలసినదంతా యీయెల్లిగాడుసప్లయిచేసినాడా? ఎల్లిగాడు బజారు వెళ్ళిరాలేదా?

ఎల్లి—వెళ్ళలేదు. బాబూ వెళ్ళుదామను కొంటూవుంటే యింతట్లోకి మీరు వచ్చినారు.

రామ—అల్లాగయితే నీవుబజారుకు తొందరగావెళ్ళిరా. పాపమువీళ్ళకు భోజనానికి పొద్దెక్కగలదు.

గరు—పరవాలేదులెండి. పొద్దున్నే మాతమ్ముడు కాఫీహోటలుకు వెళ్ళిఉపమాయిడ్డెన్లూ కాఫీతెచ్చినాడు. అవిపుచ్చుకొన్నాము.

రాము—ఒరే. యెల్లిగా. బజారునుంచి ఏంకూరలు పట్టుకొనివస్తావు?

ఎల్లి—ఏంపట్టుకునిరమ్మనిసెలవిస్తే అవిపట్టుకొని వస్తాను.

రామ—గరుడాచలాన్ని కనుక్కో. వాళ్ళకు యేమియిష్టమో.

గరు—ఏవయినా సరేనండీ. మీయిష్టంవచ్చినవి తెప్పించండి.

రామ—ఒరేచూసు. ఒకవీశెడు బంగాళాదుంపలు. ముప్పావలా అవుతాయి. తరువాత పెద్దచిక్కుడుకాయలు ఒకవీశెడు. అర్ధరూపాయి యిస్తున్నారు. దోసకాయలుపదలం. బియ్యంవున్నాయే సన్నబియ్యం అనిచెప్పు లేకపోతే ఢిల్లీభోగాలంటే తెలుస్తుంది. రూపాయికి 3 శేర్లన్నర యిస్తారు. అవి రెండురూపాయలవి పట్టుకొనిరా.

ఎల్లి—బాబూ. మనయింటికాడకూడా కూరలు బియ్యం అయిపోయినాయని చెప్పినారు.

రామ—యింట్లోకూడా అయిపోయినాయా. సరే. అల్లాగయితే మన మామూలుకొట్టుదగ్గరకువెళ్ళితే అక్కడ్లబియ్యం రెండురూపాయలవి తీసుకొనిరా. జాగ్రత్తగా కొలిపించుకో 16 శేర్లు యిస్తాడు. ఇంకకూరలు చౌకగాచూచి బజ్జివంకాయలు, ఒకపొట్లకాయ కానీయిస్తేవస్తుంది. ఒకడబ్బు తోటకూరకూడా తీసుకో ఒకడబ్బు పచ్చిమిర్పకాయలు కొత్తిమీరి కలిపిపుచ్చుకో తెలిసిందా వెధవా మఱచిపోయేవు. జాగ్రత్తగా పట్టుకొనిరా. పో.

ఎల్లి—చిత్తం. (నిష్క్రమించును)

[మాధవుడు ప్రవేశము.]

మాధ—ఏమే. అక్కయ్యా. ఇంకా యిల్లాగేకూర్చున్నావు. వంటప్రయత్నం ఏమీలేదా యేమిటి?

గరు—అప్పిడే నీకాకలివేస్తూవుందా. ఇప్పుడేకాదంటూ కాఫీతాగిందీ.

రామ—మీతమ్ముడా యేమిటి?

గరు—అవునండీ. నాతోకూడావచ్చినాడు. (మాధవునిజూచి) పెద్దమనుష్యులతో మాట్లాడేటప్పుడు అల్లరిచెయ్యకు. వీరెవరు అనుకొన్నావు. ఈయనే మనలను యిక్కడకు పిలిపించింది.

మాధ—అల్లానా బావగారూ దండాలు. మా భావగారన్న సంగతి నాకు తెలియలేదండీ. (యించుక యూరకుండి) ఏమండీ బావగారూ. మీవూరువస్తే యేమీ తోచడమే లేదు.

రామ—మీవూరుకంటె మావూరుబాగావుంటుందే. కాఫీతాగినవాడవు నాల్గుబజారులు షికారులుకొట్టిరాక పోయావు?

మాధ—బజార్లు షికార్లుకొట్టడం అంటే సామాన్యంగావుందా. ఏమన్నా నాలుగుడబ్బులు వుండాలా లేదా? మాకెక్కడనుంచి వస్తాయి. పోనీ కొండంతషావుకార్లు? యిక్కడకు మమ్మల్నిపిలిపించారు. ఈవెధవకు యేమయినా ఖర్చుకిచ్చారుగనుకనా?

గరు—షావుకారుగారు నీకిప్పుడే యియ్యనివేళ అయిందిరా.

మాధ—ఎప్పుడో యిస్తారంటావు. అడిగితే యిప్పుడులేదుగాని అనుగందే ఎప్పుడో యిస్తారంటావు "పగలుచేతితో పిలిస్తే లేదుగాని రాత్రికనుసైగచేశాడంట" నువ్వుచెప్పినమాట అల్లావుంది.

గరు—ఏడిశావు. నీవుమాటలు మానేర్చావు.

మాధ—మాంబావగారి జెబులో యేముందో. (జేబులో చేయిపెట్టబోవును)

గరు—ఒరే. ఏమిటీసాహసము. జేబుల్లోచేయిపెడ్తావు. యేమనుకొన్నా వేమిటి? వారిజేబులు యెప్పుడూ నోట్లతోను నవర్సులతోనునిండివుంటాయి. యేమన్నా పోయిందంటే నిన్నూ నన్నుగూడా స్టేషన్కులాక్కెళ్లుతారు.

రామ—మరేంపర్వాలేదు. ఇంతమాత్రానికే. జేబుల్లోవుంటేమాత్రము. ఈజేబులోవుండేదంతా మీకోసమే.

గరు—జేబులోవుండేదంతా మాకోసమే అయితే మాయింటికి బంగారపుగోడలే పెట్టుతాము.

రామ—నేను అబద్ధంచెప్పలేదు. ఇదిగో. 34 నవర్సులు తెచ్చినాను. తీసుకో. ఎప్పుడయితేనేం నీకియ్యవలసినవేగా. డబ్బుతెస్తేదాచుకోవడం కష్టమేమోయని కాసులుతెచ్చినాను. (కాసులు యిచ్చును.)

గరు—(పుచ్చుకొనును)

మాధ—బావగారూ. బజారుఖర్చుకు నాకేమయినా యిప్పించరూ.

రామ—ఇదిగో యీఅయిదురూపాయలు పట్టుకొనివెళ్ళి నీయిష్టమైన ఖర్చుచేసుకో. (యియ్యబోవును)

మాధ—ఇదేనా. ఇదినాకెందుకూ ?

గరు—ఇచ్చిందేదో పుచ్చుకో.

మాధ—(పుచ్చుకొని) ఈవాళా రేపు యెల్లుండి కాఫీకియెవర్నయినా యిప్పించమని అడగవలసిన అవసరంలేదు. (ఇంచుక యూరకుండి) షావుకారుబావగారూ ఈవూళ్ళో పట్టుబట్టలునేసే మరలు మహావున్నాయట. ఎవరివంటిమీద చూచిన పట్టుపుత్తర్వులే. తినడానికికూడువున్నా లేకపోయినా నెలకుపదిరూపాయలు జీతమయినాసరే ఒకనెలలో పస్తుపడుకున్నాసరే లేకపోతే పెళ్ళాముపుస్తె తెగనమ్మయినాసరే ఒకపట్టుపుత్తరీయం వేసుకొనేవాళ్ళున్నారు. అల్లాటప్పుడు మీవూరువచ్చినందుకు నాకుఒకపట్టుఖండ్వాకొనిపెట్టండి. మీపేరు యెప్పుడూ చెప్పుకుంటాను.

గరు—నీకు పట్టుఖండ్వామీద మనస్సుపోయింది. అదిసామాన్యపుఖరీదనుకొన్నావా యేమిటి? 15 రూపాయలు అవుతుంది.

మాధ—షావుకారుగారికి కొనిపెట్టాలంటె వారురోజూ వాడేకోటుకు పొగాకంత ఖరీదైనాలేదు. వారిదయవస్తేసరి. ఏమండీ బావగారు అంతేకాదా.

రామ—నిజంగా నీకుపట్టుఖండ్వా వేసుకోవాలసివుందా. అల్లాగయితే

నీవుమధ్యాన్నం భోంచేసి మాకొట్టుదగ్గిరకురా. మిల్లులోకితీసు కొనివెళ్ళి నీకుకావలసిన ఖండ్వా యిప్పించెదను.

మాధ——చిత్తము.

రామ——గరుడాచలం. ఇంకనాకూకాస్తకొట్టుదగ్గిరపనివుంది. నీకూ వంటకు పొద్దెక్కుతూవుంది. కాబట్టినేనువెళ్ళి సాయంకాలం పెందరికాళే భోంచేసుకొని యిక్కడకువస్తాను.

గరు——చెప్పడం మఱచిపోయినాను. మీయెల్లిగాడు నాతో మూడు కొత్తచీరెలు పంపిస్తారని చెప్పినాడే. అవియేవి ?

రామ——మూడుచీరలు కావాలీ ?

గరు——తమబోటివాళ్ళు యియ్యకపోతే మరెవరుయిస్తారు? నేను యే లూరుకువెళ్ళితే మావాళ్ళందఱూ అంతదూరం వెళ్ళి యేంతెచ్చావు. షావుకారుగారు యేంబహుమతిచేశారంటే యేంచెప్పమన్నారు. తెల్లమొగంవేసుకొని చూస్తే నలుగురూ నవ్వరా యేమిటి? పోనియ్యండి మీగొప్పవుంచుకోడానికన్నా నన్నుసన్మానించవద్దూ.

రామ——పోనీ. ఇంతేకదా. ఇందులో నాకు పోయిందేమిటి? అల్లాగే ఎల్లిగాడిచేతికిచ్చి మంచివిజరీచీరలు మూడుపంపుతాను. ఇంకనాకు పొద్దుపోతూవుంది వెళ్ళుతాను.

గరు——వూరుకొన్నవా రూరుకోక మాతమ్ముడికి పట్టుఖండ్వాకొనిపెట్టానన్నారు. ఇంక అస్తమానం వాడునన్ను అదే అడుగుతూ వుంటాడు. మీతో వాడిని యిప్పుడు పంపమన్నారా లేకపోతే భోంచేసి పంపమన్నారా.

రామ——ఇప్పుడు నేనుకొట్టుదగ్గిరకు వెళ్లుతాను. మధ్యాన్నం యెల్లిగాడితో మాకొట్టురగ్గిరకుపంపు. వాడికికావలసిందికొనిపెట్టాను.

(అందఱు నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:—రామయ్య. యిల్లుప్రవేశము;—

రామయ్యభార్యయగు, కామమ్మప్రవేశము.

కామ—(తనలో) నేను కాపరానికి వచ్చింది మొదలుయీయనఒకనాడైనా యింటివద్దబతుకున్న పాపాన్ని పోలేదుకదా. అస్తమానం యేకబోగంవాళ్ళు. వాళ్ళంటేపడిచస్తారు. ఈబోగంవాళ్ళకోసం ఎప్పుడుచూచినా యేలూరు, పిఠాపురం, మొదలయినవూళ్ళకి వెళ్ళివస్తూవుండడంగూడా సాగించినారు. యింక యీకాపురం బాగుపడేదియెల్లాగు? ఈవాళమట్టుకు యీవాళయెవత్తె బోగందాన్ని ఏలూరునుంచి పిలిపించినారట. నాల్గురోజులు ఈ వూళ్ళోవుండడానికిన్నీ, ఈయన దానికి 500 రూపాయలు యియ్యడానికిన్నీ వప్పుకొన్నారట. అయ్యో, డబ్బంతా యిల్లాగే పొయ్యిలో పోసేస్తున్నారు. పోసినాకేమని వూరుకొందామంటే చూస్తూ చూస్తూ వూరుకోవడం యెల్లాగు. కాని, ఈ రాత్రి ఈయన ఏలూరు బోగందానింటికి వెళ్లుతారట. ఎల్లాగయినా దానికి విఘాతంకలిగించాలి. అయ్యో! ఈయనకార్యానికి నేను విఘాతంకలిగిస్తే రాత్రికినాయుడు నాయింటికిరావడానికెల్లా వీలుంటుంది. పోనీ. ఈవేళ ఒక్కరోజు రాకపోతేనేం. నేనుమూర్ఛలు వచ్చేదానికిమల్లెనటిస్తాను. దానితో ఆయన ఖంగారెత్తి యెక్కడకు కదలకుండా వూరుకొంటారు. ఏమయినా సరే. యిల్లాచేస్తాను.

[ఎల్లిగాడు ప్రవేశము]

ఎల్లి—యివిగోనండమ్మా. కూరలు తెచ్చాను.

కామ—అబ్బా! ఏమికూరలురా. నాకువంట్లో చాలాసుస్తీగావుంది. వళ్ళంతా తిరుగుతూవుంది. మీకామందుగారిని త్వరగా యింటికివచ్చి వంటచేసుకోమని చెప్పు. నేనువంటవండలేను. నివ్వుతె

చ్చిన వస్త్రాలన్నీ అక్కడపడెయ్యి. సర్దడానికన్నా శక్తిలేదు. నీవుత్వరగావెళ్ళి షావుకారుగారిని పిలుచుకొనిరా!

ఎల్లి——చిత్తంఅమ్మా (నిష్క్రమించును)

కామ——(తనలో) కానీ. ఏమయితేఅయింది. రానీ ఆయన్ని ముప్పతిప్పలుపెట్టి మూడుచెర్వులనీరు తాగిస్తాను.

(పడుకొనును)

[రామయ్య——ప్రవేశించును.]

రామ——(భార్యనుచూచి) ఏమే! యింకా మడికట్టుకోలేదు. వంటప్రారంభించడానికి యింకా వేళకాలేదనుకొన్నావా యేమిటి?

కామ——అయ్యో! నన్ను మాట్లాడించకండి. నావళ్ళంతా తిరుగుతూవున్నట్లున్నది. గుండెలలోదడగావుంది నేనువంటచేయలేను. పోనియ్యండి ఈపూటకు యెవళ్ళయినా పిల్చుకొనివచ్చి వంటచేయిస్తురు. ఏదోఈపూటకు ఒకపావలా యియ్యవచ్చును.

రామ——యింతపొద్దెక్కిన తరువాత యెవరువస్తారు? పోనిలే. నేనేకాసినీళ్ళు పోసికొని ఏదో అత్తిసరుపడేస్తాను.

కామ——ఏదోఒకటి కానియ్యండి త్వరగాను వళ్ళుతిరుగుతూవుంది. అమ్మా. అయ్యో. ఊఊ. (మూలుగుచున్నది.)

రామ——(త్వరలో) తీరాదీనికి మంచిసమయానికేసుస్తీచేసింది. ఈగాత్రికూడా గరుడాచలం దగ్గిరకువస్తానని అయిదువందల రూపాయలుకూడా యిచ్చినాను. దీనిసుస్తీ నాకార్యానికేమి యంత రాయంగలిగిస్తుందో.

కామ——అయ్యో! అయోమయంగావుందండీ. (మూర్ఛపోవుచున్నది)

రామ——యిదెక్కడిఅవస్థ యెప్పుడేంచెయ్యను ! ఒరేఎల్లిగా నీవుఒకసారివెళ్ళి డాక్టరుగారిని నేనుచెప్పినానుఅని చెప్పితీసుకొనిరా.

నేను చెప్పినదిగా దీనిని యిక్కడనుంచి గదిలోనికి తీసుకొనివెళ్ళి పడుకోపెడ్తాను.

(నిష్క్రమించును)

[రంగడు—గరుడాచలం—ఎల్లిగాడు]

గరు—ఏమి మళ్ళీయిప్పుడింతతొందరగావచ్చావు యేమిటి?

ఎల్లి—ఏం లేదు. ఒకగొప్పవిఘాతంవచ్చింది. రామయ్యగారి భార్యకు చాలా జబ్బుచేసింది. రెండుమూడురోజులదాకా తీరుబడినుండదు. అందుచేత మిమ్మల్ని నాల్గురోజులదాకా వుండమన్నారు. ఈలోపుగా మీకు అవ్వేఖర్చంతా పెట్టమన్నారు.

గరు—బాగానేవుంది. పొరుగూరువచ్చి యిన్నాళ్లు ఒకరింట్లోవుంటే యేంబాగావుంటుంది? తీరా ఆయనదగ్గరనుంచిడబ్బుకూడాముందే పుచ్చుకున్నాను. యిప్పుడిచ్చేస్తే ఏంబాగావుంటుంది. పోనీ యిచ్చేసి మరోకప్పుడు ఆయన యెప్పుడురమ్మంటే అప్పుడు వస్తానని చెప్పితే ఏమనుకొంటారో.

ఎల్లి—మీరేమీ భయపడొద్దు. నేను చకోరాక్షితో మాట్లాడినాను. మీరెన్నాళ్ళయినా వుండవచ్చును. ఆలస్యమైనందుకు మీరేమాత్రములాభము ఆయనవల్ల పొందకపోరు. హఠాత్తుగా ఆయనపెళ్ళానికి జబ్బుచేస్తుందని యెవరైనా అనుకొన్నారా! మీరేంభయం లేకుండా వుండండి. మీకయ్యేఖర్చంతా ఆయన భరాయిస్తుంటే మీకు సందేహం యెందుకు?

గరు—సరే. యిప్పుడాలోచిస్తే యేమవుతుంది. మావాళ్ళకు యీవార్త వ్రాయవలసివుంటుంది. లేకపోతే వాళ్లు బెంగపెట్టుకుంటారు. పోష్టాఫీసుకు వెళ్ళి కవరొకటి తెచ్చిపెట్టు.

ఎల్లి—మంచిది. (నిష్క్రమించును.)

[చకోరాక్షితల్లియగు వేశ్యమాత ప్రవేశించెను.]

వేశ్యమాత—ఏం అమ్మాయి. ఏదో ఆలోచిస్తున్నావు. పాపముఅనుకొన్నదానికి భంగమయిందికదా. ఈవాళవద్దామని షావుకారుగారు మహాసంతోషంపడ్డారు. అయితేనేంగాక పాపమాయనపెళ్లానికి హఠాత్తుగా మూర్ఛలరోగం పుట్టింది.

గరు—అప్పునట పెద్దమ్మా! ఆయననౌఖరు యెల్లిగాడు యిప్పుడే చెప్పినాఁడు.

వేశ్యమా—పోనిలే. యిప్పుడు మించిపోయిందేమున్నది? మీాస్వంతయింట్లో యేలావున్నావో యిక్కడా అల్లాగేవుండు. నీకేమీా అభ్యంతరములేదు. ఈవాళనుంచి వంటకూడానువ్వుచేసికోకు. మాంతో పాటు నువ్వు మీాతమ్ముడు భోంచేతురుగాని. ఏమిటో మళ్లీ నువ్వు చెయ్యికాల్చుకోనేదియేమిటి?

గరు—పాపము మీాకు శ్రమయియ్యడంయెందుకు?

వేశ్యమా—మాకు శ్రమయేమిటి? నువ్వేమి పరాయిదానవాయేమిటి. మాకు బాధుకోటిలోదానవే. నీవాసందేహం యేమీా పెట్టకోవద్దు.

గరు—నువ్వఅల్లాచెప్పుతూవుంటే నీమాటవల్ల కాదనడం నాకు యేమిగాగుంటుంది. నీయిష్టప్రకారమే చేస్తాను.

వేశ్యమా—ఈసంగతి అల్లావుంచు, నీకింకోసంగతిచెప్తాను. అదినీవు రహస్యంగా దాచాలి. ఎందుచేతనంటే నీవుచిన్నదానవు. యింకానీకు మనవ్యక్తియందు అనుభవంగాలేదు, నీవు మీావూరునుంచి పొరుగూరువచ్చినావా వెళ్ళేటప్పుడు నాల్గుడబ్బులు సంపాయించుకొని పోవాలిగానివూరికే వెళ్ళితేఆట్టేగొప్పకాదు

గరు—డబ్బుకోసమేకాదూ పెదమ్మా. ఈషావుకారు కబురంపితే వచ్చింది.

వేశ్యమా—ఈసంగతిసరేలే. షావుకారు యిచటలకు రావడానికి రెండుమూడురోజులు పట్టుతుంది. ఆయన భార్యాకు నెమ్మదిగావుండాలా. అంతవరకు నీవు ఆయన పంపించేది వూరకేలింట్లూ కూర్చుంటే యేమిలాభమువుంది?

గరు—ఏం చెయ్యమన్నావు?

వేశ్యమా—ఏం చెయ్యమన్నావని నన్ను అడుగుతున్నావురా. యింతమాత్రం నీవు గ్రహించుకోలేవు. నేను చెప్పాలి. పొద్దున్న మాయింటికి వచ్చిన ఆయన్ని చూచావా. ఆయన ఒక నాయుడులే. చాలా గొప్పవాడు. మాయిల్లు ఆయనకు తాకట్టు వుంచి ఒక వేయిరూపాయీలు అప్పు తెచ్చుకొన్నాము.

గరు—ఆయన మొగం చూస్తేనే భాగ్యవంతుడని తోస్తావుంది.

వేశ్యమా—ఆయనకంట పిప్పపడ్డావు. దానికి ఆయనచిత్తం చలించిపోయింది. ఈవిధముయాల్తే ఆయన నాతో మాట్లాడితే, ఈపిల్లకు యింకా కన్నెఅకరం కాలేదు. ఈవూళ్ళో ఒక షావుకారుగారు పిలిపించినారు అని చెప్పినాను. చెప్పితే నేను ఆయన నాకిదంతా పనికిరాను ఎంతడబ్బుకావలస్తే అంతడబ్బు యిస్తాను అని నన్ను కనుక్కోమని బలవంతపెట్టి పెద్దదాన్ని గనుక నామాటనిప్పుతోసివెయ్యావని నూటపదహార్లు యిస్తే ఆలోచిస్తావని చెప్పినాను అందుకు ఆయన వప్పుకొన్నాడు. నేను మీతల్లివంటిదానిని, కాబట్టి నీవ్వయిందుకు వప్పుకో. రామయ్యషావుకారుగారు యీవాళ రారు.

గరు—రామయ్యగారు విన్నారంటే యీలాంటిదగాముండఅని నిందించరా.

వేశ్యమా—ఆయనకు తెలుస్తుందిగనుకనా. ఆభయమేమీ నీకు అవసరం లేదు.

గరు—నీవు నామంచికోసమున్నా, నాకుడబ్బు రావాలనిపుద్దేశ్యంతో చెప్పుతూవున్నప్పుడు నీమాంట తీసివేస్తే యేం బాగావుంటుంది ?

వేశ్యమా—మనలో యిదిమామూలే కన్నెటికం అంటేగాని ఎక్కువడబ్బు రాదుగనుక యిప్పటికప్పుడే మాపిల్లకింకా కన్నెటికంకాలేదు అని వంకపెట్టుతూవుండడం మనలో ఆచారమే. నీవుఆవిషయం సందేహించవద్దు (తనలో) దీనిని యెల్లాగయినా ఆనాయుడికిగూర్చి, ఆతనిదగ్గరవున్న యింటితనఖాదస్తావేజు లాక్కోవాలి. ఇదేమంచి సమయం.

గరు—(తనలో) పోను వూరికేపోయ్యేడం యెందుకునూరురూపాయలు. వూరికేకూర్చుంటే వస్తాయా. ఆరామయ్యగారు ఈవాళ రాడుగదా (ప్రకాశముగా) పెద్దమ్మా నీమాటకాదనలేను.

వేశ్యమా—సరే అల్లాగయితే నాయుడుగారిని రాత్రికిరమ్మని కబురు పంపుతాను. రా.

(నిష్క్రమించును.)

రంగము:—[ఒంటరిగా రామయ్య ప్రవేశము.]

రామ—(తనలో) అన్నా! ఈవేశ్యలనునమ్మగూడదు. ఎంతధనమిచ్చి నావీళ్లకు సంతృప్తియనుమాట కడుపులో కంచుకాగడాపెట్టి చూచిననుగాని కనుపించదు. నేను మహాశ్రమపడి ఏలూరునుంచి ఆగరుడాచలాన్ని కన్నెటికంకోసం పిలిపిస్తే ఆముండ యెంత మాదర్చోదీపనిచేసింది. ఎవడోనాయుడువస్తే వాడిదగ్గర వందరూపాయలు పుచ్చుకొందట. ఆలోచించగా ఇది దీనికి బుట్టినబుద్ధిలాలేదు. ఆచకోరాక్షితల్లి యిది అంతాచేసింది. ఆముసలిముండ ఆనాయుడుకు ఏమో డబ్బు యివ్వవలెనట. దీన్నికూరుస్తే ఆఅప్పు అడగడం మానేస్తాడుగదా అని యిల్లా

చేసింది. ఒకవేళ ఆముసల్ది బోధస్తేమాత్రము యిది యిల్లా చే యాలి. గానీ మించిపోయింది. తీఱా అది వెళ్ళినతరువాత తె లిసింది. ఒకవేళ వున్నప్పుడు తెలిసినా యేమిచేస్తాను? వలపు కొద్దీ 500 రూపాయలూ ముందు యిచ్చివేశానుగదా. ఆహా! ఈవేశ్యలు యెంతకయినను జాలుదురు. సుజ్ఞానులయిన వారు వీళ్ళ జాతిలక్షణాలు కనిపెట్టే వీళ్లపొందు రోతయని శాస్త్రము లలో చెప్పినారు. ఛీ! ఎంతధనమిస్తేనేమి? కుక్కని తీసుకొనివ చ్చి సింహాసనంమీద కూర్చోపెట్టితేమాత్రం దాని గుణము అది వదలుతుందా.

సీ॥ మాయమంత్రముబన్ని । పతితగుణాఢ్యుల
విటకాండ్రగాజేసి । వెలయుచుంద్రు
పటురాగమునుజూపి । విటకాండ్రవలపించి
ధనమువెంతైన గై । కొనుచుచుంద్రు
వలపుమందులఁబెట్టి । భర్తలు సతులను
విడనాడగాజేసి । వెలయుచుంద్రు
కపటంబు ప్రేమంబు । కల్పించిజారుల
సేవకుల కిరణిని । జేయుచుంద్రు

తే॥ గీ॥ నిదియు నదియంచు । మదిని నెన్నఁ
దరముకానట్టి నృత్యముల్ । ధరణియందు
సలుపగాజాలుదురు వెల । సతులు; వారి
వలచి, చెలగెడిపురుషుల । బ్రతుకురోత.

తే॥ గీ॥ ధనము నిచ్చినవాడెపో । ధవుడటంచు
వలపు జూపించుచుండెడి । వనితకెట్లు
మదిని ననురాగమేరీతిఁ । గుదిరియుండు
తృప్తియనుమాట నెట్టులు తెలియగలదు.

సీ॥ వ్యభిచారవృత్తి శ్రీ । వనముగాభావించి
ధర్మమార్గమువీడి । తనరుచుందురి
వరుసవావులులేక । పశువర్తనముదాల్చి
కుంటిగుడ్డియనక । గూడుచుందురి
వేళపాళలులేక । విత్తమిచ్చినవాడె
ధన్యుడంచువానితో । దనరుచుందురి
ద్రవ్యంబునాసించి । తగనికార్యములెన్ని
యైననుగావించి । యలరుచుందురి
తే॥ గీ॥ కరుణయన్నది యావంత । గానలేము
ప్రేమయన్నది పూజ్యమై । వెలయుచుండు
అమిత మాయగుణంబుల । కాటపట్టు
వారసతుల జేరెడివారి । బ్రతుకురోత.
సీ॥ ముసిముసినవ్వులకో । మోహమందగ నెమ్మొ
గమువంచి యొకనిగేరి । గంటజూచు
కనులు చిట్లించుచు । గమనీయమగుపైట
జారించియొకనిని । సైగజేయు
చిలుకపల్కులగతి । లలితమగుముద్దు
మాటలనొక్కని । మరలుగొలుపు
గబ్బిగుబ్బలజూచి । యుబ్బి తబ్బిబ్బులా
డగ నొక్కరుసకు ౕ । వుగలినొసంగు
తే॥ గీ॥ యొకనితో ముచ్చటలుసల్పు । నొకనిజేరు
యొకని ముద్దిడుచుండు వే । రొకనిగొట్టు
మోహనాస్త్రంబు భంగిని । ముగుద; విటుల
హృదయ ః సములనింతలో । నెమ్మిగొనును.

ఛీ! ఇట్టి వారాంగనలను చేరుట పరమఅసహ్యాకరము. ధనగర్వము

చేత కన్నును మిన్నును తెలియక మొదటవున్న డబ్బంతాతగలేశాను. ఎంతడబ్బిస్తే యేమిలాభంవుంది. ఇంకనైనాబుద్ధి తెచ్చుకొని జాగ్రత్తగా వుండాలి. వేశ్యలపొందు నేనేగాక యెవ్వరు చేయకుండా వుందురుగాక.

చ॥ పరువుబ్రతిష్ఠలన్నియును । బాయును; ద్రవ్యము గూర్చుకొంటకై
తఱుచగుచుండు యోచనలు । దగ్గరబంధువు లేరురారు సో
దరులును దిట్టుచుండెదరు । దల్లియు దండ్రియు లోనగుందు; సుం
దరియు ననేకభంగులను । దైన్యమునొందును చిత్తమందునన్॥

(నిష్క్రమించును.)

రంగము:—[సింహాచలము, చంద్రవదన.]

చంద్ర—అమ్మాయీ! మనకు మంచి అండఅయిన వెంకటాద్రమయ్యగారు పరమపదించారుగదా. పాపము.

సింహా—అమ్మా! మనజాతిలక్షణంచేత ఆయనవున్నప్పుడు వాళ్ళతో వీళ్లతోను తిరిగేదాన్నిగాని ఆయన నామీాదచూపించే ప్రేమ తలచుకొంటే నిజంగా యేడుపువస్తుంది. ప్రపంచకంలో వేశ్యలను వుంచుకొన్నవాళ్లు ఆయన పెట్టినంతడబ్బు యెవ్వరు పెట్టినారు! నిజంగా యిప్పుడు మనదగ్గిర నిలవవున్నడబ్బు ఆయనవల్ల గణించిందేగదా.

చంద్ర—అవునమ్మా! ఇంక నీకు సహస్రజన్మాలుయెత్తినా అల్లాంటిఅండదొరకదు. జరిగిపోయిందానికి విచారిస్తే యేమిలాభంవుంది. ఎల్లాగో మనకులవృత్తి మనకుదప్పదు. వూరుకుంటే యేంలాభమువుంది. కాని సింహాచలమూా అన్నీ బాగానేవున్నాయిగాని, మీాఅక్కయ్య చేసేపనిమాత్రం యేమీా బాగా లేదు.

వుంచుకొన్నాయన యెంతో డబ్బు యిస్తున్నాడు. చాలాసంపా యిస్తూవుంది. కాని యేంలాభము? నిలబెట్టుకోలేదు. ఆ కృష్ణ మూర్తి దానికి పోకేలీ భర్తయై వున్నాడు. ఇదిసంపాయించి నడబ్బల్లా అతనిచేతులో పెట్టుతూవుంది. ఆతడు లేకపోతే ఒక నిమిషమయినావుండలేదు. ఆతడుబాగా దీనిని గొఱుగుతున్నాడు. పోనిలే. ఏంచేస్తాము?

[రామన్న ప్రవేశించును.]

చంద్ర—ఏంరామన్నా! ఏదోపనిమీద వచ్చినావు. వూరికేయెప్పుడూ వచ్చేవాడవుగావు.

రామ—(తనలో) వెనుక హైదరాబాదు జాగీరుదారుని యిచ్చటికితీసు కొనివచ్చినప్పుడు ఐదువందల రూపాయిలు లాభంగలిగింది. ఈసింహాచలానికిగూడా ఆధర తగ్గిపోయింది. వెంకట్రామయ్య గారు చావగానే యీవితగ్గింది. (ప్రకాశముగా) ఏముంది. పాపము. మీకుమంచి అండపడిపోయిందిగదా.

చంద్ర—అవును. ఏమిచేస్తాము. ఎంతప్రాప్తోఅంతే. ఇప్పుడునువ్వువచ్చినపని యేమిటో కాస్త చెప్పుదూ?

రామ—ఏముంది విశేషము. చిత్తూరునుంచి నరసింహంగారని ఒక ఆయన వచ్చినాడు. నెమ్మదిగాఆయన్ని యిక్కడకుయీరాత్రి వచ్చేయేర్పాటు చేదామనే వుద్దేశంవుండి మిమ్మల్ని కనుక్కొందామని వచ్చినాను.

చంద్ర—ఏమిటో! ఈలాటి స్వల్పముల జోలికిపోవడం యెందుకు?

రామ—స్వల్పాలుకాకపోతే కాలము యెప్పుడూ ఒక్కమోస్తరుగా వుంటుందేమిటి? ఆవందలు వేలు వెంకట్రామయ్యగారితోనే పోయింది. ఇప్పుడు మళ్ళీ మామూలు వుంతలోకి అనగా 4-5

14965